

# СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

## XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 115

София, понеделникъ, 11 юлий

1932 г.

### 119. заседание

Петъкъ, 24 юний 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 50 м.)

#### СЪДЪРЖАНИЕ:

| Отп.                                                                                                                                                                                                                                      | Отр. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Отпуски, разрешени на народни представители 2733, 2734                                                                                                                                                                                    |      |
| Цитания:                                                                                                                                                                                                                                  |      |
| 1) отъ народния представител д-ръ Г. М. Димитровъ къмъ мниистра на войната, относно разпространението между войниците една книга, въ която имало пасаж, насочени противъ Земледѣлския съюзъ. (Съобщение) . . . . .                        | 2734 |
| 2) отъ народния представител В. Станковъ къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, относно интернирането на общинския съветникъ отъ гр. Кюстендилъ, Лучански, въ гр. Неврокопъ. Съобщение) . . . . .                         | 2734 |
| 3) отъ народния представител С. Димитровъ къмъ сѣщия министъръ, относно порядкитъ въ текстилната фабрика „Матей“ и намѣсата на полицията при потушаване на стачката. (Съобщение) . . . . .                                                | 2734 |
| Законопроекти:                                                                                                                                                                                                                            |      |
| 1) за измѣнение и допълнение закона за издаване нотариални актове за собственост върху общински мѣста, дадени или заети за жилища на бездомници. (Предложение на народнитъ представители С. Даскаловъ и Т. Савовъ). (Съобщение) . . . . . | 2734 |
| 2) за измѣнение на закона за акцизитъ и патентовия сборъ върху питиетата. (Предложение на народния представител И. Дуковъ). Съобщение) . . . . .                                                                                          | 2734 |
| 3) за измѣнение на закона за ревизиране договоритъ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 г. (Предложение на народнитъ представители д-ръ И. Бешковъ и С. Даскаловъ). (Съобщение) . . . . .                                 | 2734 |
| 4) за измѣнение на чл. 94 отъ закона за подобрене земледѣлското производство и опазване полскитъ имоти. (Съобщение) . . . . .                                                                                                             | 2734 |
| 5) за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година. (Съобщение допустнати грѣшки въ сборовѣтъ за разрешенитъ кредити по чл. 1 на нѣкои министерства) . . . . .                                                                      | 2734 |
| 6) за измѣнение т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 отъ законитъ за градскитъ и селскитъ общини. (Трето четене) . . . . .                                                                                                                    | 2734 |
| 7) за измѣнение и допълнение закона за облекчение работата на Върховния касационенъ създъ. (Трето четене) . . . . .                                                                                                                       | 2735 |
| 8) за отстъпване даромъ на Ортакойската градска община държавна сграда въ гр. Ортакой, бивша собственост на емигранта-грѣкъ Василиаки К. Дурали. (Трето четене) . . . . .                                                                 | 2737 |
| 9) за бюджета на разнитъ фондове за 1932/1933 финансова година. (Трето четене) . . . . .                                                                                                                                                  | 2737 |
| 10) за допълнение закона за санитарно-ветеринарната служба. (Трето четене) . . . . .                                                                                                                                                      | 2739 |
| 11) за тълкувателенъ законъ на чл. 73 отъ закона за данъка върху приходитъ. (Съобщение) . . . . .                                                                                                                                         | 2740 |
| 12) за опрощаване на частъ отъ заемитъ, отпущнати отъ Българската земледѣлска банка, подъ гаранция на държавата, на военно-инвалидитъ, изгубили 100% работоспособность . . . . .                                                          | 2740 |
| 13) за пенситъ за изслужено време. (Второ четене — продължение разискванията) . . . . .                                                                                                                                                   | 2740 |
| 14) за продължение срока за плащане безъ глоба прѣжитъ данѣци срещу вземания по платежни заповѣди. (Съобщение) . . . . .                                                                                                                  | 2757 |
| Писмо отъ председателя на земледѣлската парламентарна група, съ което съобщава, че е изключенъ членѣтъ на сѣщата група Александъръ Радоловъ и е заличенъ отъ списѣцитъ ѝ. (Прочитане) . . . . .                                           | 2757 |
| Дневенъ редъ за следващото заседание . . . . .                                                                                                                                                                                            | 2757 |

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣтствуватъ нуждното число народни представители, за да се счита заседанието законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Бончевъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Буковъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Влаховъ Димитъръ, Гашевски Никола, Даскаловъ Петъръ, Деневъ Андрей Пеневъ, Дичевъ Петко, Дойчиновъ Стефанъ, Игнатовъ Тодоръ, Икономовъ Андрей, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Калфовъ Христо, Костовъ Георги, Куцаровъ Тодоръ, Кънчевъ Теодоси, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Мечкарски Тончо, Милановъ д-ръ Кънчо, Момчиловъ Тодоръ, Напетовъ Петко, Панайотовъ Петъръ, Петковъ Стефанъ, Петровъ Никола, Радевъ Георги, Ризовъ Стойне, Свиначковъ Добри, Славовъ Ки-

рилъ, Славовъ Стойно, Стояновъ Георги, Тонковъ Тодоръ, Фенерковъ Петъръ, Христовъ Трайко, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чолаковъ Христо, Шидерски Едрю и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпущкъ на следнитъ народни представители:

На г. Петъръ Гаговъ — 2 дена;  
 На г. д-ръ Кънчо Милановъ — 3 дни;  
 На г. Стойно Славовъ — 2 дена;  
 На г. д-ръ Константинъ Станишевъ — 2 дена и  
 На г. Николай Славовъ — 2 дена.

Народниятъ представител г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ иска 1 день отпущкъ. Ползувалъ се е досега съ 34 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ от-

пускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Драгомиръ Апостоловъ иска да му се разреши 1 денъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 42 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Андрей Ляпчевъ иска да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 61 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Николай Лунговъ иска да му се разреши 1 денъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 63 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Добри Свиначковъ иска да му се разреши 3 дни отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 59 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Петъръ Панайотовъ иска да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 21 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Стойчо Георгиевъ иска да му се разреши 1 денъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 26 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Петко Дичевъ иска да му се разреши 10 дни отпускъ по болестъ. Прилага и медицинско свидетелство. Ползувалъ се е досега съ 77 дни. Който приема да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че е постъпило питане отъ народния представител г. д-ръ Георги Димитровъ, къмъ г. министъра на войната, относно разпространението всрѣдъ войниците на една книга, въ която имало пасажъ, насочени противъ Земледѣлския съюзъ.

Постъпило е също питане отъ народния представител г. Владимиръ Станковъ къмъ г. министъра на вътрешнитѣ работи и народното здраве за интернирането на общинския съветникъ отъ гр. Кюстендилъ, г. Костадинъ Лучански, въ гр. Неврокопъ.

Постъпило е също питане отъ народния представител г. Сѣби Димитровъ къмъ г. министъра на вътрешнитѣ работи и народното здраве за порядкитѣ въ текстилната фабрика „Матей“ и намѣсата на полицията при потушаване на стачката.

Тия питання ще бждатъ съобщени на съответнитѣ министри, за да отговорятъ.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители, че сѣ постъпило:

Законодателно предложение по частна инициатива за измѣнение и допълнение закона за издаване нотариални актове за собственостъ върху общински мѣста, дадени или заети за жилища на бездомници, внесено отъ народнитѣ представители г. г. Стефанъ Даскаловъ и Тодоръ Савовъ и подписано отъ нуждното, споредъ правилника, число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 92)

Законодателно предложение по частна инициатива за измѣнение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата, внесено отъ народния представител г. Иванъ Дуковъ и подписано отъ нуждното число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 93)

Законодателно предложение за измѣнение на закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 г., внесено отъ народнитѣ представители г. г. д-ръ Илия Бешковъ и Стефанъ Даскаловъ и подписано отъ нуждното число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 94)

Тия законодателни предложения ще бждатъ напечатани и раздадени на г. г. народнитѣ представители.

Постъпило е отъ Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти законопроектъ за измѣнение на чл. 94 отъ закона за подобрене земедѣлското производство и опазване полскитѣ имоти. (Вж. прил. Т. I, № 95)

Преди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, председателството има да ви съобщи, че при гласуването на закона за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова

година сѣ станали следнитѣ грѣшки, които ще се впишатъ въ дневницитѣ на Народното събрание: (Чете)

„I. Съгласно гласуванитѣ допълнителни увеличения на кредититѣ на нѣкои министерства, при третото четене на закона за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година, общитѣ сборове въ чл. 1 на закона се измѣняватъ както следва:

1. Въ чл. 1 сумата 5.996.421.400 л., въ алинея първа, както и въ общия сборъ и въ забележката къмъ сѣщия членъ, става 5.998.063.000 л.;

2. Въ чл. 1, точка 6, по Министерството на народното просвѣщение, сумата 890.000.000 л. става 890.702.000 л.

3. Въ чл. 1, точка 11, по Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти, сумата 295.405.000 л. става 295.597.000 л.

4. Въ чл. 1, точка 12, буква а, Главна дирекция на общественитѣ сгради, пѣтищата и благаустройството, сумата 195.103.600 л. става 195.467.200 л.

Въ чл. 57 отъ закона за бюджета на държавата малкитѣ букви да се четатъ така: а, б, в, г, д, е, ж, з, и. — Букви и, к въ края ставатъ з, и. Цифрата 2 предъ буквата ж се заличава.

II. Въ § 18 отъ бюджета за приходитѣ на държавата презъ 1932/1933 финансова година, сумата 55.000.000 л. отъ акцизъ върху вино става 45.000.000 л. Общиятъ сборъ не се измѣнява.

III. Въ обяснителната таблица за разходитѣ за личния съставъ на Главната дирекция на жѣлзницитѣ и пристанищата кредитътъ за увеличението на заплатитѣ на всички инженери и архитекти-конструктори при централното управление, отъ 5.950 л. на 6.350 л. месечно, въ размѣръ на 77.400 л. общо, да се вземе отъ кредита за повишение, на стр. 25 въ сѣщата таблица. Общиятъ кредитъ по § 1 остава сѣщиятъ.

Пристѣпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 отъ законитѣ за градскитѣ и селскитѣ общини.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Д. Тотевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г-да! Вчера, при гласуването на законопроекта на второ четене, намалихме таксата за празнитѣ мѣста по закона за градскитѣ общини. Трѣбваше да стане съответно намаление и на таксата за празнитѣ мѣста по закона за селскитѣ общини.

Ето защо азъ правя предложение точка 13 на чл. 67 отъ закона за селскитѣ общини да добие следната редакция: (Чете) „Общинскиятъ съветъ, ако намѣри за необходимо, налага годишенъ налогъ върху празнитѣ отдѣлни дворища, предназначени за жилища, въ населенитѣ мѣста съ утвърдена регулация“, намѣсто „до 10‰“, както е, съ „до 5‰“ върху оценката на дворища за данъка върху сградитѣ въ квартали съ най-малко 50% застроени дворища“. Всички други дворища се освобождаватъ отъ плащането на каквато и да било такса. Следователно, трѣбва да бжде изхвърленъ следващиятъ по-нататѣкъ пасажъ, който казва: „до 5‰“ върху оценката на дворища въ квартали съ по-малко застроена площ“. Като се изхвърли този пасажъ, точка 13 продължава така, както вчера е била приета: „Не се счита застроено дворище, въ което има барака или друга подобна малоценна постройка“. Също така остава неизмѣнена и забележката, приета вчера къмъ тая точка 13.

Следователно, азъ правя предложение въ квартали, кждето има най-малко 50% застроени дворища, върху празнитѣ дворища да се налага 5‰ годишенъ налогъ, а въ квартали, дето нѣма застроени дворища до такъв размѣръ, до 50%, празнитѣ дворища се освобождаватъ отъ какъвто и да било налогъ. Този налогъ е много минималенъ, това прави 1/2% върху стойността и азъ моля да приемете това предложение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ това предложение на г. министъра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Има предложение отъ народния представител г. Василъ Аневъ, подписано отъ нуждното число народни представители, къмъ точка 25 на чл. 67 на закона за селскитѣ общини да се прибави алинея втора, съ следното съдържа-

ние: (Чете) „Въ общини, въ които има циментови фабрики, общинските съвети могат да облагатъ изработения и изнесенъ циментъ отъ фабриктъ съ такси до 10 л. на тонъ. Отъ тѣзи такси се освобождава изнесениятъ циментъ, предназначенъ за държавни, окръжни и общински предприятия“.

Има думата народниятъ представител г. Василь Аневъ, за да развие предложението си.

**В. Аневъ (з):** Г. г. народни представители! Вземамъ думата по това предложение за уяснение. Съ това предложение се иска да се облажи изработениятъ и изнесенъ циментъ отъ циментовитъ фабрики. Вие знаете, че даже и държавнитъ предприятия, като мина „Перникъ“, плащатъ за изнесенитъ каменни вжглища по 5 л. на тонъ на общината; сжщо така се облагатъ и издѣлиятъ на керамичната индустрия; напримѣръ, върху керамидитъ се събира до 60 л. такса на 1.000 керамиди; сжщо така се събира такса по 5 л. на тонъ за варьта; сжщо така се събира такса за камънитъ и т. н. Вие знаете, г. г. народни представители, че общинитъ събиратъ на всичко такси и берии.

Когато се е работилъ законътъ за селскитъ общини, понеже циментовата индустрия още не е била създадена у насъ, а е създадена по-късно, законодателятъ не е казалъ въ закона, че общинскитъ съвети могатъ да събиратъ известни такси или берии и върху цимента.

Затова азъ ще моля г. министра на вътрешнитъ работи, а ще апелирамъ и къмъ г. г. народнитъ представители да се съгласятъ съ това мое предложение, да се прибави алинея втора къмъ точка 25 на чл. 67 отъ закона за селскитъ общини, така както ви се прочете.

**Министъръ Д. Гичевъ:** Колко?

**В. Аневъ (з):** До 10 л. на тонъ.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата г. министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Г. г. народни представители! Азъ не мога да приема туй предложение по редъ съображения.

На първо мѣсто, не мога да го приема по формални съображения. Сега законопроектътъ се приема на трето четене и не може да се споризира народното представителство съ предложението за облагане циментовитъ фабрики едвамъ на трето четене, защото това е противно и на парламентарния редъ.

Що се отнася до п. 25, както знаете, народното представителство прие още при първо четене, по мое предложение, да се сезира комисията да се занимае съ облагането на произведенията на текстилнитъ фабрики и на работилницитъ за трикотажъ и следъ това да се внесе това при второто четене на законопроекта. И това решение на народното представителство, което се вземъ, да се препратятъ въпроситъ въ парламентарната комисия по Министерството на финанситъ, се смѣташе като едно решение, взето още на първо четене, и по този начинъ се спази парламентарниятъ редъ относно реда за внасянето на предложения, които трѣбва да бъдатъ обсъждани въ Народното събрание и гласувани съ законъ. Това предложение, което се прави сега тукъ, е, следователно, направено противъ установения парламентаренъ редъ и ето защо азъ не мога да се съглася съ него.

Независимо отъ това, има и други съображения, които ме каратъ да смѣтамъ, че ние не трѣбва да приемаме това предложение. Преди всичко не трѣбва да го приемемъ затова, защото — нека кажа предъ народното представителство — цѣлата тази система, която е прокарана въ двата общински закони за облагане на индустриалнитъ учреждения, които поради една случайностъ се намиратъ въ района на отдѣлни общини, съ известни такси и то често пѣти много произволни, цѣлата тази система, казвамъ, е неправилна, обаче тя е въведена вече въ нашето законодателство и понеже трѣбва да има една справедливостъ, понеже сж предвидени всички текстилни фабрики, трѣбваше да бъде разширена и по отношение трикотажитъ, концитъ и копринитъ платове, защото сж въ връзка съ текстилната индустрия. Ето защо се прокара това измѣнение. То, обаче, е неправилно, защото, ако трѣбва да бъдатъ облагани за въ полза на общинитъ индустриитъ, то не трѣбва да бъдатъ облагани на тази база. Ако трѣбва да се намаляватъ печалбитъ на отдѣлни индустриални заведения, споредъ менъ, и политиката на Народния блокъ трѣбва да се движи въ съвсемъ друго направление. Не може сега да дадемъ на Батановската община, кждето по една случайностъ има една голѣма циментова фабрика, най-голѣмата въ България — циментовитъ фабрики сж всичко две у насъ — по единъ произволенъ начинъ единъ доходъ, въ сжщностъ безъ

да знаемъ защо. Ако циментовата фабрика въ Батановци има печалби, ние сме длъжни да облажимъ тия печалби или по реда на Комисарството по продоволствието, като намалимъ цената на цимента, както сме я намалили, или, ако и тогава тя продължава да има чрезмѣрни печалби, по силата на новото допълнение на закона, което прие вече Народното събрание, имаме властъ да изпълнимъ и този нашъ дългъ, да вземемъ частъ отъ печалбитъ било вече въ полза на консоматора, било въ полза на държавата. Но тази политика, по единъ случаенъ начинъ да се облага известно индустриално предприятие съ такса въ полза на отдѣлната община, въ района на която е то, както е въ Батановци, напр., кждето има една голѣма циментова фабрика, въ която има хиляди хора да работятъ и които, следователно, съ своето движение тамъ и съ нуждитъ си, които трѣбва да задоволяватъ, принасятъ само полза на общината, смѣтамъ, че цѣлата тази политика е неправилна.

Ето защо азъ моля народното представителство да не се приема това предложение. Обаче когато дойде въпросътъ за реформирането на законитъ както за селскитъ, така и за градскитъ общини — азъ вѣрвамъ, че презъ следващата редовна сесия на днешното Народно събрание ще бъде сложенъ и този въпросъ въ неговата широта и въ неговата пълнота на обсъждане отъ народното представителство — тогава ще се занимаемъ по-детайлно и по-рационално и съ въпроса за намиране приходи на респективнитъ общини отъ всички ония мѣста, откждето трѣбва да бъдатъ намѣрени тѣзи приходи. Въ това число ще дойдатъ и индустриалнитъ заведения, обаче на съвсемъ друга база, а не на такава една произволна база, както сега: туряме за трикотажа, безъ да имаме кой знае какви пресмѣтания, по 1 л. на килограмъ такса, на коприната — по 5 л. на килограмъ, на смѣсенитъ платове — по 2 л. на килограмъ и пр. и пр. — работи произволни, мѣрки палиативни, които, обаче, предприемаме сега, за да могатъ общинитъ, докато стане по-голѣмата реформа, да иматъ известни приходи.

Моля, следователно, като имате предъ видъ тѣзи съображения, да не приемете предложението, което се прави.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Които приематъ предложението на народния представител г. Василь Аневъ, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

**С. Димитровъ (раб):** Когато се отнася въпросътъ да се облажатъ известни капиталисти, тогава казвате, че не е парламентарно.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение на т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 отъ законитъ за градскитъ и селскитъ общини, заедно съ приетото измѣнение, предложено отъ г. министра на вътрешнитъ работи, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 69)

Пристѣпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за облекчение работата на Върховния касационенъ съдъ.

Моля г. докладчика да го прочете.

**Докладчикъ С. Йовевъ (д):** (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитъ и прибавкитъ, приети на второ четене)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представител г. Христо Мирски.

**Х. Мирски (д):** Г. г. народни представители! Вчера, когато се гласува този законопроектъ на второ четене, г. министърътъ предложи и се прие, штоо срокътъ за подаване допълнителна касационна жалба да бъде два месеца отъ съобщението на страната, която е подала касационната жалба. Обаче съ тѣй приетото предложение на г. министра на правосъдието, законопроектътъ остава съ известна празнота, която трѣбва да се попълни, защото въ предложението не се говори за ония висящи дѣла, които сега се намиратъ въ Касационния съдъ, по които пакъ може да се дава допълнителна касационна жалба. И понеже срокъ не е опредѣленъ, азъ мисля, че въ интереса на правораздаването е да се опредѣли единъ такъвъ срокъ и по аналогия на онова, което предложи г. министърътъ, този срокъ да тече отъ момента, когато се съобщава на страната. Инакъ ще бъде отказано правосъдие, понеже много хора отъ селата не ще знаятъ кога ще се гледатъ тия дѣла, нѣма да бъдатъ предупредени да подадатъ касационна жалба.

Предлагамъ и моля най-настоятелно г. министра на правосъдието да се съгласи, въ глава V, „Преходни наредби“, да се постави новъ членъ, който да се смѣта 9, а този, който е сега 9, да стане 10, . . .

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Може да бѣде чл. 7.

**Докладчикъ С. Йовевъ (д):** Нека стане чл. 10.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Добре.

**Х. Мирски (д):** Да, може и така — . . . който да има следното съдържание: (Чете) „Срокътъ за подаване допълнителна касационна жалба по висшитѣ въ Върховния касационенъ съдъ граждански дѣла, предвиденъ въ чл. 3, § 2, почва да тече отъ деня на връчване покана отъ Върховния касационенъ съдъ на подалия основна касационна жалба да подаде допълнителна такава“.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Съгласенъ съмъ съ това предложение.

Моля, освенъ това, да се направятъ следнитѣ поправки: (Чете) „§ 2 на чл. 3 става § 3, като думитѣ въ първата му алинея „разпоредителни заседания“ се замѣняватъ съ думитѣ „разпоредително заседание“ — вмѣсто множествено число, единствено число.“

„Следъ § 3 на чл. 3 се прибавятъ следнитѣ нови параграфи:

„§ 4. Чл. 978, алинея последна, се измѣнява така: „Опредѣлението на съда, съ което не се допуска дѣлбата, подлежи на обжалване само по апелативенъ редъ предъ надлежната по-горна инстанция“.

§ 5. Въ чл. 984, алинея трета, думитѣ „обаче уважаването на този искъ не влѣче следъ себе си разваляне на дѣлбата“ се изхвърлятъ.

§ 6. Въ края на чл. 987 се прибавя: „предъ надлежния апелативенъ съдъ“.

Моля Народното събрание да ги гласува.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представител г. Панайотъ Деневъ.

**П. Деневъ (р):** По предложението, което депозирахъ.

Г. г. народни представители! Въ желанието си да облекчимъ работата на Касационния съдъ, боя се, че съ измѣнението, което сега правимъ, можемъ въ нѣкои отношения да спънемъ правилното правораздаване. По предложението на г. министра се прие, щото допълнителни касационни жалби по угадни дѣла да се подаватъ 7 дни преди разглеждането на дѣлото. Нека не се мотивирамъ надълго и нашироко, а съ две думи само да кажа, че интересътъ, който се защитава по гражданския процесъ, се коренно отличава отъ интереса, който се защитава отъ единъ подсъдимъ угадно, въ угадни процесъ. Знаете, че често пъти по едно угадно дѣло отъ срока зависи животътъ, главата на единъ гражданинъ, на единъ подсъдимъ. Отъ това, дали той е подалъ въ срокъ или не е подалъ въ срокъ касационна жалба — отъ това, може би, ще зависи да бѣде ли той спасенъ отъ вѣжето или да увисне на него. Касае се, г. г. народни представители, за свободата на хората. Касае се за единъ мораленъ интересъ, който съ пари не се купува. И азъ бихъ молилъ г. министра на правосъдието, като прецени всички мораленъ интересъ, всички нравственъ интересъ, който се брани въ угадни процесъ, да не настоява, въ името на облекчение на работата на Върховния касационенъ съдъ, да изложимъ на голѣма опасностъ интереситѣ на ангажираниитѣ въ угадни процесъ страни. И затуй азъ направихъ едно предложение, надлежно подписано, въ смисълъ: допълнителни касационни жалби по угадни дѣла да могатъ да се подаватъ най-късно единъ день преди гледане на дѣлото. По настоящата процедура тия жалби могатъ да се подаватъ до откриване на заседанието — сир. до деня, въ който се гледа дѣлото; стига да не е почнало заседанието, може да се депозира касационна жалба. При този начинъ на подаване жалби, вѣрно е, мѣчно се справяше Касационниятъ съдъ, защото при малкото време, съ което разполагаше главниятъ прокуроръ да изучи същността на касационнитѣ оплаквания, той често пъти срѣщаше затруднения въ даване на своитѣ заключения. Самиятъ докладчикъ често пъти нѣмаше възможностъ да се справи съ оплакванията, ако тѣ бѣха повечко и по-сложни. Затуй едно малко отстъпление отъ досегашния принципъ, именно, връщане съ единъ день назадъ срока, би било оправдано съ огледъ удобството за съдъ и за прокурори и съ огледъ удобството на странитѣ, които не ще рискуватъ много само поради факта, че имъ се намалява съ

единъ день срокътъ за подаване допълнителна касационна жалба.

Моля, прочее, г. г. народнитѣ представители да възприематъ това предложение, което надлежно депозирахъ. Ако това предложение бѣде възприето, ще се гарантира възможността на съдѣшитѣ се угадно, че не ще изложатъ на рискъ, поради единъ фаталенъ срокъ, голѣми, неоценими съ пари, блага и интереси.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата г. министърътъ на правосъдието.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Г. г. народни представители! Думата на г. Панайотъ Деневъ е за измѣнение на срока за подаване допълнителна касационна жалба по угадни дѣла. Вѣрно е, че досегашната практика бѣше такава: въ самия день на заседанието можеше да се подава такава жалба. Въ комисията по правосъдието, по мое предложение, тоя срокъ стана 7 дена преди заседанието.

Г. г. народни представители! Вѣрно е съображението, че по тия дѣла има да се защитаватъ голѣми интереси. Вѣрно е, че тукъ е въпросъ за свободата на човѣка, а и за живота на човѣка може нѣкой път да се касае. Но вѣрно е също така, че обвинителната властъ не може да бѣде оставена да ѝ връчва въ самия день на заседанието касационна жалба съ 10—15—20 мотиви за нарушение нѣкои процесуални закони, защото тая властъ не ще бѣде въ състояние да защити общественъ интересъ, който има да защитава въ даденъ процесъ. И мене ми се струва, че народното представителство, когато ще разрешава тия въпроси, не може да има предъ видъ само, извинете за израза, професионални или други интереси.

**П. Деневъ (р):** Г. министре! Азъ обмислихъ това предложение и не Ви позволявамъ да говорите за професионални и други интереси.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Какъ така не ми позволявате? Азъ Ви моля да не държите тоя тонъ къмъ мене. Преди всичко азъ нѣма да искамъ позволение отъ Васъ, за да говоря.

**П. Деневъ (р):** Азъ правя това предложение най-чистосърдечно. Срамота е да говорите за професионални интереси и да хвърлите такова обвинение върху мене.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Азъ Ви моля да не ме обиждате и да не държите такъвъ тонъ. На друго мѣсто можешъ да си играешъ на орѣхи.

**П. Деневъ (р):** Не може така да говорите за това предложение.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Тукъ не можемъ да си играемъ на орѣхи, бай Панайоте.

**Д. Нейковъ (с. д):** Изглежда, че си го настѣпилъ по мазола.

**Министъръ Д. Върбенювъ:** Така изглежда. — И съображенията, които г. Панайотъ Деневъ изтъкна, г. г. народни представители, не могатъ да ме убедятъ да приема това предложение, защото 7-дневниятъ срокъ по угадни дѣла не може да изненада никого. Въ това отношение юриспруденцията има правила по угадни процесъ и не може да се измѣнятъ, за да бѣдатъ странитѣ злепоставени. Трѣбва всички да иматъ възможностъ да се защитятъ седемъ дни преди дѣлото, защото се касае за тѣхния животъ, за тѣхната свобода, за тѣхнитѣ голѣми интереси, както се изтъкна. Тѣ следятъ дѣлото чрезъ своята защита и всичко е готово. Това не сѣ месеци, това не сѣ граждански процеси, за да можемъ да кажемъ, че презъ това време правото, доктрината, може да внесе нѣкой новъ елементъ, нови разбирания, които касаторътъ не може да използва за своя защита. То е угаденъ процесъ. Тѣзи работи не могатъ да станатъ така лесно и страната не е изненадана. Ние даваме възможностъ на съдѣщия се, респ. на неговата защита, да се приготи. Ами обвинителната властъ, ами съдътъ, който ще гледа дѣлото, ако му тикнете 25 мотива за оплакване или касиране, той не би могълъ да ги прецени и да реши дѣлото. Поставете се въ неговото положение.

**Ц. Пупешковъ (д. сг):** И съдътъ, и прокурорътъ си знаятъ дѣлото.

**Министъръ Д. Върбеновъ:** Моля, г. Пупешковъ, Вие въ комисията се съгласихте да остане седемъ дни.

**Ц. Пупешковъ (д. сг):** За три дни. Не е въпросъ за удобство на магистратитъ и чиновницитъ по правосъдието, но за удобство на съдиитъ се хора, които не сѣ толкова ориентирани по отношение на срокове, по отношение на формалности. Създава се вече впечатление, че всичко е формалистика, за да се потисне истината.

**Министъръ Д. Върбеновъ:** Вие въ комисията се съгласихте.

**Ц. Пупешковъ (д. сг):** Три дни стигатъ. За Военно-касационния съдъ стига единъ день.

**П. Деневъ (р):** Г. министре! Нека се предвидятъ три дни.

**Министъръ Д. Върбеновъ:** Какво грамадно значение има между три и седемъ дни?

**Ц. Пупешковъ (д. сг):** За оня, който ще дойде отъ Кулско, е отъ значение.

**Министъръ Д. Върбеновъ:** Азъ моля да се гласува текстътъ така, както е предложенъ.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Които приематъ направенитъ отъ г. министра предложения, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

**Министъръ Д. Върбеновъ:** Въ преходнитъ наредби, освенъ предложението на г. Мирски, което приемамъ, предлагамъ да се прибави новъ чл. 11: (Чете) „Висящитъ въ Върховния касационенъ съдъ дѣла по недопускане на дѣла се гледатъ по досегашния редъ, а тия по утвърждаване на дѣлата се изпращатъ на надлежнитъ апелативни съдилища“

А въ чл. 9, на втория редъ, следъ думитъ „отъ тѣхъ“ се прибавятъ думитъ „а сѣщо и висящитъ въ Върховния касационенъ съдъ дѣла за нарушено владение“.

Моля г. г. народнитъ представители да гласуватъ това предложение.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има предложение отъ народния представителъ г. Мирски, съ следното съдържание: (Чете) „Въ гл. V, преходни наредби, да се прибави новъ членъ 10, съ следното съдържание: „Срокътъ за подаване допълнителна касационна жалба по висящитъ въ Върховния касационенъ съдъ граждански дѣла, предвиденъ въ чл. 3, § 2, почва да тече отъ деня на връчване покана отъ Върховния касационенъ съдъ на подалия основна касационна жалба да подаде допълнителна такава“.

Г. министърътъ е съгласенъ.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на правосъдието предлага следния новъ чл. 11 (Чете) „Чл. 11. Висящитъ въ Върховния касационенъ съдъ дѣла по недопускане на дѣла се гледатъ по досегашния редъ, а тия по утвърждаване на дѣлата се изпращатъ на надлежнитъ апелативни съдилища“.

Които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Сѣщо така г. министърътъ на правосъдието предлага въ чл. 9, на втория редъ, следъ думитъ „отъ тѣхъ“ да се прибавятъ думитъ „а сѣщо и висящитъ въ Върховния касационенъ съдъ дѣла за нарушено владение“.

Които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Направено е предложение отъ народния представителъ г. Панайотъ Деневъ да се измѣни алинея втора на чл. 563 така: (Чете) „Допълнителни касационни жалби могатъ да се подаватъ най-късно 3 дни преди опредѣления за разглеждане на дѣлото день“

Г. министърътъ на правосъдието не е съгласенъ да бѣде срокътъ единъ день.

**И. Велчевъ (з):** Да приемемъ три дни срокъ.

**П. Деневъ (р):** Нека бѣде три дни.

**Министъръ Д. Върбеновъ:** Съгласенъ съмъ.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Които приематъ предложението на г. Денева, измѣнено въ смисълъ, че допълнителни касационни жалби могатъ да се подаватъ най-късно 3 дни преди опредѣления за разглеждане на дѣлото день, както съ това се съгласи г. министърътъ на правосъдието, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта за облекчение работата на Върховния касационенъ съдъ, ведно съ вотиранитъ измѣнения и добавки, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 70)

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за отстъпване даромъ на Ортакойската градска община държавна сграда въ гр. Ортакой, бивша собственост на емигранта-грѣкъ Василиаки К. Дурали.

Моля г. секретаря да прочете този законопроектъ.

**Секретаръ Д. Тотевъ (д):** (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Които приематъ на трето четене законопроекта за отстъпване даромъ на Ортакойската градска община държавна сграда въ гр. Ортакой, бивша собственост на емигранта-грѣкъ Василиаки К. Дурали, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 71)

Пристъпваме къмъ четвъртата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за бюджета на разнитъ фондове на държавата за 1932/1933 финансова година.

**Докладчикъ Б. Мелнишки (нац. л):** (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитъ и прибавкитъ, приети на второ четене)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Дрънски.

**Д. Дрънски (д):** (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ законопроекта за бюджета на фондоветъ има единъ чл. 6, който предизвика известни дебати вчера въ бюджетарната комисия, и азъ бихъ желалъ да изложа предъ васъ неговата предистория, за да отправя молба къмъ г. министра на финанситъ да се съгласи да бѣде видоизмѣненъ текстътъ на този членъ.

Текстътъ на чл. 6, споредъ законопроекта, както бѣше предложенъ отъ г. министра на финанситъ, гласи: (Чете)

Чл. 6. Разходитъ на фондоветъ се произвеждатъ по размѣритъ на действителнитъ имъ постѣпления.

Разрешава се на Св. Синодъ на Българската църква да издава специални църковни марки, съ които да се облепватъ разни книжа и документи, издавани отъ църковнитъ учреждения на частни лица.

Приходитъ отъ църковнитъ марки се разпредѣлятъ по наполовина между Св. Синодъ и митрополиитъ и служатъ за засилване срѣдствата на фондоветъ за „Общо-църковни нужди“ при Св. Синодъ и за „Епархийски църковни нужди“ при митрополиитъ и се употребяватъ за културно-просвѣтни и благотворителни цели.

Видоветъ и количеството на църковнитъ марки и размѣритъ, по които се облепватъ съ такива марки книжата, издавани на частни лица отъ църковнитъ учреждения, се опредѣлятъ съ решение на Св. Синодъ и съ съгласие на министра на външнитъ работи и на изповѣданията.

Вчера бюджетарната комисия допълни тоя текстъ съ следнитъ две алинеи: (Чете)

„Отъ събранитъ презъ течение на финансовата 1932/1933 г. приходи отъ разпродажбата на тия марки Св. Синодъ внася ежегодно въ полза на фонда за подпомагане пострадалитъ отъ войнитъ по 10%.

Сѣщо въ полза на тоя фондъ Св. Синодъ се задължава да внесе и невнесенитъ досега за годинитъ 1922 до 1931 включително по 100 000 л. годишно, съгласно съ XI то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 23 юлий 1921 г., протоколъ № 119“.

Г. г. народни представители! Предисторията на това постановление е следната. На 23 юлий 1921 г. XI-то постановление на Министерския съветъ разрешава на Св. Синодъ на Българската православна църква да издава църковно-благотворителни марки, но при задължението да отпуска всѣка година по 100 000 л. за сирацитъ отъ войнитъ и да държи въ течение Министерството на външнитъ работи

и на изповѣданията за количеството и за стойността на издадените марки. Тоя текст, както ви казахъ, предизвика известни дебати. Но бюджетарната комисия поиска да има известни по-подробни освѣтления за генезиса на това право на Св. Синодъ, както и за начина, по който сж използвани тия марки, наречени благотворителни. Отъ даннитъ, които събрахъ и имахъ възможност да прочета вече въ бюджетарната комисия, се разбра, че Св. Синодъ е издалъ марки отъ тоя характеръ отъ по 1, 2, 3, 5, 10, 20 и 50 л. Всичко издадени сж били марки на една обща сума 27.364.750 л. Отъ 1922 г. до днесъ отъ горното количество издадени марки сж продадени и пласирани за 13.650.364 л., 50% отъ която сума — 6.825.182 л. — сж отишли въ полза на Св. Синодъ, а останалитъ 50% — 6.825.182 л. — сж отишли въ полза на 11-тъ митрополии въ България.

Г. г. народни представители! Фактически Св. Синодъ е внесълъ въ фонда за сирацитъ отъ войнитъ, така както повелява постановлението, въ продължение на 2 или 3 години по 100.000 л. Това министерско постановление е добило силата на законъ само преди 2 години, когато въ предшествуващитъ отъ тая дата бюджети е влѣзло при-близителното съдържание на това постановление, каквото е това въ законопроекта за бюджета на фондовѣтъ. Следъ внасяне тия 2-3 вноски отъ по 100.000 л. Св. Синодъ е намѣрилъ, че неговата благотворителна дейностъ е развита въ размѣри много по-големи отъ 100.000 л. годишно, че сжщо така отдѣлнитъ митрополии сж разходвали и разходватъ за благотворителни цели едни по-големи суми отъ 100-тъ хиляди лева, които евентуално се е падало да внася Св. Синодъ на основание на въпросното постановление, и затова Св. Синодъ е спрѣлъ вноскитъ отъ по 100.000 л. годишно и е молилъ да се преустанови внасянето занаяпредъ на тия 100.000 л. годишно за въ полза на фонда за сирацитъ отъ войнитъ.

Г. г. народни представители! Отъ даннитъ, които имамъ, се вижда, че Св. Синодъ, заедно съ митрополитъ, като представители на Българската православна църква, сж присъжитъ на Църквата чувства на филантропия и на хуманностъ за подпомагане нуждаещитъ се, ...

**С. Мошановъ (д. сг):** И на християнство, най-напредъ.

**Д. Дрънски (д):** И на християнството, безспорно, защото тия чувства сж, преди всичко, християнски. — ... е вписвалъ въ своя бюджетъ суми между 400.000 и 500.000 л. за благотворителни цели, които суми въ продължение на периода отъ 1922 г. до 1932 г., до 31 мартъ т. г., общо възлизатъ на 3.740.000 л., които пари сж внасяни на разни благотворителни дружества за благотворителни цели — за подпомагане бедни и болни. Тия пари сж били раздадени срещу документи, които се пазятъ въ касата на Св. Синодъ и които сж били редовно проверявани, за да се установи действителниятъ разходъ на тия кредити по тия пера изключително за благотворителни цели.

Г. г. народни представители! Бюджетарната комисия, смѣтайки, видимо, че цомъ отъ доходитъ отъ тия благотворителни марки Св. Синодъ е престаналъ да внася 100-тъ хиляди лева ежегодно, както той, така и митрополитъ, респективно църквитъ, сж престанали да разходватъ за благотворителни цели суми, добивани отъ тия благотворителни марки, изказа едно пожелание: да се задѣлжи Св. Синодъ да направи тия вноски отъ деня, отъ когато е престаналъ да ги прави, въ полза на фонда за сирацитъ отъ войнитъ. И затова въ последната добавена алинея бюджетарната комисия реши. Св. Синодъ да внесе въ полза на тоя фондъ по 100.000 л. годишно — отъ 1922 г. насамъ.

Явно е, че тукъ има едно недоразумение и че бюджетарната комисия е влѣзла, поради неправилно обсъждане даннитъ, които й бѣха дадени, въ една грѣшка, смѣтайки, че Св. Синодъ е длъженъ да внесе тия пари за благотворителни цели, когато въ сжщностъ той е разходвалъ много по-големи и много по-грамадни суми отъ тия, които официално сж били предвидени и които е билъ длъженъ да дава за специалния фондъ на сирацитъ отъ войнитъ.

Ето защо, г. г. народни представители, вънъ отъ тия мотиви, които сж — какъ да кажа — отъ мораленъ характеръ, азъ ще моля г. министра на финанситъ да се съгласи, като ги приеме, да направи предложение въ смисълъ: тая последна алинея, внесена отъ бюджетарната комисия, да бѣде заличена.

Вънъ отъ тия мотиви, които изложихъ, има още единъ другъ мотивъ, който въ моитъ очи е, бихъ казалъ, юридически мотивъ.

**Н. Пждаревъ (д. сг):** Това предложение на бюджетарната комисия ли е, г. Дрънски, или е Ваше лично?

**Д. Дрънски (д):** Кое предложение?

**Н. Пждаревъ (д. сг):** Това предложение на комисията ли е или е Ваше?

**Д. Дрънски (д):** Мое е.

**С. Мошановъ (д. сг):** Нѣмате право да го направите.

**Д. Дрънски (д):** Мога да го направя като народенъ представителъ.

**С. Мошановъ (д. сг):** То трѣбва да бѣде подписано отъ 10 души. Ако г. министрътъ каже, че е негово, тогава ще го обсъждаме.

**Д. Дрънски (д):** Азъ му давамъ мотивитъ за предложението.

**Министръ С. Стефановъ:** Да, да.

**Д. Дрънски (д):** Вънъ отъ тия мотиви, г. г. народни представители, има още единъ юридически или, ако щете, бюджетенъ мотивъ. Той е следниятъ: азъ не зная какъ може въ бюджета да се впише, че държавата има да взема нѣкакви суми и да задѣлжава да се внесатъ! Ако това е държавна креайса, държавата има възможностъ не чрезъ бюджетни постановления да си иска паритъ.

На второ мѣсто, както обяснихъ, доходитъ отъ тия марки се разпредѣлятъ на две половини, едната отъ които остава на Св. Синодъ, а другата се разпредѣля между 11-тъ митрополии. Ясно е, че една половина разпредѣлена на 11 части, дава много дребни доходи, за да може да се иска отъ тия нищожни доходи единъ процентъ отъ 10% да се внася ежегодно въ полза на този фондъ.

Ето защо втората ми молба къмъ г. министра на финанситъ е: като възприеме и този дребенъ мотивъ, да се съгласи да предложи, щото, вънъ отъ заличаването на последната алинея, предшествуващата алинея да има следното съдържание: „Отъ постѣпилитъ въ Св. Синодъ презъ течение на финансовата 1932/1933 г. приходи отъ разпродажбата на тѣзи марки той внася въ полза на фонда „Подпомагане пострадали отъ войнитъ“ по 10%“. Съ други думи, половината доходъ отъ тия марки, разпадащ се на 11-тъ митрополии въ България, се освобождава отъ 10-процентовия налогъ въ полза на този фондъ.

Това сж дветъ искания, за които моля г. министра на финанситъ да направи предложение, като възприеме мотивитъ, които му давамъ.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Буковъ.

**А. Буковъ (з):** Г. г. народни представители! Съ този въпросъ, който повдига г. Дрънски, той иска сега на трето четене вече на нова смѣтка да измѣни цѣлото решение на бюджетарната комисия по отношение фондовитъ марки на Св. Синодъ. Смѣтамъ, първо, че не е редно така да стане и, второ, че бюджетарната комисия не е била заблудена до такава степенъ, както се представя отъ трибуна. Най-много, ако сме били заблудени, то е затова, че не ни се доклавда тогава отъ лицето, което бѣше натоварено съ тая работа, че Св. Синодъ е внесълъ вноскитъ за 2 години въ полза на фонда за сирацитъ отъ войната. А оттамъ нататъкъ, отъ тази сума, която се набира отъ марки, възлизаща на около 27 милиона лева, марки за около 19 милиона лева почти сж пласирани, независимо отъ марки, които сж давани направо.

Бюджетарната комисия бѣше много добре освѣтлена по въпроса и затова азъ смѣтамъ, че тъй както тя е решила, така и би трѣбвало да си остане, г-да.

Азъ не зная защо г. докладчикътъ не прочете какви сж тия благотворителни цели, за които сж давани сумитъ, за да се видятъ точно. Намъ ни се прочете кжде какво е дадено. Въ XI-то постановление на Министерския съветъ е казано: „За просвѣтни и за благотворителни цели“, а тамъ имаше и суми, дадени и не за тия цели. Така бѣше поставенъ въпросътъ. Постановлението тъй както е издано отъ Министерския съветъ, не е било изпълнено отъ Св. Синодъ, и ще трѣбва да се изпълни. Ако за две години сж били внесени по 100.000 л., да се намалятъ отъ сумата, която се търси, а останалата сума да се внесе и занаяпредъ да се внася процентътъ, който е предвиденъ. Тамъ е предвидено, ми се струва, 10%. Азъ смѣтамъ, че въ бюджетарната комисия нѣмаше заблуждения. Тамъ

ясно се поставиха въпроситъ и се казаха нѣща, които тукъ не могатъ да се казватъ. И затуй моля туй предложение да не се гласува на трето четене.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Георги Димитровъ.

**Д-ръ Г. М. Димитровъ (з):** Въ бюджетарната комисия по тоя въпросъ наистина се развива оживени дебати и имаше даже мнение сумитъ, които се събиратъ отъ тия марки, да отиватъ изключително за издръжка на интернати при разнитъ училища. Защото въ основата на целитъ, които сѣ легнали въ министерското постановление, се казва: „за културно-просвѣтни цели“. Отъ това, което се каза и въ бюджетарната комисия, и сега, което се казва, явно личи, че не отиватъ само за културни цели. Въ бюджетарната комисия сѣщиятъ г. докладчикъ сѣ единъ, горе-долу, доколкото разбрахъ, официаленъ документъ, ни даде сведения, че за културни цели сѣ отишли едва ли повече отъ 1.300.000 до 1.500.000 л. Днесъ той ги казва вече 3 милиона лева. Но даже да бждатъ 3 милиона лева — азъ ги приемамъ — когато отъ 27 милиона лева за културни цели сѣ отишли само 3 милиона лева, азъ не разбирамъ какъ може да се пледира една такава кауза — независимо отъ това, че имъ се дава право и занаяпредъ да пласиратъ пакъ марки, да имъ се признае правото да си не внасятъ задължителната сума, за която сѣ поели ангажментъ. Вие казвате: „По какъвъ начинъ вие ще я искате!“ Ами че вие искате отъ държавния служителъ пенсионни вноски, невнесени за минало време, за да добие право на пенсия отсега нататкъ. За да добие Св. Синодъ право на привилегии, които му се даватъ, съгласно това постановление, той е длъженъ да изпълни условията, които е поелъ. И азъ съмъ убеденъ, че ако тия условия, които бюджетарната комисия реши да се изпълнятъ, се изпълнятъ, ще бжде една много минимална, една много справедлива основна точка въ решението. Защото иначе погледнато, азъ напълно бихъ подкрепилъ мнението — не си спомнямъ точно кой го каза — че сумитъ трѣбва да отиватъ изключително за културно-просвѣтни, за благотворителни цели. Ако е въпросъ за приходи, азъ смѣтамъ, че приходитъ и на епархиитъ, и на Св. Синодъ сѣ достатъчно голѣми, за да нѣма нужда да се разчита на приходи отъ фондови марки. И съ тия фондови марки, г. г. народни представители, за Бога, да престанемъ, защото това сѣ едни тежки данѣци, които по единъ околенъ начинъ се налагатъ пакъ на енорияшитъ. И Св. Синодъ може да прави благотворителностъ, но азъ питамъ, кой дава паритъ непосредствено, кой е тоя, който прави благотворителността? Съ чужда пита майчинъ поменъ, се казва на народенъ езикъ. Като вземешъ отъ енорияшитъ, ще правишъ благотворителностъ! Независимо отъ това, веднѣжъ приела това бюджетарната комисия, азъ смѣтамъ, че ако може на трето четене да се прави предложение, тогава азъ бихъ направилъ предложение въ обратна смисълъ — да се увеличатъ задължителнитъ вноски, които трѣбва да внася Св. Синодъ. Но следъ като е решенъ въпросътъ отъ бюджетарната комисия, азъ решително се противопоставямъ на каквото и да е измѣнение, защото решението на бюджетарната комисия е минималното, което можеше да се иска и да се вземе.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Константинъ Русиновъ.

**К. Русиновъ (раб):** Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се повдига около тия фондови марки, трѣбва да ни накара да помислимъ малко повече не само за целитъ, за които тѣ отиватъ, но и за начина, по който се събиратъ, и принципно, дали би трѣбвало да се даде право съ тия фондови марки да се обгербоватъ различнитъ документи, които се взематъ отъ Св. Синодъ и отъ митрополитскитъ канцеларии.

Позволете ми, като човѣкъ, който съмъ билъ близко до тѣзи канцеларии, да ви кажа, че съ тѣзи фондови марки и съ разнитъ други такси, които се внасятъ въ канцеларията на Св. Синодъ и на архиепископскитъ намѣстничества и митрополии, ставатъ неимоверно голѣми злоупотребления.

Азъ нѣма сега да ви соча тукъ редица факти, защото пресата е изнасяла маса такива факти, които ви сѣ известни. Но управляващитъ канцелариятъ, секретаритъ при тѣзи митрополии и при Св. Синодъ и при архиепископскитъ намѣстничества, си служатъ съ различни машиниции и, намѣсто съ 5 л., казватъ ти, че документътъ ще трѣбва да се обгербова съ 10 или съ 20 л. и т. н. Това сѣ вече

престѣпления, които, както ви казахъ, не ми позволява сега времето да ви изреждамъ редица такива престѣпления.

Но преждоговорившиятъ д-ръ Димитровъ наблегна тѣкмо на една мисълъ: кой прави благотворителността, отъ кого се взематъ тия срѣдства, съ които Св. Синодъ и митрополититъ благотворятъ. Ако Св. Синодъ и ако митрополититъ, ако духовнитъ наши началници (Смѣхъ), ваши началници — това е грѣшка на езика —

**С. Мошановъ (д. сг):** По инерция.

**К. Русиновъ (раб):** ... иматъ действително нѣкакво желание да благотворятъ, какво правятъ съ манастирскитъ приходи, какво правятъ съ другитъ приходи, които иматъ митрополититъ? А какво значи това? Ще вземемъ да оголваме и така оголения беденъ народъ, и когато той стане просякъ, да отидемъ да му поднасяме милостиния отъ срѣдства, които сѣ събрани отъ неговия джобъ. Това не почита на никакъвъ законъ и това е една аномалия въ разбиранията на благотворителността. Не, споредъ нашето гледище би трѣбвало да се отхвърли, и азъ правя предложение да се отхвърли правото на духовнитъ канцеларии да събиратъ подобни фондови марки.

При тази криза, която сѣществува, при тази нѣмотия, при тази беднотия и при хилядитъ и хиляди различни митарства, презъ които трѣбва да мине наивниятъ вѣрващъ въ митрополията, като му турите и марки, ще го оголите още повече, отколкото е оголенъ.

Ето защо азъ правя предложение цѣлятъ чл. 6 да се изхвърли.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Предложението Ви трѣбва да бжде подписано отъ 10 души.

**К. Русиновъ (раб):** Снощи не ми дадохте възможностъ да направя това предложение. Азъ се обръщамъ къмъ съответния министъръ да направи нуждното да се махне този членъ и да се премахнатъ тия фондови марки.

**С. Омарчевски (з):** Чухме, чухме.

**Министъръ С. Стефановъ:** Не съмъ съгласенъ съ никакви предложения. Чл. 6 да се гласува тѣй, както е приетъ на второ четене.

**С. Мошановъ (д. сг):** Следъ тая декларация на г. министра, излишно е да се говори.

**Министъръ С. Стефановъ:** Нѣма нужда. Не съмъ съгласенъ съ никакви предложения.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Г. министърътъ на финанситъ заявява, че не е съгласенъ съ никакви измѣнения на решението на бюджетарната комисия и следъ тая декларация не може да се гласува предложение.

**С. Мошановъ (д. сг):** Значи, нѣма предложение, а само дадохме поводъ на погъ Русиновъ да хули Църквата.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Предложения по законопроекта по бюджета на разнитъ фондове на държавата за 1932/1933 финансова година нѣма. Ще гласуваме законопроекта.

Който отъ г. г. народнитъ представители приематъ на трето четене законопроекта за бюджета на разнитъ фондове на държавата за 1932/1933 финансова година, съ всичкитъ поправки и прибавки, прочетени отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ разглеждане на точка 5 отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за допълнение закона за санитарно-ветеринарната служба.

**С. Мошановъ (д. сг):** Една контрабанда е туй, но снощи не я забелязахме да вдигнемъ гюрутия.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Моля, г. секретаря да прочете законопроекта.

**Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з):** (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Който отъ г. г. народнитъ представители призматъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 73)

Съобщавамъ на Събранието, че сж постъпили следнитъ законопроекта:

Отъ Министерството на финанситъ законопроектъ за тълкувателенъ законъ на чл. 73 отъ закона за данъка върху приходитъ. (Вж. прил. Т. I, № 96)

Отъ Министерството на финанситъ законопроектъ за опрощаване на частъ отъ заемитъ, отпущнати отъ Българската земеделска банка, подъ гаранцията на държавата, на военно-инвалидитъ, изгубили 100% работоспособностъ. (Вж. прил. Т. I, № 97)

Пристъпваме къмъ разглеждане на точка 6 отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за пенситъ за изслужено време — продължение разискванията.

Има думата г. докладчикътъ.

**Замѣстникъ-докладчикъ Д. Тотевъ (д):** (Чете)

„Чл. 14. За основа при опредѣляне размѣра на годишната пенсия се взема 75% отъ срѣдната аритметична на сумитъ за последнитъ 15 действително изслужени години, опредѣлени по размѣри споредъ следващия членъ. Тая основа не може да бѣде по-голъма отъ 66.000 л.

Така опредѣлената основа е равна на пълната пенсия, която лицето получава, ако има 33 изслужени години, а за военнитъ лица (офицери и подофицери) и въздухоплавателитъ — 30 години.

Ако лицето има по-малко изслужени години, за всѣка по-малко изслужена година пълната пенсия се намалява съ  $\frac{1}{33}$ , а за военнитъ лица и въздухоплавателитъ — съ  $\frac{1}{30}$ , като се взематъ подъ внимание и пълнитъ месеци. Ако има повече отъ 33, респективно 30, изслужени години, за всѣка изслужена въ повече пълна година пълната пенсия се увеличава съ 2%. Това увеличение не може да бѣде повече отъ 10%.

Размѣрътъ на пенсията не може да бѣде по-малкъ отъ 500 л. месечно. Обаче, ако срѣдната месечна заплата отъ последнитъ 15 действително изслужени години е по-малка отъ 500 л., взема се тя за пенсия.

„Забележка. Военнитъ лица и въздухоплавателитъ, които иматъ служба и по други ведомства, се ползватъ отъ горната привилегия само ако прослуженото време като военни лица и въздухоплаватели имъ дава право на пенсия. Въ такъвъ случай при изчисление размѣра на пенсията изслуженото време по другитъ ведомства се зачита като 11 дни (месеци, години) се смѣта за 10 дни (респективно месеци, години), съ съответно намаление на полученитъ заплати“.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** По чл. 14 има следнитъ предложения.

Отъ народния представител г. Асенъ Буковъ, който предлага въ края на забележката на чл. 14 да се заличатъ думитъ „съ съответно намаление на полученитъ заплати“.

Отъ народния представител г. Димитъръ Нейковъ, който предлага чл. 14 да добие следната редакция. (Чете) „За основа при опредѣляне размѣра на годишната пенсия се взема 80% отъ срѣдната аритметична на сумитъ за последнитъ 15 действително изслужени години, опредѣлени по размѣри споредъ следващия членъ. Тая основа не може да бѣде по-голъма отъ 42.000 л.

Така опредѣлената основа е равна на пълната пенсия, която лицето получава, ако има 33 изслужени години.

Ако лицето има по-малко изслужени години, за всѣка по-малко изслужена година пълната пенсия се намалява съ  $\frac{1}{33}$ , като се взематъ подъ внимание и пълнитъ месеци. Ако има повече отъ 33 изслужени години, за всѣка изслужена въ повече пълна година пълната пенсия се увеличава съ 2%. Това увеличение не може да бѣде повече отъ 10%.

Размѣрътъ на пенсията не може да бѣде по-малкъ отъ 900 л. месечно. Ако, обаче, срѣдната месечна заплата отъ последнитъ 15 действително изслужени години е по-малка отъ 900 л., взема се тя за пенсия“.

Трето предложение има отъ народния представител г. д-ръ Георги Димитровъ. (Чете) „Въ чл. 14, алинея първа, думитъ „за последнитъ 15 действително изслужени години“ ставатъ „за всичкитъ действително изслужени години“.

Въ алинея четвърта думитъ „Обаче, ако срѣдната месечна заплата отъ последнитъ 15 действително изслужени години е по-малка отъ 500 л., взема се тя за пенсия“ се заличаватъ.“

**С. Тошевъ (раб):** И азъ съмъ направилъ предложение, прочетете и него.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Дайте си предложението. При мене нѣма такова предложение.

**С. Мошановъ (д. ср):** Снощи г. Шоповъ го прочете, нѣ сигурно се е загубила бележката.

**М. Станевъ (раб):** Нашиятъ другаръ го обуславя и го депозира.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представител г. Петко Дековъ.

**П. Дековъ (з):** Г. г. народни представители! Всички, които излизаха да говорятъ и при първото, и при второто четене по този законопроектъ, признаха единодушно, че най-сѣщественото разпореждане на законопроекта...

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Свършени сж дебатитъ.

**П. Дековъ (з):** Азъ ще правя предложение.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Азъ вече прочетохъ предложението.

**П. Дековъ (з):** Азъ ще обоснова предложението, което ще направя отъ името на Земеделската парламентарна група.

**Министъръ С. Стефановъ:** Всички г. г. народни представители могатъ да взематъ думата и да говорятъ по него. Затуй отложихме разискванията по него.

**П. Дековъ (з):** Самиятъ министъръ, който внася законопроекта, вчера се обърна къмъ парламентарнитъ групи съ молба всѣка група да излъже съ известно становище по този членъ. Понеже и самиятъ г. министъръ, и всички признаваме, че най-сѣщественото разпореждане, че основата на този законъ е чл. 14, азъ ставамъ да кажа нѣколко думи.

Г. г. народни представители! Въ първата алинея на чл. 14 е казано тъй: (Чете) „За основа при опредѣляне размѣра на годишната пенсия се взема 75% отъ срѣдната аритметична на сумитъ за последнитъ 15 действително изслужени години, опредѣлени по размѣри споредъ следващия членъ. Тая основа не може да бѣде по-голъма отъ 66.000 л.“ Законътъ за пенситъ отъ 1926 г. разпорежда сѣщо така, че максималната пенсия, която може да получава единъ пенсионеръ, споредъ този законъ, не може да надминава 66.000 л. Не можемъ да не се съгласимъ всички, че животътъ въ последнитъ нѣколко години има тенденция къмъ поевтиняване, че всички предмети отъ първа неоходимостъ, хранителни продукти, облъкло и т. н. ставатъ отъ день на день по-евтини. И ако законодателятъ въ 1926 г., съобразявайки се съ условията въ онова време, е предвидилъ максимална пенсия 66.000 л., азъ ви питамъ: имаме ли основание въ днешния моментъ, когато ценитъ на хранителнитъ продукти сж намалѣли съ 50%, когато ценитъ на общата сж намалѣли съ 25%, когато животътъ е поевтинѣлъ общо взето съ 30—40%, да опредѣлимъ максималната пенсия въ сѣщия размѣръ, какъвто е билъ опредѣленъ по-рано? Азъ смѣтамъ, че ние, които непрекъснато говоримъ за икономии, за свързване двата краища на бюджета, не трѣбва да се съгласяваме съ такъвъ единъ максимумъ, ние трѣбва да намалимъ този максимумъ. И нашата земеделска парламентарна група, обсъждайки разпорежданията на чл. 14 тая сутринъ въ заседанието си, следъ като размѣни обстойно мисли по този въпросъ, взема становището, което азъ изразявамъ въ този моментъ, а именно: „Тая основа не може да бѣде по-голъма отъ 60.000 л.“ Това е предложението на нашата група по алинея първа.

По-нататкъ, въ втората алинея отъ сѣщия членъ се казва: (Чете) „Така опредѣлената основа е равна на пълната пенсия, която лицето получава, ако има 33 изслужени години, а за военнитъ лица и въздухоплавателитъ — 30 години“.

Г. г. народни представители! Азъ посещавахъ много често редовнитъ заседания на финансовата комисия и заседанията на специалиститъ и всички експерти, които г. министърътъ на финанситъ искаше да чуе, внимателно съмъ следилъ всички мисли, които се размѣняха и които сж накарали г. министра да създаде този законопроектъ. Първото най-важно съображение, което азъ съмъ чулъ, това е да може да се направи една равномѣтка на пен-

сионния фондъ, поне за една година. Защото немислимо е, както и г. министърътъ признава въ мотивитъ си къмъ законопроекта, въ този моментъ, който преживява България, и при това положение, въ което се намира пенсионниятъ фондъ, да се създаде законъ, който да послужи за база, върху която да се създаде единъ фондъ, служещъ въ бъдеще за източникъ за изплащането на пенсията въ България. Второто най-важно съображение на г. министра бѣше да може да стане намаление на пенсията, каквото намаление става въ всички посоки на нашия животъ, намаление, което да бѣде въ хармония съ намаленията по всички останали бюджети, поради поевтиняването на живота въ нашата страна. Всички експерти и представителитъ на пенсионеритъ, които се явяваха тукъ, казаха, че тѣ съзнаватъ необходимостта отъ намаление на пенсията и че тѣ съ удовольствие ще приематъ едно намаление отъ 10%. Работата на комисията около това намаление отъ 10% продължава съ месеци и най-сетне се намѣри една база въ чл. 14, върху която ще трѣбва да ставатъ изчисленията на пенсията. Въ този членъ е казано, че се взема срѣдната месечна заплата отъ последнитъ 15 действително прослужени години. Значи, разпорежданята му сѣ императивни, изключения не може да има. Но този членъ се отнася за пенсията, които за въ бъдеще ще се опредѣлятъ на пенсионеритъ, защото чл. 73 урежда ревизията на съществуващитъ пенсии. Въ чл. 73 се казва: „Ревизиратъ се по настоящия законъ по отношение на размѣра имъ всички пенсии“. По-нататкъ се казва каква процедура се следва, за да стане тая ревизия. Къмъ края на този членъ е казано, че размѣрътъ на ревизираната пенсия — понеже основната мисль, която е подбудила законодателя да създаде този законъ, е да стане намаление на пенсията — размѣрътъ на ревизираната пенсия не може да надмине въ никой случай размѣра, изчисленъ по закона отъ 1926 г., намаленъ съ 10%. А въ чл. 14 нѣма такава резерва. Чл. 14, следователно, се отнася само за пенсията, които въ бъдеще ще се опредѣлятъ. А щомъ като това е така, азъ смѣтамъ, че ще трѣбва — нашата парламентарна група е обмислила този въпросъ — да се добави къмъ втората алинея на чл. 14 едно такова постановление: „Тая пенсия, обаче, не може да надминава размѣра на онази, изчислена съгласно чл. 15 отъ закона отъ 1926 г., намалена съ 10%“.

Това е второто предложение, което правя по чл. 14. Четвъртата алинея на чл. 14 гласи: (Чете) „Размѣрътъ на пенсията не може да бѣде по-малкъ отъ 500 л. месечно. Обаче ако срѣдната месечна заплата отъ последнитъ 15 действително изслужени години е по-малка отъ 500 л., взема се тя за пенсия“.

Г. г. народни представители! Земледѣлската парламентарна група, обсъждайки това разпореждане на чл. 14, намѣри, че е абсолютно необходимо да се постави въ тоя членъ единъ максимумъ и единъ минимумъ на пенсията, които ще се получаватъ въ бъдеще въ България. За тоя моментъ земледѣлската парламентарна група смѣтна, че тоя максимумъ трѣбва да бѣде не повече отъ 5.000 л. месечно, макаръ че животътъ повелява нѣщо по-малко. Затова ние се спираме върху максимална пенсия 60.000 л. годишно. Когато дойде пъкъ до опредѣляне най-малката пенсия, ние не смѣтаме, че минималниятъ размѣръ, който е опредѣленъ въ чл. 14, е най-сполучливото разрешение на въпроса за минималнитъ пенсии въ България. Минималнитъ пенсии засѣгатъ най-дребнитъ чиновници, най-дребнитъ съществуващи въ България, които сѣ получавали най-малки заплати и не сѣ имали възможностъ да спестяватъ. И заради това земледѣлската парламентарна група реши алинея четвърта на чл. 14 да има следния текстъ: (Чете) „Размѣрътъ на пенсията не може да бѣде по-малкъ отъ 500 л. месечно.“ Останалата частъ отъ алинея четвърта на тоя членъ да се изхвърли.

А. Наумовъ (раб): Голѣмо решение!

П. Дековъ (з): Изразявайки становището на нашата парламентарна група, ние молимъ г. министра да се съгласи съ тия корекции, които сѣ свършено дребни, и които улесняватъ разрешението на тия задачи, които г. министърътъ и ние всички, като законодатели, сме си поставили да разрешимъ, и които корекции не измѣнятъ съществото на чл. 14.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Христо Георгиевъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Целта на законопроекта за пен-

сията е да съгласува финансовитъ възможности на държавата съ нуждитъ на пенсионния фондъ и по таквъ начинъ да гарантира за едно опредѣлено време изплащането на пенсията.

При факта, че пенсионниятъ фондъ повече не съществува, изплащането на пенсията лежи всецѣло на държавния бюджетъ. Приходитъ на пенсионния фондъ се образуватъ отъ удържките, които се правятъ върху заплатата на чиновницитъ, членуващи въ фонда, и отъ държавната субсидия, която тая година е предвидена въ размѣръ на 380 милиона лева. Членове 14 и 15 уреждатъ размѣра на новитъ пенсии. Тия членове същевременно установяватъ и разходитъ, които ще прави пенсионниятъ фондъ. Тѣ сѣ най-важнитъ, най-същественитъ членове отъ закона за пенсията, тѣ даватъ физиономията на този законъ. Чрезъ тия два члена г. министърътъ на финанситъ иска да постигне ония икономии въ разходитъ за пенсията, които той счита, че сѣ необходими, за да може държавата да бѣде въ положение да посрѣща нуждитъ на пенсионния фондъ. Чрезъ тѣхъ той иска да постигне намалението отъ 200—250 милиона лева, което той счита, че е абсолютно необходимо да стане, за да може държавата съ тия 870 милиона лева, които предвижда за пенсионния фондъ, да посрещне нуждитъ на сѣция. Тия членове, 14 и 15, сѣ същевременно членоветъ, които най-много интересуватъ пенсионеритъ.

Г. г. народни представители! При положението, въ което се намира българската държава и българскитъ финансии, при уреждане на пенсионния въпросъ, безспорно, се налага да се правятъ жертви. Такива жертви прави държавата като увеличи субсидията, която даваше досега, отъ 150 милиона на 380—390 милиона. Такива жертви трѣбва да дадатъ и пенсионеритъ. Обаче когато ще се иска и ще се даватъ жертви, трѣбва да има известна справедливостъ, да се иска това, което е възможно и това, което е по-носимо.

Обсъждането на законопроекта за пенсията въ заинтересованитъ пенсионерски срѣди става подъ знака на едно голѣмо недоволство. Защо? Моето впечатление е, че въ срѣдитъ на пенсионеритъ се е създадо убеждението, като-че-ли българската държава дѣли гражданитъ, относно своитъ грижи, като на едни чрезъ специални закони облекчава и улеснява преживяването, а на други омѣкчява, и съ своитъ мѣроприятия заплаща тѣхното спокойно преживяване. Искамъ да кажа, че напоследкъ гласуванитъ закони, съ които се подпомагаха части отъ българското население — законътъ за осигуряване цената на розовия цвѣтъ, наредбата на Министерския съветъ за закупуване на тютунитъ на една цена съ 20% по-висока отъ пазарната, облекченията, които се дадоха на българското селско население при опредѣляне поземелния налогъ и пр. — създаватъ впечатление въ срѣдитъ на пенсионеритъ — моето впечатление е такова — като-че-ли държавата не е еднаква, относно своитъ грижи по отношение всички граждани.

Втора една причина, която кара пенсионеритъ да бждатъ неспокойни и недоволни, е тази, че не виждатъ въ направенитъ промѣни въ закона за пенсията и въ изискванитъ жертви да има известна система, известенъ редъ, известна равномѣрностъ, защото жертвитъ, които ще се дадатъ отъ отдѣлнитъ пенсионери не сѣ еднакви по процентъ; процентнитъ намаления на пенсията за разнитъ категории пенсионери не сѣ еднакви. Така, ние виждаме, че намаленията за едни почватъ отъ 9%, за да стигнатъ за известни категории пенсионери 40%. Безспорно, г. г. народни представители, не трѣбва да жалимъ, когато тия намаления стигнатъ и надъ 50%, ако засѣгатъ онѣзи господа, които използватъ слабитъ страни на досегашния законъ за пенсията и увеличиха прѣкомѣрно и незаслужено своитъ пенсии. Азъ говоря за тия пенсионери, които добросъвестно, съ редовенъ трудъ, и по редовенъ начинъ сѣ установили размѣра на своитъ пенсии.

Ето защо необходимо е, сега, когато приемаме новия законъ за пенсията, да намѣримъ едно такова разрешение, което да уеднакви жертвитъ, които се даватъ отъ пенсионеритъ, като отъ друга страна тия жертви не надминаватъ даденъ процентъ, който би билъ непоносимъ за тѣзи, които би засегналъ. Защото, г. г. народни представители, единъ процентъ 20—25 е вече много голѣмъ. И едно семейство, на което бихте намалили приходитъ въ размѣръ надъ 20—25%, такова семейство ще се намѣри въ много голѣмо затруднение. Ние ще внесемъ смутъ въ неговото преживяване, защото то ще се изправи предъ невъзможността да се справи съ своитъ нужди.

Г. г. народни представители! Чл. 14 установява причина, по която ще става изчисляване на пенсията. Редак-

цията, която комисията дава на чл. 14, се различава от редакцията на внесения проект от г. министра на финансите в смисъл, че докато проектът на г. министра на финансите предлагаше, шото като база за определяне размера на пенсията да се приеме 80% от сръдната аритметическа на сумитъ за последните 10 действителни прослужени години, проектът на комисията предвижда като основа за определяне размера на пенсията 75% от сръдната аритметична на сумитъ за последните 15 действително прослужени години.

Г. г. народни представители! Най-добре ще може да разберем какво значи тази промѣна въ чл. 14 и какво носи на пенсионера, ако направим изчисление за нѣкои пенсии, споредъ първоначалния проектъ на г. министра на финансите и споредъ проекта, който ни се представя отъ комисията. Азъ имамъ такова изчисление за всички видове категории държавни чиновници. Ето какво говорятъ цифритъ. Единъ началникъ на отдѣление, чиновникъ отъ I категория, I класъ, следъ 20-годишна служба ще получи пенсия по досега действащия законъ 3.830 л. месечно, а по проекта на г. министра — 2.317 л., или пенсията на този пенсионеръ ще бѣде намалена съ 40% отъ досегашния ѝ размеръ. Единъ чиновникъ отъ II категория, III класъ, гимназиаленъ учителъ, следъ 20-годишна служба, ще получи по досега действащия законъ месечна пенсия 2.190 л., а по проекта на г. министра — 1.576 л., или пенсията на този гимназиаленъ учителъ ще се намали съ 29% отъ досегашния ѝ размеръ. Пенсията на единъ прогимназиаленъ учителъ, чиновникъ отъ III категория, III класъ, следъ 20 прослужени години, ще бѣде, по досега действащия законъ, 1.630 л., а по проекта на г. министра той ще получи 1.065 л. месечно, или съ едно намаление отъ 38% отъ досегашния ѝ размеръ. И най-подире, единъ книговодителъ, чиновникъ отъ IV категория, който, следъ 20 прослужени години, е получавалъ по досега действащия законъ 1.360 л. месечна пенсия, ще получи, споредъ проекта на г. министра, 1.098 л. месечна пенсия, или неговата пенсия ще се намали съ 20% отъ досегашния ѝ размеръ. Така е и за пенсионеритъ отъ V и VI категории.

Изводътъ отъ тази констатация е, че разнитъ категории пенсионери понасятъ разни проценти намаление на своитъ пенсии, като тия намаления вариратъ отъ 20 до 40%.

**С. Патева** (з): Имате ли данни и за V и VI категории?

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Имамъ.

Искамъ още сега — понеже нѣма да взимамъ думата по чл. 15 — да изтъкна и второ едно положение, което произхожда отъ постановлението на чл. 15. То е, че пенсията на досегашнитъ пенсионери се изчислява по една база, а тая на новитъ пенсионери ще се изчислява по друга база, т. е. пенсията на досегашнитъ пенсионери се изчислява въз основа на заплатата отъ 1927 г., заедно съ добавъчното възнаграждение за образование и служба, плюс известни части отъ възнаграждението за семейно положение, ...

**Министъръ Д. Гичевъ**: Грѣшка имате.

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Точно така е. — ... докато на пенсионеритъ, които ще се пенсиониратъ по новия законъ, пенсията ще се изчислява въз основа на заплатитъ, опредѣлени по бюджета за 1932/1933 финансова година плюс добавъчното възнаграждение за прослужено време. Тѣй че базитъ, по които ще се изчисляватъ пенсиятъ на досегашнитъ пенсионери, и ония на пенсионеритъ, които ще се пенсиониратъ следъ влизането въ сила на новия законъ, сѣ две различни бази. И азъ ще ви дамъ нѣкои цифри, за да видите каква разлика ще се яви въ пенсиятъ на двама чиновници, служили еднакво число години, изпълнявали една и съща длъжностъ, обаче единиятъ пенсиониралъ преди влизането въ сила на този законъ, а другиятъ — нѣколко години следъ влизането му въ сила. Така, напр., единъ началникъ на отдѣление, следъ 20 прослужени години, ще получи, по проекта на г. министра и на финансовата комисия, 2.317 л. месечна пенсия, ...

**Министъръ С. Стефановъ**: За 20 прослужени години новиятъ законъ не дава пенсия; такава се дава за 25 години.

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Азъ имамъ изчисления за 20, за 25 и за 30 прослужени години, така че мога да ви кажа цифритъ и за 25 прослужени години. Съотношението, обаче, е същото. Този началникъ на отдѣление, за 25 прослужени години, ще получи, споредъ Вашия законъ, 2.897 л. месечна пенсия.

**Министъръ С. Стефановъ**: По досегашния законъ ли?

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Моля! Началникъ отдѣление — чиновникъ I категория, III класъ, ако е вече пенсиониралъ, ще получи следъ 25-годишна служба пенсия по законопроекта, който Вие представяте, 2.897 л. Същиятъ чиновникъ, ако бѣде пенсиониралъ следъ влизане закона въ сила, въз основа на базата, която приемате въ чл. 15 за новитъ пенсионери, именно заплатитъ за 1932/1933 финансово година и възнаграждението за прослужени години, ще получи пенсия въ размеръ 3.826 л. — разлика близо 1.000 л. въ повече. Това, г. министре, сѣ данни, които черпя отъ таблицата, която имамъ нарѣзка — много грижливо изработена — и която може да Ви дамъ, ако искате.

**Министъръ С. Стефановъ**: Чл. 15 ли взимате за база? То е друго. Чл. 14 е базата.

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Чл. 14 установява база за изчисление пенсиятъ 75% отъ сръдната аритметична отъ заплатитъ за последните 15 години, а чл. 15 опредѣля какъ ще се намѣри тази сръдна аритметична, като за старитъ пенсионери постановява да се взематъ размеритъ на заплатитъ презъ 1927/1928 г., добавъчното възнаграждение плюс частъ отъ възнаграждението за семейно положение; а за новитъ пенсионери — разлика на заплатитъ презъ 1932/1933 г. плюс повишението за всѣки 6 прослужени години. Така че единъ пенсионеръ отъ II категория, III класъ — редовенъ гимназиаленъ учителъ — ще получи, споредъ проекта на г. министра, 1.966 л., ако е билъ пенсиониралъ досега, когато ако се пенсионира следъ влизане на закона въ сила, ще получи вече една пенсия отъ 2.577 л. — значи ще се яви едно повишение на неговата пенсия. Единъ чиновникъ отъ III категория, III класъ — редовенъ прогимназиаленъ учителъ — при 25-годишна служба, следъ намалението по новия законъ, ще получи 1.355 л., ако е пенсиониралъ преди влизане на закона въ сила; пенсиониралъ, обаче, следъ влизане на закона въ сила, ще получава 1.627 л. и т. н.

Искамъ да кажа, понеже базата, която се взема за основа при опредѣляне пенсията на сегашнитъ пенсионери и на чиновницитъ, които сега ще се пенсиониратъ, и на чиновницитъ които ще станатъ пенсионери следъ 2—3 години, не е еднаква, ще се яви една голѣма аномалия: двама чиновника, прослужили едно и също време, изпълнявали една и съща длъжностъ, ще получаватъ две различни пенсии, въ зависимостъ отъ времето на своето пенсиониране.

Ето защо новиятъ законъ, като отстранява много отъ аномалиитъ, които бѣха създадени съ закона въ 1926 г., създава две положения, които, споредъ мене, трѣбва да бѣдатъ премахнати: първо, жертвитъ, които ще се носятъ отъ пенсионеритъ нѣма да бѣдатъ еднакви по размеръ и, второ, създаватъ се два вида пенсионери за едни и същи служби и за едно и също изслужено време.

Тогава, г. г. народни представители, какво би могло да се направи? Азъ смѣтамъ, че най-напредъ ще трѣбва да се съгласимъ върху положението, че трѣбва да се приеме еднаква база за изчисляване пенсиятъ — за новитъ и за заваренитъ пенсии. По таквъ начинъ ще избѣгнемъ аномалията да има два вида пенсионери — съ различни пенсии при еднакви служби и при еднакъвъ брой изслужени години. Второ, ще трѣбва да намѣримъ и една база, която до известна степенъ да уеднакви по възможностъ жертвитъ, които се даватъ отъ досегашнитъ пенсионери помежду имъ и съ тия, които ще понесатъ бѣдешитъ такива.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ**: Времето Ви изтече.

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Свършвамъ. — Въ проекта би могло да се направи следното, г. г. народни представители: да се вземе за основа при опредѣляне размера на годишната пенсия 70% отъ сръдната аритметична на заплатитъ, получени презъ последните 10 години, като същевременно запазимъ положението максималната пенсия да не бѣде по-голѣма отъ 66.000 л.; и, второ, като установимъ, че сумитъ за последните 10 действително изслужени години се опредѣлятъ за всички пенсионери, сегашни и бѣдещи, като се взематъ предъ видъ основнитъ заплати, предвидени въ бюджета за 1932/1933 г., безъ повишението за изслужено време или каквито и да било възнаграждения. Ако направимъ смѣтка за резултатитъ, които ще се добиятъ въз основа на така възприетитъ бази за изчисление, ще видимъ, че единъ пенсионеръ отъ I категория, I класъ, който получава сега, при 20 изслужени години, 3.830 л. пенсия, който, по проекта на г. министра, ще получи 2.317 л., ако бѣде новъ пенсионеръ, ще получава 3.066 л.; този същиятъ чиновникъ по проекта, който ние

представяме, ще получава 3.137 л. пенсия, или неговата пенсия ще бъде намалена само с 18%, вмѣсто 40%, както казахме по-рано. Пенсионерът от втора категория, който сега получава пенсия 2.190 л., който по новия закон ще получи 1.576 л. и чиято пенсия, ако бъде пенсиониран след влизане на закона въ сила, ще бъде 1957 л., при така поставената от нас база на изчисление ще получава 1.632 л. пенсия; или намалението на неговата пенсия ще бъде с 26%, а не 29%. По-нататък, пенсионерът от трета категория, който сега получава пенсия 1.630 л., който при намалението, което ще стане по новия закон, ще получава пенсия 1.005 л., а ако бъде нов пенсионер, получава 1.207 л., този същият пенсионер, при направено изчисление по нашата база, ще получава пенсия 1.235 л.; или той ще има едно намаление от 24%, а не 38%.

Тъй щото, ако се възприеме тази база на изчисление, ще се уеднаквят жертвите, които ще се понесат от пенсионерите, като намаленията ще се приближат помежду си — разликата ще бъде само от 4—5%.

**Министъръ С. Стефановъ:** Пояснете какво разбирате „пенсионеръ под първа и втора категория“?

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Това сж категориите на чиновниците по старигъ таблици. Чиновникът от първа категория е единъ началникъ на отделение, напр., за митниците.

**Министъръ С. Стефановъ:** Какво значение иматъ категорията и класътъ?

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Иматъ значение, защото по тяхъ се определяше заплатата.

**Министъръ С. Стефановъ:** Не само заплатата има значение, но и числото на прослужените години. Ето къде е грѣшката Ви!

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Азъ вземамъ единъ началникъ на отделение, чиновникъ от първа категория, с 9.350 л. заплата, единъ редовенъ гимназически учител, чиновникъ от втора категория, с заплата 4.100 л. и единъ редовенъ прогимназически учител, чиновникъ от трета категория, с заплата 2.850 л. и въз основа на тяхните заплати правя изчисленията за пенсиите. Вземамъ по единъ примѣръ от досегашните 6 категории чиновници.

Тъй щото, г. г. народни представители, ако се приеме тази база за изчисление на пенсиите, процентите на жертвите, които ще трѣбва да се понесат от разните пенсионери, до известна степенъ ще се приближат, нѣма да има вече разлика от 20—30% въ жертвите, които ще понесат отделните пенсионери. Същевременно размѣрите имъ ще е поносимъ — ще бъде около 20%.

Едновременно с това, г. г. народни представители, ще има едно техническо улеснение при изчислението на пенсиите, защото тогава изчислението на пенсиите ще бъде значително опростотворено и ще може да бъде направено въз основа на таблици, изготвени от отделението за пенсиите.

Освенъ това, г. г. народни представители, така дадени изчисления, ще дадатъ и исканите икономии на г. министра, защото, както се вижда от дадените примѣри, намалението на пенсиите ще варира сѣдно около 20%; пресметнато върху сумата 1 милиардъ лева, която се харчи за издръжка на пенсионния фондъ, това прави 200 милиона лева или, горе-долу, онова, което г. министърътъ на финансите иска да постигне.

Г. г. народни представители! Пенсията по своята сжщностъ трѣбва да има характеръ на една постоянна и непромѣняема рента. Размѣрътъ на пенсията не трѣбва да подлежи на колебание и на чести промѣни. Тя осигурява старините на тѣзи, които не сж повече въ състояние да волятъ тежката борба за съществуване. Не бива да се убива вѣрата въ сигурността на пенсията. Трѣбва да се пази строга мѣрка въ жертвите, които ще се взематъ от пенсионера. Не трѣбва да се поставятъ на изпитание родолюбивите чувства на българските пенсионери. Нека бъдемъ справедливи и еднакво загрижени за всички, които творятъ материалната и духовна култура на нашата държава. Иначе ще дойдемъ до едно положение много страшно по своите послѣдци. Не бива държавниятъ служител, несигуренъ за своите старини, да се принуждава, по позволенъ и непозволенъ начинъ, да търси това осигуряване още през време на своята служба. Мислете, че въпросътъ за пенсиите не е въпросъ само на пенсионера; той е въпросъ и на българското

чиновничество, а държавата се крепи не само върху компетентността, но главно и върху морала на своите чиновници.

**Министъръ С. Стефановъ:** Азъ искахъ да разбера какво разбирате подъ трите категории.

**Д-ръ Х. Георгиевъ** (нац. л. о): Тѣ сж шестъ, а не три — то е досегашното дѣлене чиновниците на шестъ категории.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Георги Геневъ.

**Г. П. Геневъ** (р): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ за пенсиите за изслужено време интересува както онѣзи, които сж пенсионирани, така сжщо и днешното българско чиновничество. Значи, една армия отъ 150.000 души сж заинтересувани отблизо за размѣра на пенсиите, които днесъ се определятъ, и за възможността на българската държава да изплаща пенсиите на сегашните и на бъдещите пенсионери. Въпросътъ, следователно, съвсемъ не е маловаженъ. И съ това се обяснява фактътъ, че финансовата комисиия работи твърде дълго време, нѣколко месеца, търсейки една колкото е възможно по-сOLIDна и по-справедлива база за определяне пенсиите, както на сегашните пенсионери, така сжщо и на ония, които въ бъдеще, следъ като напуснатъ службата, която заематъ, ще станатъ такива. Положението, обаче, на пенсионния фондъ и на българската държавна хазна е такова, че особено блестящи перспективи въ това отношение не се очертаватъ.

Преди всичко, г. г. народни представители, пенсионенъ фондъ днесъ не съществува, защото онова, което бѣше нѣкога като пенсионенъ фондъ въ злато, се стопи вследствие инфлацията, а онова, което бѣше образувано като пенсионенъ фондъ следъ войната, изчезна следъ 1926 г. поради новите размѣри на пенсиите, които предвидъ законътъ за пенсиите отъ 1926 г. Така че, днесъ за пенсионенъ фондъ ние не можемъ да говоримъ, и ако говоримъ за такъвъ, ние въ сжщностъ си служимъ сж една фикция. Днесъ става дума само за това, държавата чрезъ удържките на чиновниците и чрезъ субсидиите, които тя дава, да може да осигури една минимална служба по пенсиите. При туй положение, смѣтамъ азъ, трѣбва да се обсъжда днесъ въпросътъ за пенсиите. Да се смѣта, че ние разрешаваме пенсионния въпросъ сж огледъ на по-далечно бъдеще, е една грѣшка. Ние го решаваме сж огледъ на днешната възможностъ на българската държава, и когато го решаваме така, трѣбва да изхождаме отъ една колкото е възможно по-висока социална справедливостъ, като дадемъ онова, което е най-необходимо на онѣзи, които разчитатъ за своето съществуване, на помощта, която държавата ще имъ даде въ заслуга, въ отговоръ на она служба, която тѣ сж дали на сжщата тази държава. Така че, за пенсионенъ фондъ днесъ ние не бихме могли да говоримъ и не можемъ да поставимъ нѣкаква база, за да гарантираме пенсиите не само на онѣзи, които днесъ сж пенсионери, но особено на онѣзи, които ще станатъ такива въ бъдеще. Другъ би билъ въпросътъ, ако държавата би могла да отдели нѣщо повече отъ собствените си сѣрдства или да увеличи пенсионните удържки на чиновниците сж още 5% и сж тия сѣрдства да образува единъ фондъ, който да послужи като фондъ за бъдещите пенсионери, та по този начинъ да се постави основата на единъ истински пенсионенъ фондъ. Днесъ, обаче, това е невъзможно: нито държавата е въ състояние да даде нѣщо повече отъ онова, което дава, нито е възможно пъкъ да се увеличаватъ пенсионните удържки върху заплатите на държавните служители, защото и безъ туй сегашните удържки, 10%, сж доста тежки при намалените заплати, които ще бъдатъ още малко намалени съ новия законъ за бюджета, който въ чл. 4 не дава онова повишение за шестъ прослужени години, което даваше миналогодишниятъ законъ за бюджета. Така че, въпрѣки желанието и голѣмата целесъобразностъ да се създаде единъ пенсионенъ фондъ, който да гарантира пенсиите въ бъдеще, невъзможно е да се направи това днесъ нито отъ страна на държавата, нито отъ страна на чиновниците. Следователно, ние трѣбва да се справимъ сж това доста тежко положение, наложено отъ днешните условия, при които живѣе българската държава, и сж ресурсите, сж които днесъ разполагатъ както чиновниците, така сжщо и българскиятъ държавенъ бюджетъ.

При туй положение, много естествено е, че държавата трѣбваше да направи жертви, и тя ги направи; прави ги

даже повече отколкото биха могли да се очакват. Близко 400 милиона лева, т. е. половината от онова, което ще бъде необходимо за посрещане разходите по пенсионната служба, държавата ще даде от своя бюджет. Още толкова милиони се събират от пенсионни удържки върху заплатите на чиновниците и по този начин достигаме до сумата 800.000.000 л. Във тая именно сума трябва да се изрази и разходът по издръжка на пенсиите. Надъ тая сума българската държава не може да мине и, следователно, определяме днес разходите на пенсиите, макар и с оглед на едно по-близко бъдеще, ние трябва да се движим именно въ тая сума. Според досега действащия закон, за пенсията се харчат годишно около 1 милиард лева, мисля, без нколко милиона лева, но въ скоро време разходът ще стигне и даже ще надхвърли 1 милиард лева. Така че една икономия от 200—250 милиона лева трябва обязательно да се направи, иначе ще се намърим при досегашното положение, да не могат да се плащат навреме пенсиите, да се забавя изплащането им с месеци и по този начин пенсионерите да страдат.

Сега, когато става въпрос да се определи разходите на пенсията, както казахъ, държавата трябва да се ръководи от една социална справедливост. Защото каквото и да приказваме, особено при днешното положение, пенсионният фонд нито може да се смъта като една застраховка и да се обоснове разходите на пенсията на ония правила, които дава застрахователното дѣло, нито може да се смъта като едно окончателно придобито право. Трябва по необходимост да приемемъ, че пенсията е една помощ, която държавата трябва да даде, не казвамъ незаслужено, напълно заслужено, на онѣзи, които сж положили усилия и трудъ въ служба на нея. При тѣзи условия трябва да се намали разходите на пенсията на досегашните пенсионери.

Преди всичко става дума за максимума на пенсията. Такъв максимумъ винаги е съществувалъ. Както знаете, по досега действащия законъ тоя максимумъ бѣше 5.500 л. и се увеличаваше с 10% за онѣзи пенсионери, които сж надъ 60-годишна възраст. Настоящиятъ законопроектъ запазва този размеръ на максимална пенсия, но азъ смѣтамъ, че едно намаление въ максималния размеръ на пенсията отъ 5.500 л. на 5.000 л., което се предлага отъ земеделската парламентарна група, е напълно приемливо при сегашните условия, защото — азъ подчертахъ и по-рано — държавата въ този моментъ трябва да се ръководи отъ една социална справедливост. Може би следъ година-две, ако условията се промѣнятъ, държавата да вземе друго становище по въпроса за пенсията, обаче днесъ едно намаление на максималния размеръ на пенсията смѣтамъ, че е повече отъ наложително. Много естествено е, че, като искаме жертви, трябва да ги искаме повече отъ онѣзи, които по-лесно могат да ги дадатъ, а по-малко отъ онѣзи, които не сж въ състояние да ги дадатъ и ако ги дадатъ, то ще бѣде въ ущърбъ на тяхното съществуване. Така че по въпроса за максималния размеръ на пенсията и азъ съмъ съгласенъ да се направи едно малко намаление, както вече се предложи такова отъ представителя на земеделската парламентарна група г. Петко Дековъ.

**М. Станевъ (раб):** Какво ще кажете за минималния размеръ на пенсията?

**Г. П. Геновъ (р):** Минималниятъ размеръ на пенсията е определенъ на 500 л. Азъ смѣтамъ, че тоя размеръ наистина е недостатъченъ. Тукъ, обаче, вече идва въпросътъ за бюджетната възможност на държавата. Ако би могло да се намъри единъ модусъ да се увеличи малко минималниятъ размеръ на пенсията, отъ 500 л. на 800 л., на 900 л. или на 1.000 л. за ония пенсионерски семейства, които нѣматъ нищо, и особено за онѣзи, които сж обременени съ тежка челядь, съ малолѣтни деца, които искатъ своята издръжка, особено ако сж на възраст, когато подлежатъ на задължително народно образование, смѣтамъ, че ще бѣде актъ на висока справедливост, българската държава съ това ще изпълни голѣма социална задача, защото ще подкрепи онѣзи, които сж най-слаби. Обаче, повтарямъ, това е въпросъ на бюджетна възможност на държавата. Азъ не зная доколко ще бѣде възможно сега министърътъ на финансите да отговори на едно такова искане, още повече, че днесъ ние се намираме въ една неизвестност, тъй като, въроятнo, нѣма направени изчисления, за да знаемъ поне приблизително какви срѣдства биха били необходими за една такава реформа — увеличение минималния размеръ на пенсията поне за онѣзи

пенсионерски семейства, които сж обременени съ тежка челядь, които иматъ по нколко малолѣтни деца.

**С. Тошевъ (раб):** А за максималните пенсии държавата има възможностъ!

**Г. П. Геновъ (р):** Така щото, г. г. народни представители, когато ние сега ще разрешаваме въпроса за размера на пенсията, трябва да се движимъ между единъ максимумъ, който никога не трябва да надминава онова, което вече се предложи, и единъ минимумъ, на който азъ повтарямъ, че ние сме съгласни да се направи едно увеличение за ония семейства, които иматъ особено нужда и които не могатъ да живеятъ съ една минимална пенсия само отъ 500 л.

Сжко така, г. г. народни представители, би могълъ да се повдигне единъ другъ въпросъ пакъ отъ социално гледище — това е въпросътъ за ония лица, които иматъ страниченъ доходъ и получаватъ пенсия. Азъ мисля, че и тукъ българската държава, която прави жертви за издръжане на пенсионерите, би могла да иска отъ лицата, които иматъ голѣмо състояние, да направятъ жертви при определяне на тяхната пенсия.

**С. Патева (з):** Не е обектъ на чл. 14.

**Г. П. Геновъ (р):** Въпросътъ, разбира се, не е разрешенъ отъ закона и трябва да съжаляваме, че не е разрешенъ. Азъ мисля, че въ туй отношение трябва да се направи едно ограничение. Ние отиваме въ друга крайностъ: забраняваме на пенсионерите да заематъ надничарски длъжности въ държавни, окръжни и обществени учреждения, даже и на пенсионерите инвалиди отъ войната, които получаватъ нѣкакви си 300—400 л. месечна пенсия и нѣматъ цензъ да постъпятъ на държавна служба. Единствената възможностъ да добиятъ тия инвалиди-пенсионери нѣщо, това е именно надницата, която може да имъ се даде. Но при туй положение, когато отиваме да ограничаваме до толкова тия пенсионери и да имъ казваме: или ще изберете малката надница отъ 20—30 л. на день, или ще изберете вашата пенсия отъ 300—400 л. на месецъ, би било напълно справедливо, ако се обърне внимание на дохода, който има единъ пенсионеръ и съобразно съ туй да се направи едно намаление на неговата пенсия. По тоя начинъ ще се добиятъ суми, които именно ще послужатъ за едно увеличение на минималните пенсии, които, безспорно, сж много низки. Съ нѣкакви си 500 л. мъчно може да живѣе едно семейство, колкото и да ограничава своите нужди. Всѣки единъ държавенъ служителъ работи за държавата; всѣки единъ държавенъ служителъ, съ своята способностъ, съ своите знания, и съ своите дарования е служилъ на държавата. И тогава, когато той е на преклонна възраст, когато той вече не може да работи, когато той е станалъ надъ 55 или 60 години, много естествено е, че държавата трябва да се погрижи да му създаде едни минимални условия за съществуване, следователно да му даде единъ достатъченъ екзистенцъ-минимумъ, за да може той наистина да живѣе, наистина да може да просъществува.

Така че моето мнение, г. г. народни представители, е: за максималната пенсия Народното събрание може да приеме предложението на земеделската парламентарна група; на минималната пенсия, особено за семейства, които сж обременени съ повече деца, добре е да се направи едно повишение, както по-рано се даваше на чиновниците едно добавъчно възнаграждение за семейното положение. Това ще бѣде справедливо, съ това ще се отговори на една социална нужда, която въ днешния моментъ държавата трябва да задоволи. Държавата по необходимостъ трябва да прокарва все повече и повече една социална политика; държавата не може да се дезинтересира отъ положението на ония, които страдатъ, отъ положението на ония, които бедствуватъ и преди всичко тя трябва да се притече на тяхъ въ помощъ. И когато тя се притичва на тяхъ въ помощъ, когато тя ограничава ония, които могатъ да минатъ безъ нейната помощъ, когато намалява тази помощъ, която дава на други, много естествено е, че държавата съ това ще изпълни една своя висша социална задача — ще подпомогне ония, които се нуждаятъ, и отъ това наистина ще се види, че държавата не е само на ония, които иматъ, както твърдятъ господата отъ дѣво, но и на всички ония, които живеятъ въ нея, и особено на ония, които бедствуватъ и които иматъ нужда постоянно отъ нейната поддръжка. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Нейковъ.

**Д. Нейков** (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Добре направи г. министърът на финансите, че снощи преустанови разглеждането на законопроекта за пенсиите,...

**Министър С. Стефанов**: И специално на чл. 14.

**Д. Нейков** (с. д):... за да даде възможност на народното представителство да обмисли още веднъж и по-добре този много важен законопроект, особено да се даде една по-добра редакция на чл. 14, който засяга...

**Н. Алексиев** (з): Като го отръжем от дъно ще бъде най-справедливо.

**Д. Нейков** (с. д):... интересит, както вече това се каза, на много стотици български граждани, днешни чиновници, утрешни пенсионери.

Нека ми позволи уважаемият г. професоръ Генов да не споделя неговото мнение, че държавата давала помощ на бившите свои чиновници. Г. г. народни представители! Такова една схващане е погрешно въ основата си.

**Г. П. Генов** (р): Азъ казахъ заслужена помощ въ днешно време.

**Д. Нейков** (с. д): Защото ако приемемъ, че пенсията е една помощ, единъ даръ отъ държавата, ние ще застаемъ на една много несигурна почва, защото ще дойде денъ — а такъвъ денъ дори вече е дошълъ — когато държавата не ще може да даде тази помощ и ще се откаже да дава даръ на своите бивши чиновници. Мене ми се струва, че по-правилно е становището, че държавата има дългъ къмъ пенсионеритъ, че тя е длъжна да гарантира тяхнитъ пенсии.

**Г. П. Генов** (р): Въ рамкитъ на своята възможност.

**Д. Нейков** (с. д): Тя е толкова повече длъжна, че пенсионеритъ сж участвували съ своитъ вноски за създаването на единъ специаленъ фондъ, който е проваленъ отъ неумѣлото негово управление отъ страна на държавата.

**А. Циганчев** (з): Държавата е длъжна да подпомага на всѣки, който се нуждае.

**Д. Нейков** (с. д): Моля Ви се. Вашиятъ апострофъ, че държавата е длъжна да подпомага на всѣки единъ, който се нуждае, само потвърждава моята теза, че толкова повече тя е длъжна да дава помощ на ония, които сж си внесли своитъ вноски въ пенсионния фондъ.

**Г. П. Генов** (р): И дава.

**А. Циганчев** (з): Въ кръга на възможното,

**Д. Нейков** (с. д): Ние, г. г. народни представители, сме всички тукъ именно, за да бдимъ, държавата, въ лицето на правителството, да изпълнява своя дългъ, въ случай къмъ пенсионеритъ.

Г. г. народни представители! Въ чл. 14 се разрешаватъ много въпроси. Той може би е най-важниятъ членъ отъ цѣлия законопроектъ за пенсиите. Въ него се определя максималната пенсия, определя се базата, върху която ще се изчислява пенсията и най-после се определя минималната пенсия.

Г. г. народни представители! Мене ми е чудно, че отъ страна на болшинството намиратъ, че максималната пенсия не била много голѣма и че ще бъде достатъчно тя да се намали, както разбрахъ — не бѣхъ тукъ, когато г. Девковъ е направилъ предложението —...

**Министър С. Стефанов**: Максималната пенсия да бъде 5.000 л. месечно или 60.000 л. годишно.

**Д. Нейков** (с. д):... съ 500 л. месечно, т. е. максималната пенсия отъ 66.000 л. годишно да остане 60.000 л. годишно или 5.000 л. месечно.

Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че въ това направление трѣбва да се отиде още по-нататъкъ. И именно въ името на справедливостта, въ името на тази голѣма идея за социална правда, която твърде много се разпъва на кръстъ тукъ, отъ трибуната на Народното събрание, трѣбва неминувемо въ дни на тежка криза за цѣлата страна, особено за производителнитъ съсловия, ра-

ботници, земеделци, занаятчи и всички дребни сжествуваня, да се вземе отъ ония, които иматъ повече, за да се даде на ония, които иматъ по-малко, или които нѣматъ почти нищо. А, г. г. народни представители, не сж малко хората, които днесъ въ България нѣматъ нищо; не сж малко ония, които сж петимни да иматъ своето парче хлѣбъ. Вие знаете, че въ България има маса безработни. Вие знаете, че въ България има маса земеделци и занаятчи, на които приходитъ въ никой случай не достигатъ 1.000—1.500 л. на месецъ. Вие знаете, че въ България отъ тежката стопанска криза сж засегнати редица дори на гледъ по-добре стоящи стопански съсловия, каквито сж срѣднитъ търговци, които губятъ, които отдатъ своитъ капитали, които сж застрашени отъ фалиментъ, отъ провала и т. н. Въ такъвъ единъ моментъ мене ми се струва, че социалната правда ще трѣбва да се приложи конкретно по закона за пенсиите — максималната пенсия да бъде намалена по възможност по-чувствително. Мене ми се струва, че цифрата, която посочихъ вчера тукъ, е умѣрена и именно тя ще бъде въ хармония повече съ идеята за социална правда...

**Нѣкой отъ мнозинството**: Колко?

**Д. Нейков** (с. д): 3.500 л. максимална пенсия е достатъчна, като имаме предъ видъ, че много хора, които се трудятъ, които работятъ, които не сж въ положението на пенсионеритъ, не могатъ да иматъ тази сума, не могатъ да я припечелятъ, за да могатъ да издържатъ себе си и своитъ семейства.

Но, г. г. народни представители, колкото сте скѣперици...

**Министър-председател Н. Мушанов**: Нѣма тукъ скѣперници, има правда.

**Д. Нейков** (с. д):... въ едно направление, по отношение на състоятелнитъ, толкова сте щедри въ отнемане залька на ония, които едва го иматъ, въ отнемане срѣдствата за сжествуване на ония, които ги иматъ въ едни крайно минимални размѣри. Думата ми е за минималния размѣръ на пенсиите. Въ досега сжествуващия законъ минималниятъ размѣръ бѣше 500 л. Въ проекта на г. министъра на финансите тоя минималенъ размѣръ се запазва. Въ доклада на комисията минималниятъ размѣръ 500 л. сжщо така се запазва. Азъ не чухъ дали представителтъ на парламентарната група на Земеделския съюзъ е направилъ предложение въ това направление — минималната пенсия да се увеличи поне съ нѣщо. Защото, г. г. народни представители, доказано е, че 500 л. пенсия, 500 л. месеченъ доходъ е крайно недостатъченъ; дори не би могло да се употреби изразътъ „достатъченъ“. Невъзможно е днесъ да се живѣе съ 500, 600 или 700 л. Това сж 20—25 л. дневно, а пенсионеритъ сж обикновено хора, които иматъ семейства. Невъзможно е, следователно, съ 500, 600, 700 л. да се живѣе, да се препитава човѣкъ — защото става дума за препитание, за физическо сжествуване само съ 500 л.

И все пакъ, г. г. народни представители, въ името на голѣмата идея за правда, държавата е длъжна да даде, ако не повече, поне насжщия хлѣбъ на своитъ граждани, и особено когато тия граждани сж отдѣляли отъ своитъ срѣдства, за да подпомогнатъ държавата въ създаването на единъ фондъ, за да могатъ тѣ да бъдатъ гарантирани въ своитъ старини или въобще тогава, когато станатъ неработоспособни.

Азъ бихъ молилъ интервенцията на министър-председателя г. Мушановъ, който не веднъжъ тукъ, отъ трибуната на Народното събрание, е казвалъ, че демокрацията е длъжна да обезпечи насжщия хлѣбъ на всѣки гражданинъ.

**Министър-председател Н. Мушанов**: Право, право!

**Д. Нейков** (с. д): Щомъ е право, г. министър-председателю, дайте възможност на ония пенсионери, които иматъ много малки, минимални пенсии, да живѣятъ.

**Министър-председател Н. Мушанов**: Позволете ми нѣколко думи. Въ две думи, днешниятъ законопроектъ за пенсиите има следното съдържание: ако не направимъ това, никой пенсионеръ не може да получи пенсия, защото фондътъ е изяденъ. Употребяватъ се всички усилия, за да може да се направи нѣщо по-справедливо, като се намалятъ пенсиите на сегашнитъ пенсионери, за да се даде възможност и на другаритъ имъ, утрешни пенсионери, да

живяят сносно. Това е основата на този законопроект. Ако смътате, че не може да се направи това, което сега се прави — тогава нѐма пенсии за пенсионеритѐ, защото нѐма фондѐ.

**Г. Т. Данаиловѐ (д.сг):** Една малка поправка. Фондѐт не е изяденѐ. Държавата не си е платила онова, което е длѐжна да плати.

**С. Патевиѐ (з):** Разпилянѐ е, не е изяденѐ.

**Г. Т. Данаиловѐ (д.сг):** Държавата трѐбва да си плати това, което длѐжи.

**А. Циганчевѐ (з):** По 100—120 хиляди лева се раздаваха за допълнителни пенсии.

**Г. Т. Данаиловѐ (д.сг):** Малко познавате този въпросѐ.

**Министър-председател Н. Мушановѐ:** Г. Данаиловѐ! Вие знаете, че ние, въ оппозиция, отѐ 4 години насамѐ викахме: наредете законопроектѐ за пенсиятѐ, внесете го! И вашитѐ срѐди негодуваха срещу голѐмата част отѐ мнозинството, но то не позволи да се внесе законопроектѐт. Ако този въпросѐ бѐше уреденѐ 4 години по-рано, държавата щѐше да спести 1 милиардѐ лева — по 250 милиона лева годишно. (Ржкоплѐскания отѐ мнозинството)

**Г. Т. Данаиловѐ (д.сг):** Азѐ не зная откъде вземате тия цифри; но тѐ сѐж невѐрни.

**Министър-председател Н. Мушановѐ:** И сега ние се боримѐ съ най-тежки въпроси, които трѐбва да уреждаме при едно тежко положение на страната; но трѐбва да помислимѐ и за ония хора, които биха могли да останатѐ безѐ пенсия.

**Г. Т. Данаиловѐ (д.сг):** Държавата не бива да остави никого безѐ пенсия. Тя е длѐжна да даде пенсия.

**Министър-председател Н. Мушановѐ:** Поддържамѐ, г. Нейковѐ, че държавата трѐбва да даде на всѐки гражданинѐ подслонѐ, хлѐбѐ и срѐдства за съществуване. И ако има нѐщо въ основата, въ духа на този законопроектѐ, то е: при тежкитѐ обстоятелства, при които живѐемѐ, и при невѐзможността да се поддържа пенсионниятѐ фондѐ, засега да направимѐ нѐщо справедливо, като намалимѐ пенсиятѐ и увеличимѐ субсидията на държавата. А това прави 500 милиона лева — половинѐ милиардѐ. Това е, г-да, нашата целѐ. И нека сериозно помислимѐ по този голѐм въпросѐ и не се прави партизанство съ него.

Може би всичко, което се иска, да не може да се направи. Азѐ не казвамѐ, че това ще бѐже една светиня и че по тоя начинѐ се уреждатѐ най-справедливо въпроситѐ. Но за сегашно време нѐма другѐ изходѐ отѐ туй положение.

И ето защо бихѐ молилѐ г. Нейковѐ, който зная, че има жарѐ въ душата си да защитава страдащитѐ (Веселостѐ) — ние съ него сме стари колеги тукѐ, въ Парламента — да разбере какво е положението и, пледирайки максималнитѐ искания, да разбере всѐки, че ако биха били и тѐ на мѐстото на правителството въ днешния моментѐ, тѐ не можеха, уреждайки този въпросѐ, да направятѐ нито една крачка по-напредѐ отѐ тази, която ние сме направили съ този законопроектѐ. Това искахѐ да Ви кажа, г. Нейковѐ!

**П. Дековѐ (з):** Той го знае.

**Г. Т. Данаиловѐ (д.сг):** Много демагогия се прави съ този въпросѐ.

**Д. Нейковѐ (с.д):** Г. министър-председателѐ даде единѐ стериотипенѐ отговорѐ, какѐвто даватѐ всѐки министър-председатели и всѐки министри на финанситѐ, когато съ закони, подобни на настоящия, преследватѐ фискална целѐ.

**Министър-председател Н. Мушановѐ:** Каква фискална целѐ? Ще спечелимѐ ли?

**Д. Нейковѐ (с.д):** Да, вие ще спечелите, . . .

**Министър С. Стефановѐ:** Ха, сега я наредихме.

**Д. Нейковѐ (с.д):** . . . защото ще съкратите онази сума, която държавата е длѐжна да дава ежегодно за пенсионния фондѐ; ще я намалите най-малко съ 200.000.000 л.

**Министър-председател Н. Мушановѐ:** Съ законопроекта я увеличаваме двойно.

**З. п. Захариевиѐ (з):** Защо предлагате да се увеличатѐ двойно пенсиятѐ? Нали Вие направихте предложение?

**Докладчикѐ Н. Йотовѐ (з):** Г. Нейковѐ! Ние гледаме да не се увеличатѐ, защото тази година ще отидатѐ надѐ 500 милиона лева, миналата година сме дали 350 милиона лева, а по-миналата 250 милиона. Гледаме да не отиде надѐ 350 милиона лева, защото нѐма отѐ къде да се взематѐ.

**Д. Нейковѐ (с.д):** Г. Йотовѐ! Ако Вие свържете чл. 14 отѐ настоящия законопроектѐ съ чл. 73 отѐ него, ще видите, че всѐки пенсия ще бѐждатѐ ревизирани. Нѐкои отѐ тѐх ще бѐждатѐ чувствително намалени. Азѐ не говоря за изравняването или за премахването на ония аномалии, които съществуватѐ по сега действащия законѐ по пенсиятѐ, . . .

**Министър С. Стефановѐ:** Ха, за него кажете.

**Д. Нейковѐ (с.д):** . . . защото всѐкога съмѐ поддържалѐ, че тѐ трѐбва да бѐждатѐ премахнати. Азѐ говоря за онова нормално намаление на пенсиятѐ, което ще бѐже направено, безѐ изключение, на всѐки пенсионери. Отѐ тамѐ именно държавата ще намали своята вноска къмѐ смѐтката „пенсия“, защото, каза се тукѐ и се знае, че за миналата 1931/1932 финансова година размѐртѐт на сумата, която се даваше за изплащане на пенсиятѐ, е надѐ милиардѐ, а сега тя ще се намали, струва ми се, на 863 милиона лева.

**С. Патевиѐ (з):** Това е единѐ голѐм въпросѐ, дали ще стигнатѐ, защото изкачатѐ нови пенсионери.

**Г. П. Геновѐ (р):** При новитѐ пенсионери, които идватѐ, не се знае дали ще стигнатѐ.

**Д. Нейковѐ (с.д):** Толкова по-зле, ако не стигнатѐ. Това значи, че бюджетѐт на фондовѐт не е искренѐ, че той се балансира набързо, че той не е уравновесенѐ. Това значи, че въпрѐки това, че вие сте гласували вече бюджета за фондовѐт, днесѐ още, само следѐ два-три дни, вие казвате, че сумитѐ нѐма да стигнатѐ — т. е. вие сте гласували единѐ неискренѐ бюджетѐ.

Но, г. г. народни представители, да не се отвлечамѐ. Азѐ настоятелно моля болшинството отѐ Народното събрание да се съгласи да намалимѐ голѐмитѐ пенсии, за да може отѐ тамѐ да се направи една икономия отѐ около 25 милиона лева, която сума да бѐже удвоена отѐ страна на държавата, за да може по такѐвъ начинѐ минималната пенсия, ако не да се удвои, поне да стане на 900 или 1.000 л.

**А. Кантарджиевиѐ (д):** Кажете го какѐ да стане! Това, което разправяте Вие, е единѐ платонизъмѐ. И азѐ мога да излѐза и да кажа да утроимѐ минималната пенсия, да стане 1.500 л. — но това би било или платонизъмѐ, или демагогия.

**Д. Нейковѐ (с.д):** Ако Вие, г. Кантарджиевиѐ, слушайте какво азѐ говорѐхѐ, щѐхте да узнаете, че азѐ пледирамѐ за следното: ако вие намалите максималната пенсия отѐ 66.000 л. годишно на 42.000 л., и направите една смѐтка споредѐ числото на пенсионеритѐ, които получаватѐ голѐмитѐ пенсии между 3.500 л. и 5.500 л., ще видите, че ще направите една икономия крѐгло отѐ около 25 милиона лева.

Ето Ви, г. Кантарджиевиѐ, единѐ случай да направите икономия, която е напълно вѐзможна; и ето, че моето предложение не е платоническо! То е реално. Достатъчно е да се съгласите да вземете отѐ тамѐ, кѐдето се дава повече, за да дадете на ония, които получаватѐ малко или недостатъчно. Това е въпросѐ, г. г. народни представители, на политика. Ако е въпросѐ на икономии, изѐ бихѐ могълѐ да ви посоча не едно, но най-малко десетина мѐста отѐ различнитѐ бюджети, които се приеха отѐ Народното събрание, откъдето можете да вземете не 25 милиона лева, а най-малко 250 милиона лева, за да бѐже разрешенѐ въпросѐт не само за пенсиятѐ, но и за редица други стопански и културни нужди на нашия народѐ.

Но, г. г. народни представители, въ това отношение вие предпочетохте да вървите по пътя на Стовора, предпочетохте да вървите по изминатия пътѐ, да минете по-лесно по него, като по-отпъкнатѐ, и гласувахте едни бюджети, които по идеи, по същество въ нищо не се различаватѐ

отъ ония бюджети, които тукъ се гласуватъ отъ десетки години насамъ. Тамъ е вашата основна грѣшка. Вие раздавате вече срѣдствата на държавата тъй, както ги раздаваха вашитѣ предшественици. И много естествено, че днесъ, когато дохожда въпросъ да се задоволяватъ известни насѣщни нужди, вие казвате: дайте срѣдства! Ами че срѣдствата бѣха въ рѣцетѣ ви! Ами че нали вие бѣхте отъ толкова години противъ голѣмитѣ и тлѣсти заплати на висшитѣ бюрократи въ България! Какво направихте, за да намалите тѣхнитѣ заплати? Нали бѣхте дълги години противъ получаванитѣ депутатски дневни редовно, и презъ ваканцията! Какво направихте да ги намалите?

**А. Буковъ (з):** Вие защо не подписахте предложението за намалението имъ?

**Д. Нейковъ (с. д):** Защо премахнахте удържкитѣ върху депутатскитѣ дневни, когато тия удържки се правятъ и на най-обикновенитѣ чиновници? Г-да! Вие сте болшинство, вие гласувате бюджетитѣ, вие носите отговорноститѣ.

**Отъ мнозинството: А-а-а!**

**Д. Нейковъ (с. д):** Ние не носимъ отговорностъ, защото ние направихме отъ трибуната на Народното събрание конкретни предложения.

**С. Патевъ (з):** За демагогия.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** (Силно звъни) Г. Нейковъ! Азъ Ви дадохъ думата да говорите по чл. 14 отъ закона за пенсиитѣ, а вие държите политическа речъ. Отнемамъ Ви думата, защото много се отклонихте. Има думата народниятъ представител г. Крумъ Кораковъ.

**Д. Нейковъ (с. д):** Чакайте, г. председателю!

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Вие трѣбва да спазвате правилника.

**Д. Нейковъ (с. д):** Г. председателю! Вие трѣбва да бждете коректенъ къмъ мене. Недейте се обръща къмъ мене съ такъвъ езикъ. Азъ не съмъ отстъпилъ отъ темата си. Недейте се обръща къмъ мене така, защото азъ съмъ народенъ представител. Вие сте длъженъ да бждете вежливъ къмъ мене, особено когато искате да ми правите такава бележка.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Азъ съмъ длъженъ да прилагамъ правилника. Вие нарушихте правилника.

**Д. Нейковъ (с. д):** Вие сте длъженъ да бждете вежливъ къмъ мене и Ви моля, г. председателю, да не ми правите такава бележка.

**П. Стайновъ (д. сг):** Правъ е. Не може да му правите такава бележка.

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Вашето обаждане не е на мѣсто, г. Стайновъ! Знаете защо.

**Д. Нейковъ (с. д):** Моля Ви да не правите излишенъ въпросъ. Азъ говоря въ рамкитѣ на закона и искамъ да изясня въпроситѣ.

**П. Стайновъ (д. сг):** Това, което говори той, е въ рамкитѣ на закона за пенсиитѣ.

**Обаждатъ се:** Дайте му петъ минути, г. председателю!

**Председателстващъ Н. Захариевъ:** Давамъ Ви 5 минути, г. Нейковъ, за да завършите.

**Д. Нейковъ (с. д):** Г. г. народни представители! Въ заключение азъ ви моля, понеже ще гласувате най-важния членъ отъ закона за пенсиитѣ, да направите това намаление на максималната пенсия, за да увеличите минималната пенсия.

На второ мѣсто, азъ ви моля да не посѣгате, при изчисленията по новия законъ за пенсиитѣ, върху размѣра на пенсиитѣ на ония пенсионери, които и безъ това досега получаваха малки, минимални пенсии. Изключете отъ ревизията на новия законъ онѣзи пенсии, които сѣ размѣръ поне до 1.500 л. месечно. Не отнемайте хлѣба, не отнемайте възможността за най-елементарно живуване на хората, които получаватъ до 1.500 л. месечно пенсия.

Ще направите грѣшка, ще извършите велика неправда спрямо тия хора, ако посегнете на тѣхнитѣ пенсии и ги намалите съ какъвъ да е, дори и минималенъ, нищоженъ процентъ.

**И. Симеоновъ (д):** И утре ще подадемъ заявление съ Васъ, че се отказваме отъ 25% отъ депутатското възнаграждение! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

**Д. Нейковъ (с. д):** Азъ правя предложение да се откажемъ отъ депутатското ни възнаграждение за редъ нужди на пенсионеритѣ. Но вие, г-да, нима искате отъ насъ, съ нашитѣ гласове, на меншството, да гласуваме вашитѣ закони? Вие търсите авторитѣ на високитѣ депутатски дневни и не можете да ги намѣрите въ срѣдата си, а забравяте, че вие всички сте авторитѣ поради факта, че сте болшинство, което гласува бюджетитѣ на правителството.

**А. Кантарджиевъ (д):** Ние не видѣхме, когато намирате, че вършимъ неправда или безобразие, да излѣзете отатѣкъ и да се противопоставите. Когато се гласуваше за депутатскитѣ дневни, Васъ Ви нѣмаше тукъ. Това, което сега говорите, е само за демагогия.

**Д. Нейковъ (с. д):** Ето сега ние се противопоставяме, но вие не слушате, вие си вървите по вашия пътъ. Ето ви и сега една неправда — изправете я! Когато ставаше въпросъ за депутатскитѣ дневни, ние направихме предложение въ бюджетарната комисия.

**А. Кантарджиевъ (д):** Не е вѣрно това.

**Д. Нейковъ (с. д):** Ние го направихме и отъ трибуната на Народното събрание. Много лесно е да се каже, че не било вѣрно. Разгърнете дневникитѣ на Народното събрание, за да видите, че е вѣрно.

**А. Буковъ (з):** Въ бюджетарната комисия — не. Тамъ и вие бѣхте съгласни.

**Д. Нейковъ (с. д):** Това не е истина. Въ бюджетарната комисия азъ похвалихъ правителството, че е взело решение презъ ваканцитѣ депутатитѣ да получаватъ половината отъ своитѣ дневни пари. Това говорихъ азъ въ бюджетарната комисия. Похвалихъ правителството и го молихъ да не отстъпва. Но какво направихте вие? Не само че възстановихте старитѣ дневни пари, но ги увеличихте, като освободихте депутатитѣ и отъ досегашнитѣ удържки.

**А. Буковъ (з):** Ако толкова държите за тая държава, защо не си платите борча отъ 120.000 л.?

**Д. Нейковъ (с. д):** Г. Буковъ! Преди да хвърлите упрѣкъ къмъ мене, вие трѣбва да се откажете да получавате едновременно депутатски дневни и пенсия на запасенъ офицеръ, защото това е противъ разбиранията и схващанията на земледѣлца долу, който изнемогва. Вие получавате и дневни и пенсия, а намалявате пенсиитѣ на бедняцитѣ.

**А. Буковъ (з):** Живѣете въ кѣща, за която дължите 120.000 л. на тая държава. Така е съ всичкитѣ ваши хора — тамъ е и г. Янко Сакѣзовъ и още други 7 души ваши голѣмци, които на държавна смѣтка имате кѣщи въ София.

**Д. Нейковъ (с. д):** По-добре да поговоримъ малко за онѣзи, които сѣ взимали пари отъ вѣнъ, отъ чужда държава. За тѣхъ да видимъ какво ще правимъ!

**А. Буковъ (з):** Г. председателю! Протестирамъ противъ тоя мръсенъ езикъ на този типъ тамъ. Никой не е вземалъ чужди пари. Това той трѣбва да разбере. Кой е вземалъ чужди пари? Излѣзте и кажете.

**Д. Нейковъ (с. д):** Добре! Да говоримъ! Дайте ми думата.

**А. Буковъ (з):** Говорете.

**Г. Енчевъ (з):** Да говори, защото много често пѣти прави рискове да говори голѣми работи.

**Д. Нейковъ (с. д):** Имамъ ли думата?

**А. Буковъ (з):** Да, да.

**К. Пастуховъ** (с. д): Ще му дадете думата, за да се обясни, а не да подскочате, когато ви закачи.

**А. Буковъ** (з): Желаямъ да кажете кой е вземалъ чужди пари.

**Председателстващъ Н. Захариевъ**: (Звъни) Моля! Г. Нейковъ обиди г. Букова.

**П. Стайновъ** (д. ср): Не го е обидилъ.

**А. Буковъ** (з): Той каза това въ отговоръ на мое възражение — значи, казалъ го е по мой адресъ.

**Д. Нейковъ** (с. д): Г. г. народни представители! Азъ се считамъ длъженъ да се обясня. Моля ви се, недейте иска да дадете на въпроса друго съдържание отъ онова, което азъ му дадохъ. Цѣлъ свѣтъ въ България знае самообвиненията на различните крила въ Земледѣлския сѣюзъ.

**Отъ земледѣлцитѣ**: А-а-а! Това сѣ глупости.

**Н. Алексиевъ** (з): Това сѣ аргументи отъ локвата, отъ биволската локва!

**Д. Нейковъ** (с. д): Така ли? Азъ слушамъ тия работи отъ васъ; азъ съмъ ги челъ; вие се самообвинявате, че получавате срѣдства отъ чужди държави. Известна ви е историята съ излаза на Егея. Вие, земледѣлцитѣ, я знаете, не съмъ я писалъ азъ.

**Отъ земледѣлцитѣ**: Стара пѣсенъ! . . .

**Д. Нейковъ** (с. д): Така, „стара пѣсенъ“, но тя е много интересна. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

**Председателстващъ Н. Захариевъ**: (Звъни)

**Отъ земледѣлцитѣ**: Не е сериозна работа.

**Д. Нейковъ** (с. д): А, да — „не е сериозна работа“! . . .

**Д-ръ И. Бешковъ** (з): Посочете лица. (Глъчка)

**Председателстващъ Н. Захариевъ**: (Звъни) Моля, тишина, г-да. Има думата народниятъ представител г. Крумъ Коракъвъ.

**К. Коракъвъ** (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситѣ . . .

**П. Попивановъ** (з): Г. председателю! Азъ правя предложение ония депутати, които не сѣ съгласни да получаватъ дневнитѣ си презъ ваканцията, въ тридневенъ срокъ да подадатъ заявление до Народното събрание, че се отказватъ.

**Д. Нейковъ** (с. д): Тия работи сѣ правени сто пѣти досега! Това е очищение совѣсти!

**П. Попивановъ** (з): Азъ съмъ беденъ, но тоя приятель тукъ, Стайновъ, си получава преди мене дневнитѣ. Ние, може би, ще подадемъ въ такъвъ случай заявление, но Вие, г. банкерино, Вие, г. Стайновъ, нѣма да подадете. (Силни пререкания между народните представители А. Буковъ и А. Пиронковъ)

**П. Попивановъ** (з): Вие, народняцитѣ, да се откажете отъ срѣдства, отъ дневнитѣ си — да ме извините! Ние, земледѣлцитѣ, сме готови да подадемъ заявление.

**Д. Нейковъ** (с. д): Вие, земледѣлцитѣ, по селата говорите, че сте противъ тѣхъ, че не щете дневни, а тукъ, въ Народното събрание, ги увеличихте. Това е то демагогията.

**Председателстващъ Н. Захариевъ**: (Звъни)

**Министъръ С. Стефановъ**: Моля ви се, г-да, оставете тия работи.

**Д. Ачковъ** (нац. л. о): Ние не се срамуваме отъ дневнитѣ си, защото смѣтаме, че ги заслужаваме.

**К. Коракъвъ** (д): Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситѣ вчера — понеже намира, че чл. 14 отъ законопроекта за пенсиитѣ е най-важниятъ, много

основателно поиска да чуе мнението на разните парламентарни групи. Яви се нужда отъ ревизия на пенсиитѣ и новиятъ законопроектъ урежда въ чл. 14 новия начинъ за изчисляване пенсиитѣ. Това е вече оная база, която ще има да уреди пенсиитѣ, която ще може да осмисли тѣхното регулиране, която ще има да измѣни размѣра на пенсиитѣ, за да може да се направи оная икономия, която е необходима, за да може да се свържатъ двата края. Защото, както преди малко ви каза г. министъръ-председателътъ, по-добре е да стабилизираме пенсионния фондъ горе-долу, въ кръга на възможността, отколкото да оставимъ утре пенсионеритѣ безъ възможностъ да получаватъ поне въ минималенъ размѣръ пенсий. И по туй пожелание на г. министра свършено не на мѣсто и нелогично се развиха дебати, които показватъ, че действително нѣкои свършено несериозно гледатъ на тоя законопроектъ и че желаятъ чрезъ него да си направятъ една добра агитация. Азъ се чужда и мая защо г. Нейковъ не се обърна съ тѣзи думи на укоръ, които току-що изказа тукъ, къмъ бившето правителство, което съ закона отъ 1926 г. действително даде възможностъ да бѣде изцѣло разграбенъ пенсионниятъ фондъ, ами сега хвърля укоръ къмъ една нова властъ, която желае да създаде единъ новъ законъ — макаръ и нѣкои отъ постановленията му да бѣдатъ болезнени за пенсионеритѣ — и която желае, право или криво, да стабилизира отчасти пенсионния фондъ, за да даде възможностъ на пенсионеритѣ да получаватъ своитѣ пенсий.

Членъ 14 е най-важниятъ членъ отъ законопроекта за пенсиитѣ и ако тоя членъ мине въ оня видъ, въ който е предложенъ, ще има, много естествено е, да бѣдатъ поправени много несправедливости, но също така ще бѣдатъ, може би, създадени и допустнати неволно нови. Действително, по новия текстъ на законопроекта като база за изчисляване пенсията се взема сбора на заплатитѣ отъ последнитѣ 15 години и отъ тая сума се взематъ 75%. Това вече наистина дава едно малко намаление на пенсиитѣ, но като се увеличаватъ и годинитѣ, тогава наистина се явява едно доста голѣмо намаление на пенсиитѣ. И, споредъ направенитѣ провѣрки, при ревизията, по тоя членъ, вѣроятно нѣкои граждански пенсий ще бѣдатъ засегнати отъ едно намаление, което ще почва отъ 20%, за да стигне за нѣкои пенсий до 40%. Но това не е общо намаление на пенсиитѣ, това е намаление на пенсиитѣ само на онѣзи пенсионери, които сѣ получили свършено несправедливо увеличение на пенсиитѣ по закона отъ 1926 г. Защото, ако наистина въ България има законъ несправедливъ въ това отношение, това е пенсионниятъ законъ отъ 1926 г. Новиятъ законъ желае да изправи тия несправедливости и, може би, неволно, безъ желание да се увредятъ нѣкои интереси, ще бѣдатъ допустнати нѣкои несправедливости. Следователно, много основателно се явяватъ тукъ повии отъ разни страни, било за намаление на максималния размѣръ на пенсиитѣ отъ 5.500 л. на 5.000 л., било за увеличение на минималния имъ размѣръ отъ 500 л. нагоре, било — най-важното — за уеднаквяване на онази база, която ще бѣде необходима при изчислението на пенсиитѣ.

Явява се въпросътъ: справедливо ли би било, удобно ли би било, ако се взематъ за една категория държавни служители 33 прослужени години за получаване максимална пенсия, а за друга категория — 30 години? Справедливо ли ще бѣде това? Ако необходимостта, ако държавнитѣ нужди, ако, най-после, самата служба налага даденъ чиновникъ да получи максимална пенсия следъ 30-годишна служба, явява се въпросътъ: защо друга категория държавни служители, които, по законитѣ въ България, обикновено свършватъ гимназия, заедно съ военната служба, на 25-годишна възраст, а висше образование, заедно съ стажа, на 30-годишна възраст, ще трѣбва да служатъ пълни 33 години, когато, по разнитѣ закони въ България, максималната предѣлна възраст е тѣкмо 60 години? Вземете, напр., закона за устройството на сѣдилищата: единъ касационенъ сѣдия, който е служилъ 30 години, отъ несмѣняемъ става вече смѣняемъ и може да бѣде уволненъ, понеже е надминалъ своята предѣлна възраст; или вземете, да кажемъ, единъ гимназиаленъ учителъ — и той може да бѣде уволненъ като навърши 60-годишна възраст. Въобще, по нашитѣ устройствени закони, предѣлната възраст е 60 години. И като се приеме, че въ България висшето образование, заедно съ военната служба и стажа, се свършва на 30-годишна възраст, тогава за всѣкого, който става чиновникъ, ще трѣбва да се вземе като база 30-годишна служба и да нѣма никаква разлика между една категория държавни чиновници и други.

Г-да! Мене ми се струва, че този членъ буди твърде много недоумение, той поражда много спорове. Въпро-

сът е на изчисление, а не само на приказки. Тукъ г. Нейковъ каза: „Ще трѣбва да увеличимъ минималната пенсия“, безъ да каже по-нататъкъ какъвъ ефектъ ще има това, колко сж минималнитѣ пенсии и колко сж максималнитѣ, безъ да даде едно точно изчисление. А това е въпросъ на смѣтка. Защото ако държавата — макаръ че не е длъжна да направи това — трѣбва да се старае да направи редовно изплащането на пенситѣ, тя ще трѣбва, безспорно, да направи това въ кръга на възможността. Миналата година, както се каза тукъ, е гласувана държавна субсидия за пенсионния фондъ въ размѣръ на 150.000.000 л., а държавата е дала 350.000.000 л. Тая година ние гласувахме 380.000.000 л., но тия пари, може би, нѣма да стигнатъ. А държавното съкровище се намира въ невъзможностъ да понесе по-голямъ жертва.

Следователно, тази бележка, че фондътъ има да взема отъ общинитѣ, не е отъ значение, тъй като това е свършено дребна работа. Вѣрно е, че държавата е взела отъ пенсионния фондъ 200.000.000 л., но вѣрно е сжщо тъй, че тя е давала четири години по 150.000.000 л. и вѣрно е, че ще продължава да дава по-големи или по-малки суми за пенсионния фондъ. Държавата отдавна вече е изплатила на пенсионния фондъ онова, което е взела отъ него. Следователно, държавата не отъ съображение на едно право на пенсионеритѣ, но отъ съображение на дължностъ, отъ съображение на редъ и на вътрешно спокойствие и, най-подиръ, отъ съображение на справедливостъ е длъжна да прави усилия да помогне на пенсионеритѣ. Но тя не е длъжна да отива вѣнъ отъ размѣра на своята възможностъ, да плаща една грамадна сума. Трѣбва да се намѣри база за едно справедливо опредѣляне на пенситѣ; за едно намаление въ едно съотношение справедливо, въ една пропорция, безспорно, поносима за сегашното време вече на едно поевтиняване на живота.

Та, г-да, като намирамъ, че чл. 14 повдига много недоумения, азъ бихъ молилъ г. министра на финанситѣ да се съгласи, щото да бѣде върнатъ обратно въ комисията, да се занимае тя наново съ чл. 14, та тогава сериозно да бждатъ изтъкнати съображенията за намаляването на максималния размѣръ на пенситѣ, да се направи точна смѣтка за едно възможно увеличение на минималния размѣръ, и отъ друга страна да се направи точна смѣтка, какъвъ ефектъ би имало това, ако наистина бѣде уеднаквенъ размѣрътъ на пенсията, базата по отношение на гражданскитѣ чиновници и по отношение на такива по военното ведомство. Защото, най-подиръ, ако става дума за справедливостъ, ако става дума за предѣлна възраст, най-подиръ, ако става дума въобще за съотношение, мене ми се струва, че има много съображения, които говорятъ, че и гражданскитѣ чиновници вече трѣбва да служи до своята предѣлна възраст; трѣбва действително да има една еднаквостъ въ опредѣлянето на пенситѣ.

Г. г. народни представители! Ако се намѣри една справедлива база и ако бждещата ревизия наистина стане сравнително на справедлива база, тогава вече ние ще имаме една основа и следъ това ще можемъ лесно да оперираме: ако държавата се намѣри въ тежка нужда и не може да понася тия тежести, тогава автоматически ще може да намали процентитѣ на тия пенсии, или ако, дай, Боже, тя добие повече срдства, тогава ще може автоматически да ги увеличи. Значи, щомъ ние имаме една справедлива база на изчисление, на нова ревизия, тогава ще имаме едни пенсии, които ще могатъ да бждатъ увеличени въ добри години, или могатъ да бждатъ намалявани процентно съ 5—10%, ако наистина вече държавата се намѣри въ невъзможностъ да плаща тия пенсии.

За това азъ пакъ бихъ молилъ г. министра на финанситѣ да се съгласи, щото действително, за да настѣпни, бихъ казалъ едно спокойствие въ много обществени срдѣ, които много основателно считатъ, че не трѣбва да се хвърля едно семе на раздоръ на разлика между разнитѣ обществени служби — най-напредъ, да може да се успокои оноза дребно чиновничество, което наистина може да получава едни минимални пенсии; да може да се успокои народътъ, който мисли, че максималнитѣ пенсии сж голѣми и трѣбва да бждатъ намалени — тоя членъ наново пакъ да се обсъди по-обстойно — имаме време, утре, другиденъ, до понеделникъ — да се намѣри една нова база. Да се направятъ едни нови изчисления, да се види, напр., може ли, както казва г. Нейковъ, да стане едно увеличение на минималнитѣ пенсии, които, забеле-

жете, сж много хиляди, и, следователно, едно малко увеличение, което е желателно, може да има такъвъ ефектъ, че наистина да погълне много милиони и да направи невъзможно едно правилно ревизиране на пенситѣ, едно правилно съотношение между тѣхъ. Следователно, да не бързае, г-да, но да искаме отъ г. министра, щото той действително да се вслуша въ всички тия желания отъ разни срдѣ, да може да се добие единъ резултатъ, да се реши въпросътъ най-справедливо, и да се внесе най-възможно спокойствие, най-възможно задоволяване въ всичкитѣ обществени срдѣ, които, забележете, съ голѣмо внимание следятъ разискванията по законопроекта за пенситѣ. Въ цѣла България, най-много въ София, нѣма днесъ човѣкъ, когото да не интересува тоя въпросъ; въ всѣка къща, въ всѣко кафене, на улицата се говори изключително по закона за пенситѣ. Значи, това е единъ грамаденъ социаленъ въпросъ, който интересува, може би,  $\frac{1}{4}$  отъ българското население. И, следователно, трѣбва да не се бърза, но да се направи едно изчисление, да се намѣри една база, която най-справедливо би задоволила всичкитѣ желания, и едновременно съ това да подпомогне държавата, която се намира въ тежка нужда и сигурно нѣма да има тая възможностъ да направи по-големи жертви, отколкото досега.

Прочее, моля г. министра на финанситѣ да се отложи разглеждането на въпроса, като последниятъ се изпрати за обстойно разглеждане отъ комисия, за което и правя предложение. (Нѣкои отъ мнозинството ржкоплѣскавъ)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата на-родниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

**Обажда въ се:** Нѣма го.

**П. Стайновъ** (д. сг): Думата иска г. Пиронковъ. Той е записанъ по-рано.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата на-родниятъ представителъ г. Александъръ Пиронковъ.

**А. Пиронковъ** (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Не само чл. 14, но въобще цѣлиятъ законопроектъ за пенситѣ, който е внесенъ за разглеждане, привлича вниманието на всички народни представители, защото действително се разглежда една материя, която засѣга и държавнитѣ финансии, но сжщевременно засѣга и държавното чиновничество въ миналото, сега и за въ бж-деще.

Мнозина искатъ да кажатъ, че отъ цѣлия законопроектъ най-сжщественъ е чл. 14, т. е. оная материя отъ законопроекта, която опредѣля размѣра на пенсията, която ще получава пенсионерътъ. Ако г. г. народнитѣ представители се спиратъ на този членъ като на най-важенъ и ако и г. министърътъ на финанситѣ счита, че този членъ е единъ отъ най-важнитѣ, то се дължи, между другото, и на това, че по силата на чл. 14, при опредѣлянето размѣра на пен-ситѣ се поставя и въпросътъ, каква да бѣде днесъ суб-сидията, каква да бѣде помощта, която държавата ще отпусне за пенсионния фондъ, за да може действително пенсионеритѣ да получатъ пенситѣ, които ще се опредѣ-лятъ не само възъ основа на чл. 14, но и възъ основа на всички други постановления на закона.

Споредъ мене, не е чл. 14, който ще разреши най-пра-вилно въпроса; не е той, който, тъй да се каже, ще раз-реши изобщо сждбата на пенсионера и въпроса за уча-стието на държавата въ решаването на тая сжба. При първото четене на законопроекта азъ имахъ възможностъ да изтъкна, че за мене много по-важна е не материята, която третира чл. 14, а материята, която третира чл. 11, т. е. материята, която третира опредѣлянето на предѣлната възраст, съ достигането на която пенсионерътъ има право да получава пенсия. Въ връзка съ това, като се опредѣли предѣлната възраст за получаване на пенсия, ние ще можемъ да имаме една по-ясна представа, възъ основа на мина-лото, възъ основа на опита, какво е количеството на пен-сционеритѣ, които ще получаватъ пенсия, тъй като числото на пенсионеритѣ играе решителна роля по отношение на сумитѣ, които сж необходими за плащане на пенситѣ. Има едно обвинение, хвърляно толкозъ пжти отъ г. министра на финанситѣ, и сега мимоходомъ отъ г. министъръ-пред-седателя, че размѣрътъ на пенситѣ, даденъ по закона отъ 1926 г., е причината, за да се изчерпятъ срдствата на пен-сионния фондъ и издържането на фонда да премине изклю-чително върху държавата, и да се плащатъ отъ държа-вата милиарди. Ако четете отчетитѣ на Дирекцията на държавнитѣ дългове отъ 1926 г. насамъ, вие ще видите,

че туй учреждение всъщност пътят е изтъквало, че не размирът на пенсията е, който е докарал работата до там, за да бъде помощта на държавата въ по-голям размирът отколкото трябва, а главната причина, за да не достигат сръдствата на фонда понастоящем и въ бъдеще, е тази, че след войнитъ прирастъ на пенсионеритъ стана толкова голъмъ, че никакви очаквания и предвиждания не можеха да се иматъ предъ видъ. Това увеличение на пенсионеритъ — което и г. министърътъ на финанситъ ни обясни — не се дължи на партизански съображения, само на уволнения при промѣната на режима, но се дължи на социални и много други причини отъ войната; поради намаляване на територията, поради съкращаване на армията и т. н. и впоследствие поради промѣната на закона за пенсията, поради много малкитъ пенсии до 1926 г. и т. н. Всички тия причини накараха мнозина чиновници да напуснатъ службата си въ държавата, окръга или общината и да станатъ пенсионери. И ако е вѣренъ тоя фактъ, че това голъмо число на пенсионеритъ е една отъ голъмитъ причини, за да не може фондътъ да устои на задълженията си, плюсъ другия фактъ, който г. министърътъ на финанситъ изтъкна, че пенсионниятъ фондъ, колкото го имаше и колкото да бѣше недостатъченъ до 1920 г., се обезцени, поради обезценяването на парата и, следователно, той не можеше да дава оная помощъ въ лихви върху сръдствата, които сѣ необходими за издръжката на пенсионеритъ, ако, казвамъ, всички тия причини сѣ вѣрни, тогава азъ мисля, че най-малко може да се счита, че едно отъ сръдствата, и то отъ важнитъ сръдства, за да се поправи положението, е само въ туй — да се намали размирътъ на пенсията. Нѣма да помогне туй, г. г. народни представители, както и не помага, защото и следъ този законъ вие виждате г. министърътъ на финанситъ да предвижда субсидия, помощъ отъ държавата въ по-голямъ размирът, отколкото въ наше време се е плащала, и която субсидия, сигуренъ съмъ, нѣма да бѣде достатъчна, дори да се отиде по-далечъ въ тия намаляния.

Тогава се поражда въпросътъ: трябва ли само съ голъмитъ на пенсията — чл. 14 — да се разрешава този голъмъ социаленъ проблемъ и може ли само съ намаляване размиръта на пенсията да оправимъ пенсионното дѣло у насъ? Не, г-да. Това, което вършимъ, мене ми се чини е една грѣшка, защото, колкото и да правимъ тѣзи намаляния, трябва да имаме предъ видъ, че пенсията не е подаяние, което държавата дава, а е една необходимостъ, предвидена и въ конституцията, чл. 166, гдето е казано, че назначенитъ на служба отъ правителството лица иматъ право да добиватъ пенсия. Самиятъ тоя фактъ говори, че държавата е длъжна, както на служителитъ, на чиновницитъ, които сѣ на служба сега, да имъ дава възнаграждението за извършения отъ тѣхъ трудъ, така и следъ като тия служители, тия чиновници, които сѣ дали своя трудъ въ строителството на тая държава, следъ като минатъ известна предѣлна възраст, следъ като станатъ негодни по-нататъкъ да служатъ на тая държава, да се погрижи за тѣхъ, за да могатъ да преживѣятъ, защото тѣ сѣ дали на държавата всичко, каквото могатъ, дали сѣ своитъ сили въ най-хубавитъ си години, отъ 20 до 40, до 50-годишна възраст, и не можемъ да кажемъ на тия хора следъ това, когато тѣ сѣ вече на 50, 55-годишна възраст, да издѣзватъ навънъ, на полето на труда, и да изкарватъ прехраната си. Следъ тая възраст организмътъ вече е изтощенъ, той е далъ каквото е могълъ, и по-нататъкъ, ако може да даде нѣщо, то ще бѣде само единъ малкъ плюсъ за подобрене положението на пенсионера.

Ако така схващаме, че пенсията не е едно подаяние, една милостъ, която трябва да се дава отъ държавата, и че трябва да се даде въ размирът, който да бѣде достатъченъ, за да може единъ човѣкъ, който е далъ всичкитъ свои сили въ услуга на държавата, да може да има сръдства да прекара своитъ старини, тогава ще разберемъ, че когато е въпросъ да намалимъ размиръта, или, по-точно, когато е въпросъ да се опредѣли размирътъ на тая пенсия, трябва да имаме предъ видъ днешнитъ условия стопански, това, което опредѣляме като пенсия, дали е достатъчно на този човѣкъ да може да живѣе, а не да му дадемъ само толкова, че да бѣде въ тежестъ на обществото и т. н.

И азъ мисля, че когато се отива къмъ намаляние размиръта на пенсията, при новия начинъ за опредѣляне размиръта на пенсията съ чл. 14 се е отишло твърде далечъ. Аналогиченъ случай имаме съ становището на днешното правителство и на болшинството по отношение размиръта на заплатитъ на чиновницитъ. Ако тамъ правителството счете, че при днешнитъ условия на живота, при днешнитъ размиръти на заплатитъ не може да се направи намаляние

повече отъ това, което се е направило презъ есенята съ закона за временнитъ удържки върху заплатитъ на чиновницитъ, които сръдно могатъ да се взематъ къмъ 4%, съ огледъ, че по-малкитъ чиновници сѣ повече и повече сѣ удържкитъ, питамъ азъ, защо тукъ, при пенсията, които не сѣ били по-добре отъ заплатитъ на държавнитъ служители, трябва да отидемъ къмъ 22—25% намаляние, каквито сѣ предвижданията на г. министра, защо да отиваме по отношение на пенсията толкова далечъ, когато тѣ по отношение на мирновременнитъ пенсии, както и заплатитъ по отношение на мирновременнитъ, въ никакъ случай не сѣ приравнени къмъ коефициента на поскъпване, понеже не сѣ повече отъ 17—18 пѣти увеличени? Тѣй че неоправдано е това намаляние. Азъ разбирамъ, че трябва да станатъ известни намаляния, разбирамъ настояването на г. министра да стане ревизия на всички пенсии, защото, споредъ закона отъ 1926 г. — а може би и въ този законопроектъ пенсионеритъ ще намѣрятъ известни пропуски на законодателя и ще ги използватъ — имаше пенсии, които бѣха добили размиръти, които не могатъ да бѣдатъ търпѣни и се правиха нѣкои корекции. Но азъ не мога да разбера, какъ можемъ въ намалянето на пенсията да отиваме до тамъ, че да не могатъ съ тѣзи пенсии пенсионеритъ да живѣятъ, за да се добие една икономия отъ 150 или 200 милиона лева, която за милиардния бюджетъ на държавата не играе такава роль, толкова повече, че днешниятъ министъръ на финанситъ и болшинството сѣ се примирили съ мисълта, че трябва да дадатъ 300—350 милиона лева. Съ това намаляние на пенсията ще се предизвика едно роптане въ бившитъ и бѣдещи служители на държавата отъ тая несправедливостъ, която не може да се оправдае съ нищо. Тамъ е за менъ голъмиятъ въпросъ.

И ако се касае за по-радикалното разрешение на въпроса за бѣдещето пенсионирване, не е само чл. 14, въ който се посочва какъ се опредѣля размирътъ на пенсията, отъ най-голъмо значение. Най-голъма роль въ случая играе чл. 11 — въ който се посочва отъ кога пенсионеритъ да получаватъ пенсия. Бива ли и може ли да се търпятъ пенсионери на 35 години, когато никѣде другѣде по свѣта — изнесоха се данни отъ менъ и отъ други господа — пенсията не се получаватъ преди 60—65-годишна възраст? Ето, тамъ е фактически цѣлиятъ въпросъ. И това не само го твърдя, но азъ съмъ длъженъ, макаръ и кратко, да припомня известни данни, които порано цитирахъ, и които сѣ отъ сѣществено значение за разрешението на въпроса, въобще за сѣдбата на пенсионния фондъ и бѣдещето издръжане на пенсионеритъ. Тѣзи данни сѣ следнитъ: ако ние приемемъ предѣлна възраст 60 години, отъ която нагоре да се получава пенсия, при лични пенсионери къмъ 31 декември 1931 г. 32,146, право на пенсия ще иматъ само 9,025 лица, т. е. само 28% отъ всички пенсионери, следователно, по-малко отъ  $\frac{1}{3}$  ще бѣдатъ пенсионери. Тогава ще може да се дадатъ възможни и прилични пенсии на пенсионеритъ и ще даде едно по-правилно разрешение на въпроса въобще за пенсионния фондъ.

Тѣй трябва да се гледа на въпроса, а не така леко, партизански, или както много пѣти се лансира тукъ, че въ наше време билъ изяденъ пенсионниятъ фондъ. Г-да! Това не е вѣрно. Ние го изнесохме съ данни и сме готови всѣки пътъ да го докажемъ. Презъ м. юний 1923 г. ние заварихме пенсионния фондъ на 270 милиона лева, не повече.

**А. Циганчевъ (з):** А на 21 юний 1931 г. ние колко го сварихме?

**А. Пиронковъ (д. ср):** Това сѣ цифритъ, които можете да провѣрите въ отчета на Дирекцията на държавнитъ дългове и годишника на Дирекцията на статистиката. Благодарение на това, че подобрието на заплатитъ на чиновницитъ стана по-рано, още въ 1924/1925 г., а подобрието на пенсията стана въ 1926 г., заплатитъ на чиновницитъ въ две години дадоха една реакция — пенсионниятъ фондъ порастна на 537 милиона лева.

**Министъръ С. Стефановъ:** То е въ 1926 г.

**А. Пиронковъ (д. ср):** Да, въ 1926 г. Това е максималната цифра, която е добилъ пенсионниятъ фондъ.

**И. Василевъ (з):** А следъ туй?

**А. Пиронковъ (д. ср):** Ще ви кажа. Следъ това, при напускането на властъта, въ края на м. юний 1931 г., ние оставихме пенсионния фондъ въ размирът на 325.000.000 л.

**И. Василевъ (з):** Кога?

**А. Пиронковъ (д. сг):** Въ 1931 г.

**Докладчикъ Н. Йотовъ (з):** 350.000.000 л. субсидия даваме.

**И. Василевъ (з):** Субсидията, която държавата дава, смѣтате ли я?

**А. Пиронковъ (д. сг):** Ще кажа. Фактически ние сме оставили пенсионния фондъ съ 325.000.000 л.

**Докладчикъ Н. Йотовъ (з):** Никакъвъ фондъ не сте оставили. 200 милиона лева свърхсмѣтенъ кредитъ сте отпущнали.

**М. Дочевъ (д. сг):** И по-рано е имало свърхсмѣтни кредити.

**И. Василевъ (з):** Може ли такава грубо изопачаване на фактитъ?

**А. Буковъ (з):** (Къмъ А. Пиронковъ) Говорете по чл. 14. Ако говоримъ така по всѣки членъ, къде ще отидемъ?

**А. Пиронковъ (д. сг):** Моля ви се, азъ говоря, за да се обяснимъ, нѣма защо да правимъ партизанство. Този въпросъ е много важенъ.

**С. Патева (з):** Вие взехте думата на първо четене. Тия работи се изясниха.

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** Не сж изяснени. Иначе щѣхте да ги разберете. Оставете го да се изкаже. Той изнася цифри.

**Министъръ С. Стефановъ:** Г-да! Недейте го прекъсва, той ще свърши.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни):** Г. министре! Частъ е 8.

**Министъръ С. Стефановъ:** Предлагамъ да се продължи заседанието до гласуването на чл. 14.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Които приематъ предложението на г. министра на финанситъ, да се продължи заседанието, докато се гласува чл. 14, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

**А. Пиронковъ (д. сг):** Следователно, вие фактически сме оставили пенсионния фондъ въ размѣръ на 325 милиона лева, или съ едно увеличение отъ 55 милиона лева. Сега казвате: ама дадени сж и субсидии. Защо този пенсионенъ фондъ не е изразходванъ докрай? Не е изразходванъ затуй, защото е пласиранъ въ държавни ценни книжа, въ заеми на общинитъ презъ наше време. И презъ управлението на Българския земеделски съюзъ — за направа на училища. Затуй не можа да се изразходва. Въ замѣна на това държавата е дала субсидии, както следва: презъ 1928/1929 г. — 300 милиона лева; презъ 1929/1930 г. — 265 милиона лева и презъ 1930/1931 г. — 296 милиона лева или всичко 861 милиона лева за 8 години, колкото вие давате само за две години: миналата година 350 милиона лева и тази година 400 милиона лева. Ами ако управлявате 8 години, вие ще дадете 2—3 милиарда лева! (Възражения отъ земеделцитъ) Защо да не се разбере тази работа? Защо трѣбва да се прави демагогия по този въпросъ?

**А. Циганчевъ (з):** Това, което вие говорите, е демагогия и партизанство.

**А. Пиронковъ (д. сг):** Вие казвате, че ние сме дали голѣми субсидии, но и вие сте дали много повече само за две години.

**А. Буковъ (з):** Но това е резултатъ на вашия законъ отъ 1926 г.

**А. Пиронковъ (д. сг):** Вие не можете да махнете субсидитъ, защото при това намаление на фонда нѣма друга възможностъ. Никога лихвитъ отъ фонда не сж давали повече отъ 10—12% отъ годишнитъ разходи за пенситъ. И когато фондътъ е билъ най-голѣмъ, най-голѣмата сума на лихвитъ е възлизала на 42 милиона лева.

Ето защо, заключавайки по чл. 14, азъ казвамъ: отишло се е много надалечъ. Намаляватъ се пенситъ, както каза

г. д-ръ Георгиевъ, до 50%. Това е несправедливо. Намалете ги, г-да, защото животътъ е сравнително поевтинѣлъ, но това намаление не трѣбва да бѣде повече отъ 10—15%. (Възражения отъ земеделцитъ)

Ние въ никой случай не можемъ да се съгласимъ и да ви подкрепимъ, щото определянето на пенситъ да става на базата на повече отъ 10-тъ последни години. Определянето на пенситъ на базата на 15-тъ последни години нѣма да ви даде никакво значително облекчение; съ това само ще дразните пенсионеритъ. Ние не можемъ да се съгласимъ въ никой случай намаленията на пенситъ на базата, която вие предлагате, да отиде повече отъ 15, та най-много 20%. Субсидията, давана отъ държавата, ще се намали отъ 400 милиона на 300 милиона или на 200 милиона, но ако сте готови да увеличите предѣлната възраст на 60 години, като същевременно бѣдете готови, щото всички чиновници, които надминатъ поне 40-годишна възраст, да бѣдатъ несмѣняеми, да нѣмате право да ги уволнявате, за да внесете спокойствие въ чиновническитъ срѣди. (Възражения отъ мнозинството)

**И. п. Рачевъ (з):** Вие не ги ли уволнявахте?

**Т. Бошнаковъ (з):** Вие не само че ги уволнявахте, но ги и избивахте като кучета по улицитъ.

**А. Пиронковъ (д. сг):** Ние като опозиционери, и то следъ като вие сте назначили чиновниците, пледираме да дадете несмѣняемостъ на чиновническия персоналъ, защото смѣтаме, че така действително ще се добиятъ резултати.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни):** Свършете, г. Пиронковъ.

**А. Пиронковъ (д. сг):** Завършвамъ. — Присъединявамъ се къмъ мнението на г. Кораковъ и моля г. министра на финанситъ да се съгласи. чл. 14 да се върне обратно въ комисията, да се проучи по-основно и да се намѣри едно по-правилно разрешение на въпроса. Така е най-лесно: „Ще намаляваме“! Обаче това не дава резултати. Така само вие ще провокирате всички и ще създадете най-висша несправедливостъ, когато ще посѣгате на залька на пенсионера. (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ. Възражения отъ мнозинството)

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** (Къмъ мнозинството) Това е истината.

**П. Попивановъ (з):** За несмѣняемостта на чиновниците ли вие ржкоплѣскате, г. Данаиловъ?

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** Не, на цифритъ, които изнесе г. Пиронковъ.

**И. Василевъ (з):** Ние ги смѣняваме, но не ги избиваме.

**Т. Бошнаковъ (з):** Вие, вмѣсто да ги уволнявате, ги избивахте презъ вашия режимъ.

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** Азъ не съмъ убилъ никого.

**Т. Бошнаковъ (з):** Вкарахте повече отъ 100 хиляди чиновници въ затвора. (Пререкания между сговористи и земеделци. Шумъ)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ (Силно звъни):** Моля, тишина, г-да!

Има думата народниятъ представител г. Антонъ Кантарджиевъ.

**А. Кантарджиевъ (д):** (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Не бихъ взелъ думата по чл. 14 отъ законопроекта за пенситъ, ако не бѣше партизанската и, позволете ми да я нареча, провокаторската речъ на г. Пиронковъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

**П. Стайновъ (д. сг):** Който не е чель законопроекта за пенситъ, той ржкоплѣска.

**А. Кантарджиевъ (д):** Г. Пиронковъ изхожда отъ оная политическа групировка, която докара пенсионния фондъ до това забатачено положение, въ което той сега се чамира, и въпрѣки това г. Пиронковъ отъ тая трибуна имъ жуража да пледира една кауза, която далечъ не е въ съгласие съ онава, което се извърши отъ 1926 г. до 1931 г., докато се дойде тамъ, гдето сме стигнали днесъ.

Чл. 14 от законопроекта за пенсиите съдържа, г-да, въ себе си следното основно начало: да ликвидира съ една аномалия от една страна и от друга страна да прокара един принцип, който, по моето разбиране и по разбирането на демократическата парламентарна група, трябва да лежи въ основата на закона за пенсиите, а то е — да се гарантира на държавата въ продължение на повече години подготвен чиновнически персонал и нейните чиновници да дадат на държавата всичко онова, което те могат да дадат през течение на своя земен живот. Въ миналото законът за пенсиите не съдържаше това основно начало. Нѣкога въ България се пенсионираха след 15-годишна служба.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тѣй бѣше.

А. Кантарджиевъ (д): Г. професоръ Данаиловъ, който ме гледа съ учудване, . . .

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Никакъ не се чудя. Тѣй бѣше.

А. Кантарджиевъ (д): . . . ще си спомни, че учениците от Свищовското търговско училище, които свършваха на 17 години, постъпваха веднага въ Народната банка или въ други държавни банки, където търсѣха хора съ такова образование, и следъ като прослужаха 15 години, поискваха да бждатъ уволнени и почваха да получаватъ отъ 32-та си година до 60-та си година пенсия.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): До 21-годишна възраст не се зачиташе службата за пенсия.

А. Кантарджиевъ (д): После се зачете.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Така бѣше по нашия законъ за пенсиите отъ 1909 г., който азъ съмъ докладвалъ тукъ като членъ тогава на демократическата парламентарна група.

А. Кантарджиевъ (д): После се зачете, и щомъ тия чиновници влѣзоха въ 32-годишната си възраст, почнаха да тежатъ на гражданския пенсионенъ фондъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Отъ 40-годишна възраст, не отъ 32-годишна. Ако искате да знаете, това бѣше първата грѣшка къмъ пенсионния фондъ. Нека бждемъ справедливи.

В. Димовъ (з): Добре е, че си признавате грѣшката.

А. Кантарджиевъ (д): Нека бжде и отъ 34 години нагоре — въ всѣки случай даваха се пенсии на хора въ тая възраст, когато те сѣ въ разцвѣта на силите си. Те почнаха да лежатъ на пенсионния фондъ още млади и цѣли 30 години лежахъ и вземаха повече отъ това, което сѣ внесли въ фонда. Презъ управлението на Демократическия сговоръ презъ 1926 г. се прокара действащиятъ законъ за пенсиите. Тогава правителството бѣ предупреждавано отъ трезви гласове, че тоя законъ ще докара това положение, което сега имаме. И азъ съмъ въ положение да знамъ, че прокарването на тоя законъ за пенсиите бѣше решено въ Софийския клубъ, където вашиятъ министъръ на финансите даде съгласието си. И трѣбваше да дава вашиятъ министъръ на финансите милости налѣво и надѣсно, на тая или оная срѣда съ съвсемъ други цели, безъ да държи смѣтка, че държавата ще дава пенсии 1 милиардъ лева годишно.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Това не е ли партизанство?

А. Кантарджиевъ (д): Така е, г. професоре. Държавата, за да изпълни своето задължение по основния законъ, за да плати пенсии на държавните чиновници, дава днесъ 1 милиардъ лева. Така ли е, г. професоре?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не е така. Това е партизанство.

А. Кантарджиевъ (д): Азъ знамъ защо днесъ се даватъ толкова много срѣдства за пенсии. И вие, г. Данаиловъ, бѣхте единъ отъ тия, при които идваха отъ много страни съ разни искания за голѣми пенсии.

А. Пиронковъ (д. сг): И ти, като секретаръ на Съюза на запасните офицери, тичаше и искаше да се даватъ по-голѣми пенсии на запасните офицери.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Да, да.

А. Кантарджиевъ (д): Недейте разгрѣща тия страници, г. Пупешковъ, защото азъ знамъ кой е ходилъ при г. Генко Митовъ, знамъ кой къде е ходилъ, какво е искалъ и какъ се решаваха тия въпроси.

П. Стайновъ (д. сг): И ти си вътре, значи.

А. Кантарджиевъ (д): Азъ знамъ по-добре тая работа отъ васъ и, ако искате, мога да ви я кажа, но отъ това на вашите приятели нѣма да стане по-леко, затова недейте ме закача.

П. Стайновъ (д. сг): Кажете. Това е интересно.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Недейте обижда докладчика Генко Митовъ. Той бѣше докладчикъ на закона за пенсиите въ 1926 г.

А. Кантарджиевъ (д): И азъ бѣхъ единъ отъ ония, които предупреждавахъ навремето.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Пенсиите тогава се дадоха такива, за да бжде държавата справедлива къмъ своите чиновници. Не е въпросъ за тогава или оногава. Пенсиите се направиха да бждатъ справедливи. Ако държавата бѣше внасяла своите вноски въ фонда — азъ ще ви кажа едно нѣщо, което, за съжаление, не се знае — ако държавата даваше вноски отъ известния милиарденъ кредитъ отъ 1913 г., фондътъ щѣше да съществува.

Министъръ С. Стефановъ: И ако нѣмаше чл. 15 въ досегашния законъ! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Нищо не стана отъ този членъ. Нѣмаше да стане нищо лошо съ тоя фондъ, въпрѣки тоя членъ.

А. Пиронковъ (д. сг): А чл. 14 отъ вашия законопроектъ дава по-голѣми пенсии и затова предвиждате повече субсидия за фонда.

Министъръ С. Стефановъ: Очевидни работи недейте извъртва. Нѣмахъ желание да ви предизвиквамъ, но бие се закачате. Това е безочие.

А. Кантарджиевъ (д): Безочие е, както казва г. министърътъ, г. Пиронковъ да казва, че нашиятъ законопроектъ даватъ по-голѣми пенсии.

А. Пиронковъ (д. сг): Отъ масата на министрите такива думи, като „безочие, не трѣбва да се чуватъ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ ще Ви кажа, г. Пиронковъ, че нѣмахъ намѣрение да Ви отговарямъ, но съ Вашата провокаторска речъ вие проявихте безочие по най-голѣмото безобразие презъ вашето управление. Отговорътъ ми е само тоя, който Ви дадохъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Хайде де!

И. Василевъ (з): Да се прочете и речта на бившия министъръ Молловъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Такива думи не трѣбва да чувате отъ Васъ

Министъръ С. Стефановъ: Посипете си главите. Нѣмахъ намѣрение да ви закачамъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Вие казахте, че нѣма да давате субсидии на фонда, а давате 1 милиардъ лева за пенсии. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ С. Стефановъ: Посипете си главите. Моля, г. г. народни представители! Пиронковъ казва, че 840 милиона лева разликата, която даваша държавата.

А. Пиронковъ (д. сг): Да.

Министъръ С. Стефановъ: Фондътъ бѣше 573 милиона лева. Намали се на 340 милиона лева. Прибавете къмъ 800 милиона лева 200 милиона лева — ставатъ ли 1 милиардъ лева?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Отъ колко години?

**Министър С. Стефанов:** Отъ 1926 г. до днесъ.

**Г. Т. Данаилов (д. сг):** За петъ години.

**А. Пиронков (д. сг):** А вие давате 800 милиона за две години.

**Министър С. Стефанов:** Не фалшифицирайте цифритъ. Срамота е! Азъ Ви слушахъ съ внимание. Азъ помня много добре кой какво говори. Никого не съмъ прекъсвалъ.

**Г. Т. Данаилов (д. сг):** Въ всѣки случай, г. министре, ние трѣбва да съжالياваме за тия изрази, които Вие употребявате.

**И. Василевъ (з):** Ние пъкъ съжالياваме за Вашето държание.

**Министър С. Стефанов:** Не употребихъ никакви изрази. Слушахъ много внимателно. Но по единъ въпросъ, по който трѣбва да си наведете главитъ, трѣбваше да бждете малко по-въздържани тукъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

**А. Циганчевъ (з):** Трѣбва да отидете въ манастиритъ на покаяние.

**П. Стаиновъ (д. сг):** Нѣма защо да си навеждаме главитъ. Не съжالياваме, че сме помогнали на пенсионеритъ.

**Г. Т. Данаилов (д. сг):** Направили сме справедливостъ.

**Министър С. Стефанов:** Ще ми правите тукъ отъ трибуната демагогия по единъ въпросъ, по който трѣбва да се срамите да говорите. (Глъчка)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** (Звъни)

**А. Кантарджиевъ (д):** Защо, г. Пиронковъ, не искате да чуете отъ тая трибуна една искрена дума? Никой не си прави илюзия, че този законопроектъ е свършенъ — каза ви това г. министърътъ на финанситъ — и че той единъ пътъ за винаги и окончателно ще разреши пенсионния въпросъ у насъ. Постановленията на чл. 14 сж продиктувани отъ жизнената необходимостъ, която съществува въ тоя моментъ, да се ликвидира съ единъ боленъ въпросъ. Никой не си прави илюзията да смѣта, че съ 500 л. пенсия може да се живѣе въ България сносно. Или че съ 5.000 л. може да се живѣе въ София или въ който да е другъ градъ разкошно; че онова, което е сложено въ законопроекта като принципъ — сж изключение на ония две начала, за които ви говорихъ — е най-свършено. Но времето, въ които живѣе българскиятъ народъ и българската държава, сж такива, че диктуватъ да се направятъ тѣзи жертви, и ние имаме куража да кажемъ на българскитъ пенсионери, че правимъ тия жертви съ свито сърдце, че правимъ неправда спрямо тѣхнитъ интереси и спрямо интереситъ на семействата имъ, но че интереситъ на държавата сж по-високи отъ тия на пенсионеритъ и въ името на тия по-високи интереси пенсионеритъ сжщо ще трѣбва да направятъ жертви.

**Министър С. Стефанов:** А на утрешнитъ пенсионери, 120.000 днешни български чиновници, чиито вноски ние консумираме, като ги даваме на досегашнитъ пенсионери — и тѣ ги взиматъ не по тѣхна вина — кой ще плаща?

**А. Неновъ (раб):** Държавата е длъжна да намѣри срѣдства за служителитъ си.

**А. Кантарджиевъ (д):** Въ името на тѣзи държавни интереси ние излизаме съ това разбиране, което е прокарано въ законопроекта. Много лесно е да се поддържа тезата на г. Нейкова или тезата на г. Пиронкова, но когато ще трѣбва да се поеме отговорностъ и да се гледатъ нѣщата право въ очитъ, този въпросъ не може другояче да се решава. И азъ мога да пледирамъ каузата на немошнитъ, на материално слабитъ, като се опѣлча срещу онѣзи, въ кеситъ на които има много пари. Ще решаваме, обаче, съ огледъ на нуждитъ, на възможноститъ на момента, въ

който живѣемъ. Това е разбирането на демократическата парламентарна група, това е разбирането и на цѣлото мнозинство, безъ да искамъ да ставамъ неговъ изразителъ. Ще решаваме съ огледъ на възможноститъ, съ огледъ на способноститъ на държавата и народъ да посрѣщатъ нуждитъ на пенсионеритъ. Защото всетаки има една отговорностъ, която ще понесемъ и ние, както я понесохте и вие, и то заслужено, миналата година предъ българския народъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Има думата г. докладчикътъ.

**Докладчикъ Н. Йотовъ (з):** Г. г. народни представители! Съжالياвамъ, че най-сериознитъ текстове на законопроекта не се разискватъ съ нужната сериозностъ. Ще извиняватъ господата, които говориха, за тия мои думи. Членовѣтъ 14 и 15 сж основата на настоящия законопроектъ и върху формулитъ, които сж предвидени въ тѣхъ, трѣбваше господата, които говориха, да се спратъ и да кажатъ конкретно какво друго предлагатъ. Никой не направи това. Каточели тукъ трѣбваше да се държатъ демагогски и агитационни речи, каточели господата се намираха предъ нѣкакво политическо събрание. Азъ съжالياвамъ, че никой не се спре да каже, какъ да бждатъ измѣнени формулитъ на чл. 14, и тогава да видимъ справедливо ли е или не е справедливо да приемемъ за база 15 прослужени години и 75% отъ срѣдната заплата; разумно ли е или не е разумно да вземемъ за максимална пенсия 66.000 л. и да искаме 30 или 33 пенсионни години.

**Н. Пждаревъ (д. сг):** Има предложения.

**Докладчикъ Н. Йотовъ (з):** Г. г. народни представители! Не може да гласуваме веднага предложенията, които сж направени. Всѣко едно предложение може нагледъ да е малко, но може да направи отъ тоя законъ да не остане нищо, да не се получи никакъвъ ефектъ.

**Н. Пждаревъ (д. сг):** Много право е.

**Докладчикъ Н. Йотовъ (з):** Резултатътъ, който се очаква, може да се промѣни само отъ една цифра и да се погуби тоя резултатъ, който се очаква. Само една точка може да провали цѣлия законъ и нищо да не остане отъ него. Всички предложения, които се направиха, би трѣбвало да се обсъждатъ наново въ комисията и да се правятъ нови изчисления, да се види дали нѣма да попаднемъ въ грѣшка. Тѣзи два члена изискватъ най-сериозно обсъждане, а не демагогско обсъждане; искатъ смѣтки въз основа на базата. И азъ ще ви моля всички тѣзи предложения, които се направиха, да се изпратятъ въ комисията, да се разгледатъ, да се направятъ изчисления и да се види могатъ ли да бждатъ приети или не могатъ да бждатъ приети. Защото иначе рискуваме съ нѣкакво прибързано решение да провалимъ закона и отъ него нищо да не остане.

**Н. Пждаревъ (д. сг):** По предложението за изпращане предложенията въ комисията искамъ думата.

**Председателствуващъ Н. Захариевъ:** Ще гласуваме, следъ като говори г. министърътъ. Когато ще гласуваме предложенията, ще Ви дамъ думата.

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

**Министър С. Стефанов:** Г. г. народни представители! Нищо по-лесно нѣмаше отъ това да не се промѣни съществуващиятъ законъ и както намалихме чиновническитъ заплати, да направимъ съответно процентно намаление и на пенсията. Съ тоя законъ, приготвенъ отъ комисията въ продължение на три месеца, следъ най-щателни проучвания и изчисления върху множество формули и примѣри, целимъ да коригираме съществуващитъ голѣми и безбройни аномалии въ действащия сега законъ, изяснението на които едва би могло да стане въ нѣколко заседания. А тия аномалии не могатъ да се коригиратъ само съ цифри или съ имена; тѣхъ трѣбва да коригираме съ формули, а формулитъ трѣбва да се изразятъ въ едни резултати, които да отговарятъ на справедливостта и да дадатъ едни разумни намаления, които се налагатъ да станатъ, тъй както се направиха намаления и на заплатитъ на чиновницитъ временно. Извънредно голѣмото стѣснение на държавата това го налага.

Г. г. народни представители! Ако азъ ви прочета многобройните предложения и мнения, които непрекъснато ми се представяват от заинтересованите пенсионерски сръбди, вие ще видите такива противоречия, че просто бихте останали сматни какво решение на въпроса да дадете. Също трябва да добавя, че има пенсионери, които идваха при мене и ми казваха: „Г. министре! Намалете пенсията с 20% и ние сме доволни“. Г. Пиронковъ казва, че тяхната група не може да гласува за едно намаление, което може да отиде къмъ 30—35%, каквото намаление става за изключенията само; той казва, че тѣ ще гласуватъ за едно намаление само между 15 и 20%. Г. г. народни представители! Азъ ви декларирамъ, че ако настоящият закон-проектъ, съ новите измѣнения, които се направиха въ комисията, като се увеличиха годините отъ 10 на 15 и се намали коефициентътъ отъ 80% на 75%, би далъ едно намаление сръдно между 15 и 20%, което значи 17.5%, или една икономия отъ 175.000.000 л., това, което иска г. Пиронковъ, разликата отгоре надъ тази икономия азъ ще оставя за пенсионеритѣ. Голѣми намаления ставатъ за аномалните случаи само. (Нѣкой отъ мнозинството ржкоплѣска)

А. Пиронковъ (д. сг): Пишете го въ закона.

Министъръ С. Стефановъ: За да имамъ куража, г. г. народни представители, да направя тази декларация — че всичко надъ тая икономия азъ го оставямъ на пенсионеритѣ — трябва да бъде ясно на г. г. народните представители, че трябва на нѣщо да се основавамъ. Цѣли месеци непрекъснато сѣ изгубени да се занимаваме съ този въпросъ и да търсимъ формули, които да помирятъ завареното съ бъдещето положение и да дадатъ именно такова намаление, за каквото пледира г. Пиронковъ. Колкото се отнася до намаленията, които ще станатъ надъ тия размири повече отъ 20—25, дори 30—35%, трябва да кажа, че това не сѣ намаления, а коригиране на голѣми неправди и грабежи по силата на чл. 15 отъ досегашния законъ. Трябва да се уловятъ за ушитѣ ония, които сѣ допуснали да се извърши този грабежъ, съ увеличенитѣ пенсии, а също така и ония, които сѣ ги вземали и получавали. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Да се даде на известни хора да получаватъ пенсия по-голѣма отколкото сръдната заплата, която сѣ получавали въ последните 10 години, това сѣ действия, които азъ не мога да намѣря думи какъ да ги нарека и качества. Нѣма нужда да ви казвамъ, че секретаръ-бирникъ, който въ последните 2—3 години е билъ на по-висока служба, е можалъ да си нагоди 4.800 л. пенсия! А на всички ви е известно, че единъ секретаръ-бирникъ презъ единъ периодъ отъ 15—20 години служба не е получавалъ — валоризирана заплата му преди войната — повече отъ 3.000—3.600 л. месечно. Това като типичен примѣръ. Азъ нѣмахъ намѣрение при разискванията по чл. 14 да се повърщамъ върху всички аномалии на действащия законъ и да права тенденциозно обвинение срещу авторитѣ на закона отъ 1926 г., ако самъ г. Пиронковъ не предизвика това. Днесъ при разискванията по чл. 14 азъ имамъ за целъ да отговоря на всички бележки и формули, които имаше да се направятъ върху чл. 14, като най-същественъ, който азъ чакахъ да чуя отъ всѣка парламентарна група. Днесъ ставаше наддаване отъ нѣкои групи, за да се харесатъ на тия или ония, като се забравя, че ако се харесатъ на днешните пенсионери, нѣма да се харесатъ на утрешните, или обратно — ако ще искаме повече да помислимъ за утрешните, съвсемъ нѣма да се харесаме на досегашните. Такова е вече създаденото положение, г. г. народни представители! Днесъ вече субсидията отъ държавния бюджетъ не е въ размѣръ ни на 100.000.000 л., нито на 200.000.000 л.; вече не стигатъ и 300.000.000 л. Азъ бихъ предложилъ субсидия отъ 350.000.000 л. и да дойдатъ г. г. пенсионеритѣ сами да разрешатъ задачата за пенсията. Обаче и тая субсидия нѣма да стигне, г. г. народни представители. Тогава представителитѣ на нѣкои групи каква критика правятъ по чл. 14, кждето се касае да се нареди единъ държавенъ разходъ къмъ 1 милиардъ лева, безъ да си служатъ съ цифри и изчисления и безъ да посочватъ други формули за конкретно разрешение на въпроса, при тая голѣма жертва, която държавата прави днесъ за пенсията? Да, най-голѣмата жертва се прави отъ страна на държавата, върпки тъй стѣсненото положение, въ което тя се намира, затуй защото, изучавайки добре въпроса, държавата е разбрала, че другъ изходъ отъ туй положение нѣма.

Такива разяснения, г. г. народни представители, азъ имамъ случая вече да дамъ при първото четене на зако-

нопроекта и считахъ за излишно днесъ да ги повтарямъ, ако не бѣше г. Пиронковъ, който не се помъжи да посочи формула по чл. 14, какъ да разрешимъ въпроса правилно при тази щедрa помощъ отъ 380 милиона лева, която държавата дава, но отъ трибуната се помъжи да отхвърли отговорността на бившето управление — като призна сторенитѣ грѣшки, безъ да бѣше предизвиканъ отъ нѣкого.

А. Пиронковъ (д. сг): Г. министъръ-председателъ каза, че ние сме изляли пенсионния фондъ.

Министъръ С. Стефановъ: Ето защо неоснователни сѣ всички ония бележки, които направи г. Пиронковъ съ целъ да изкара, че не тяхното управление, съ закона, който то прокара въ 1926 г., изтърбуши фонда и постави днешните и утрешни пенсионери, както и самата държава въ една задънена улица; че днешното положение на фонда се дължи главно на прѣкомѣрните уволнения на чиновници следъ войната, на прѣкомѣрното уволнение на офицери, наложено отъ мирния договоръ, на падането на фонда вследствие обезценяването на лева и т. н. Като признавамъ, че въ тия обяснения има известна доза отъ истина, азъ заявявамъ, г. г. народни представители, че това сѣ най-малко същественитѣ елементи за изтърбушването на фонда и злоупоставянето на държавата, на днешните 50.000 пенсионери и утрешните такива — къмъ 120 хиляди сегашни български чиновници. Върпки всички тия причини, които азъ признавамъ, че иматъ своето отражение върху фонда, не намаляваше фондътъ следъ войната до 1926 г.; напротивъ, фондътъ постепенно нарастваше. Цифритѣ сѣ налице. Какво показва това? Че фондътъ върпки всичко това се е развивалъ правилно до 1926 г., докогато държавата не даваше субсидии.

Щомъ е било така до 1926 г., това показва, че сѣ съществували известни положения, които сѣ способствували, щото пенсионниятъ фондъ, макаръ че до къмъ 1922 г. станала вече уволненията на военните лица следъ войната, както и инфлацията на лева и стопяването на фонда — нормално да се увеличава до 1926 г. Отъ 1922 г. нататък нѣмаше вече причини за това, нито пъкъ нѣкакви съществени измѣнения въ закона, освенъ че отъ 1924 до 1927 г. се даваха и допълнителни възнаграждения къмъ заплатитѣ, които продължаваха до 1929 г., когато заплатитѣ сѣ спрѣли на едно ниво, което продължава досега. Ако, следователно, въ 1926 г., г. г. народни представители, не бѣше създаденъ съ чл. 15 единъ фалшивъ принципъ за пенсиониране на база въ деня на уволнението по заплата и длѣжността, която е заемалъ чиновникътъ, за да се увеличиатъ чрезмѣрно пенсията на хиляди пенсионери, както и стари такива наново да се върнатъ на служба, за да си удвоятъ или увеличатъ съ 50% пенсията; ако пенсията не се определяше също на една фалшива база върху последните 6 години, което за всѣки чиновникъ значи да се определя върху най-високата заплата и длѣжностъ, безъ да се вземе въ съображение какъ това ще се отрази — нѣмаше днесъ да се стигне до тоя хаосъ, отъ който не може да се излѣзе. Г. г. народни представители! Какъвъ разумъ и смѣтка се вложиха въ тия две основно фалшиви положения, легнали въ закона отъ 1926 г.? За какви пенсии ние можемъ да говоримъ, когато на единъ чиновникъ, който служи 20 години, сѣ правени удържки, съобразно съ заплатитѣ, които е получавалъ, а се пенсионира само върху последните 6 години? Г. г. пенсионеритѣ, не изучили добре въпроса, често пѣти пледиратъ каузата си и казватъ: „дайте нашето“. Ако ние имъ дадемъ тяхното, г. г. народни представители, т. е. върху удържките, тѣ не могатъ да получатъ нито половината отъ днешните пенсии. Това го заявявамъ и желая да бѣда опроверганъ. До тамъ се стигна съ закона отъ 1926 г. Фактътъ, че помощта на държавата днесъ отива вече наравно съ удържките, 100%, потвърждава моето твърдение, т. е. въ голѣмата си частъ пенсионеритѣ взематъ двойно като пенсия, отколкото бяха имали право само възъ основа на удържките. Съ туй се обяснява и чрезмѣрното увеличение на пенсионеритѣ презъ последните нѣколко години — не толкова, както и миналия пѣтъ казахъ, отъ уволняване на чиновници, а затуй защото отъ 1926 г. насамъ една голѣма частъ отъ чиновничеството за една разлика отъ 500—600 л. между заплата и пенсията нѣмаше смѣтка да служи. И днесъ същитѣ автори на този законъ ми пледиратъ: „60-годишна възраст; по-долу отъ тая възраст не ги уволнявайте“, а тѣ създадоха пенсионери на 33—35 години съ служба на държавата 10 години и 5 години дарени — 15 години и да получаватъ пенсия отъ държавата 35—40 години. Хиляди пенсионери се повърнаха наново съ малко служба да си увеличаватъ пенсията, както и хиляди чиновници се повишиха или назначиха на високи служби за малко време съ същата целъ.

Г. г. народни представители! Ясно е, че всеки, който пожелае от тѣзи малки обяснения да вникне въ дълбочината на въпроса, ще се съгласи съ мене, че законътъ отъ 1926 г. и специално неговиятъ чл. 15 е голѣмото извършено престѣпление, което не биваше да продължи нито единъ день повече, следъ като е станало ясно всичко следъ приложението на закона. Най-насетне всички сме хора грѣшни и можемъ да сгрѣшимъ, но бѣше престѣпление да се продължава тоя законъ повече отъ следващата сесия на Народното събрание. И за доказателство, г. г. народни представители, на това мое твърдение, азъ ще ви цитирамъ — безъ да ви нося тукъ дневниците — речта на бившия министъръ на финансите г. Молловъ въ 1928 г., който въ своето експозе по бюджета казва следното: „Г. г. народни представители! По точката за пенсиятъ считамъ за излишно повече да ви говоря. Въпросътъ се развива — той употребява думата „страшно“ — фондътъ се изчерпва, държавата трѣбва да плаща и затова готвя законопроектъ да коригирамъ закона, защото повече единъ день не може да продължи това положение“. При все това той го остави така до падането на режима.

В. Коевски (нац. л.): Чувате ли?

А. Пиронковъ (д. сг.): Както и сега г. министърътъ каза, че и при този законъ държавата пакъ ще плаща 400 милиона лева.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Моля Ви се, г. Пиронковъ.

Министъръ С. Стефановъ: Както виждате, г. г. народни представители, днесъ, когато правимъ преценка какъ сж разрешени въпроситъ, както она денъ го казахъ по другъ случай, не можемъ при създаденото поножение да решаваме въпроситъ вече разумно и правилно, а само въ рамкитъ на възможноститъ. Специално по пенсионния въпросъ разумно и правилно — не абсолютно правилно — относително правилно разрешение не може да се търси. Трѣбва само правилна база да се постави, което е прокарано въ законопроекта. Аномалиитъ, които сж заварени, сж толкова много, че ние трѣбваше да правимъ, както ви казахъ, 333 формули, три месеци комисията непрекъснато да заседава, да се връщаме по нѣколко пѣти въ отблението съ комисията на специалиститъ и пакъ не можахме да намѣримъ формула, съ която да се постигне едно задоволително за г. г. пенсионеритъ решение. А ние искаме и търсимъ решение за гаранция и на бъдещитъ пенсии. Фактътъ, г. г. народни представители, че следъ тримесечно проучване на въпроса сами си измѣнихме проекта и правимъ съществени измѣнения въ чл. 14, като увеличаваме отъ 10 на 15 годинитъ, върху които ще се изчисляватъ пенсиятъ, намаляваме максималния размѣръ на пенсиятъ, намаляваме процента отъ 80 на 75, намаляваме прослуженитъ години отъ 35 на 33 за гражданскитъ пенсионери и т. н., показва, че има нѣщо, което ни е убедило да направимъ тая корекция на основнитъ положения, които бѣха легнали въ първоначално внесенния законопроектъ. Защо? Защото, когато примѣрно приложимъ изработенитъ формули и мислѣхме, че пенсиятъ ще се намалатъ съ 10—15%, ние добихме въ много случаи увеличение на пенсиятъ съ 10—12—15%, а нѣкъде и 18%. Ние направихме тая корекция въ основнитъ положения, защото искахме да установимъ една правилна база за бъдещитъ пенсионери, както и да се коригиратъ правилно съществуващитъ пенсии, за да постигнемъ и общитъ намаления съ не повече отъ 10—15 и 20%, изключая аномалиитъ. Запишете си го, г. Пиронковъ.

А. Пиронковъ (д. сг.): Въ закона трѣбва да се пише.

Министъръ С. Стефановъ: Много добре Ви разбирамъ и веднага идвамъ на онова, което ще ми кажете. Ония таблици, които изнесе г. д-ръ Георгиевъ, че на нѣкой пенсиятъ се намалявали съ 30—35—40% — и г. Пиронковъ го потвърди — далечъ не е вѣрно. Това сж само изключенията. Като резултатъ, споредъ проучванията, които сме направили, общо намалението не стига и 200.000.000 л. При общъ разходъ за пенсиятъ 980.000.000 л., вие ще направите смѣтка колко процента правятъ 180.000.000 л. намаление. Този общъ резултатъ потвърждава моята мисль, че съвсемъ не се правятъ такива намаления, за каквито Вие говорите. Но ако нѣкой вчерашни чиновници, днешни пенсионери, сж дали петъ лева въ касата на фонда, а сж взели пенсия 555 л. — такава пенсия не може да не бѣде справедливо коригирана. Ако нѣкой властникъ щастливъ, отъ най-обикновенъ чиновникъ е станалъ членъ на

постоянна комисия или председателъ на такава за малко време, както другарътъ на нѣкой подначалникъ или началникъ отъ министерството съ 8.300 л. заплата е отишълъ въ Земледѣлската банка администраторъ или директоръ съ 20.000 л. месечна заплата и подиръ петъ дни го уволнятъ въ интереса на службата, той не може да получава двойно по-голѣма пенсия отъ своя другаръ, съ който непрекъснато е служилъ 20 години. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Н. Стамболиевъ (з): Само затова, че Сговорътъ му далъ голѣма служба.

А. Пиронковъ (д. сг.): Не само въ време на Сговора, и сега става.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Да отговоря на бележката на г. д-ръ Георгиевъ, че настоящиятъ законопроектъ, като билъ премахвалъ съществуващитъ аномалии по чл. 15 на сега действащия законъ, билъ създавалъ нови такива. Аномалиитъ, за които говори г. д-ръ Георгиевъ, изхождатъ отъ тамъ, че се прави едно погрѣшно сравнение съ единъ вчерашенъ пенсионеръ и единъ чиновникъ, който утре ще се пенсионира, заемащи една и сѣща служба. Пенсионираниятъ ставаше досега върху 20-годишна служба, а днесъ — върху 25 години; вчеръ за последнитъ 6 години, а днесъ за последнитъ 15 години; затова азъ зададохъ въпроса за кои категории чиновници говори г. д-ръ Георгиевъ. Г. г. народни представители! Ще отговоря веднага: поне тоя зачатъ — пенсиятъ — изучихъ, мога да кажа повече, отколкото да фабрикувамъ шаеци (Смѣхъ), защото ми дойде на главата единъ въпросъ, който на сънь не бѣхъ сънувалъ, и не съмъ предполагалъ, че е могълъ да бѣде до такава степенъ усложненъ и търпѣтъ толкова време. Не съмъ предполагалъ такава липса на отговорностъ отъ ония, които 8 години го търпѣха. Никой пътъ не съмъ предполагалъ това. Хаосътъ е страшенъ; може да го разбере само она, който влѣзе вътре.

Ето защо погрѣшно е да се прави сравнение на пенсионеритъ, които днесъ сж такива, съ ония, които ще се пенсионираатъ утре, макаръ при една и сѣща служба, както и не е важно само длъжността и класътъ на чиновника при пенсионирането. Въ законопроекта основната база остава колко години е изслужилъ чиновникътъ и какви длъжности е заемалъ въ последнитъ 15 години, а не както досега, въ последнитъ 6 години, даже не и въ последнитъ 6 години, а и въ последнитъ 6 дни. Такава бѣ аномалията въ досегашния чл. 15!

Г. г. народни представители! Може ли да се прави сравнение днесъ между чиновници, пенсионирали при една и сѣща служба, и да се казва, че положението, което се предвижда въ чл. 14, създавало нови аномалии? Естествено, не. Днесъ нѣма първи класъ, втори класъ или трети класъ чиновници, както г. д-ръ Георгиевъ изнася; има класове, но има и 99 вида пенсионери отъ миналото, пенсиятъ на които съ тази формула трѣбва правилно и справедливо да се редуциратъ. Това не сж неправилни намаления. Въ законопроекта сме се ржководили отъ принципа, че който е служилъ на държавата повече години и който е заемалъ по-голѣма длъжностъ и който, следователно, е давалъ по-голѣми удържки, ще трѣбва да получи и по-голѣма пенсия.

Трѣбва да бѣде изясненъ сжщо и другиятъ въпросъ, който много погрѣшно се повдигна тукъ, че щѣло да има два вида пенсионери. Има изключения, които сж допълнителни корекции къмъ основната база, която се установява съ чл. 14, който членъ не е, както погрѣшно се изнесе, да установява пенсиятъ занаяпредъ, а чл. 14 едно временно коригира и пенсиятъ на досегашнитъ пенсионери, въ свръзка съ чл. 73. Въ преходнитъ разпоредения се прави само едно нищожно изключение за нѣколко души, отъ 65-годишна възраст нагоре, съ пълно изслужени години, както и за единъ или двама главнокомандуващи на армия, за двама бивши министри и други незначителни изключения. Тѣй че основно погрѣшно е, когато се казва, че чл. 73 отъ преходнитъ разпоредения билъ опредѣлялъ размѣра на минали пенсии; той казва само, че тѣ се установяватъ по чл. 14. Който чете внимателно, ще разбере смисъла на тѣзи преходни разпоредения.

Тѣй че, г. г. народни представители, да бждемъ наясно. Чл. 14 е основата на законопроекта. Чл. 15 говори какъ се изчисляватъ пенсиятъ — то е съвършено друго и е въ пълна връзка съ чл. 14. Твърдението на г. Пиронковъ, който казва, че чл. 11 билъ по-важенъ отъ чл. 14, е

погрѣшно. Затуй защото чл. 14 определя логически казаното въ чл. 11, който установява годинитѣ, откогато пенсионерътъ почва да получава пенсията си. Азъ получахъ едно писмо, въ което се казва: „Запазете чиновниците до 60-годишна възраст и фондътъ ще спечели“. Добре, не е лошо, но това трѣбваше да бѣде пояснено. Какъ може да се приеме само максималната възраст за пенсиониране, безъ огледъ на прослуженитѣ години? Да се слага всичко на една база — който има 60-годишна възраст, той се пенсионира — е много погрѣшно.

Каго не отричамъ другата бележка на г. Пиронковъ, ще го помоля да ми отговори, защо тази работа днесъ той проповѣжда на мене, който отъ нѣколко месеца, откажъ Народниятъ блокъ управлява, имамъ въ рѣшетѣ си тоя въпросъ, а тѣ въ 8-годишното свое управление не го направиха? Защо тѣ не стабилизираха българското чиновничество, защо допускаха пенсионирания следъ 10—15-годишна служба и защо обремениха по такъвъ начинъ пенсионния фондъ, противно на онова, което днесъ тукъ казва, както и на онова, което слушахъ въ комисията и което бѣше много право?

**А. Пиронковъ** (д. сг): Азъ поддържамъ същото това, което съмъ поддържалъ и по-рано.

**Министъръ С. Стефановъ:** Г. г. народни представители! Нѣколко думи и за размѣра на максималната пенсия. Основно погрѣшно е да се мисли, че положението за максимална пенсия 66.000 л. годишно, която определяме съ настоящия законопроектъ, е еднакво съ положението за досегашната 66.000 максимална пенсия. Действащиятъ законъ дава възможностъ на 10 пѣти повече пенсионери да получаватъ максимална пенсия 66.000 л. въ сравнение съ възможността, която дава настоящиятъ законопроектъ. Вземете си бележка, г-да, и за това.

**А. Пиронковъ** (д. сг): Сжщитѣ специалисти въ 1926 г., когато приемахме закона за пенсийтѣ, даваха сжщитѣ увѣрения — че максимална пенсия 5.500 л. месечно ще получаватъ едва ли 15—20—30 души, а когато законопроектътъ стана законъ, излѣзе друго.

**П. Стайновъ** (д. сг): Сжщитѣ хора, сжщитѣ специалисти бѣха и тогава.

**Министъръ С. Стефановъ:** Азъ обичамъ самъ да проверявамъ. И азъ, и специалиститѣ при тѣзи голѣми аномалии, които съществуватъ по досегашния законъ за пенсийтѣ, въ 10—15-дневнитѣ заседания при Дирекцията на държавнитѣ дългове, дойдохме да се съгласимъ, че трѣбва наново сами да се коригираме. Когато се повърнете, г. г. народни представители, нѣколко пѣти да проверите, ще дойдете до истината; но когато се оставя само така, да се напишатъ законопроектитѣ и да вървятъ по реда си, много естествено е, че грѣшки ще станатъ.

Основно погрѣшно с, следователно, да се мисли, че положението за максималната пенсия по настоящия законопроектъ било едно и сжщо съ положението по досегашния законъ. Максимална пенсия, г. г. народни представители, досега се получаваше не само защото сте изслужили максималното време което бѣше по-малко, но още и за достигната 55-годишна възраст, чрезъ 10% повече и въ много случаи се е получавало дори по-голяма пенсия отъ определената максимална по закона. По настоящия законопроектъ максимална пенсия ще получи онзи, който е изслужилъ, военното лице 30 години, а гражданското 33 — което направихме, за да внесемъ една относителна справедливостъ — и ако е заемалъ длѣжности съ висока заплата и, следователно, самъ ще си образува тая максимална пенсия; за повече отъ това нагоре, споредъ алинея трета на чл. 14, ще получи до 10% максимумъ увеличение на пенсията си, чрезъ едно процентно увеличение, когато досегашнитѣ максимални пенсии се получаваша по съвършено другъ начинъ. Ние не се страхуваме отъ този максималенъ размѣръ на пенсийтѣ — 66.000 л. Въ първоначалния проектъ този размѣръ бѣше 72.000 л. и не бѣше много погрѣшно поставенъ, защото много малко щѣха да я получатъ, и съ право трѣбва да я получатъ. Ние не можемъ да приравнимъ по пенсия единъ обикновенъ чиновникъ, прослужилъ максималното по закона време, напр., началникъ на отдѣление, съ председателъ на Касационния сѣдъ; ние не можемъ да приравнимъ единъ полковникъ, спрѣлъ на бригадна длѣжностъ, съ единъ полковникъ, стоялъ 4—5 години началникъ на дивизия, главенъ интендантъ, на

чалникъ щаба на армията, воененъ министъръ и пр., защото има една преградна формула, която спира пенсията въ единъ размѣръ. Ето защо предвиждаме въ последната алинея тия стотинки, за да се направи различие между лица, заемащи високи длѣжности и съ повече години.

Тѣй че, г. г. народни представители, максималниятъ размѣръ на пенсийтѣ отъ 66.000 л. е по-малкъ отъ 55.000 л.; сравненъ съ миналото, както се предлага. Азъ желая тѣзи, които предлагатъ да бѣде 55.000 л., да ми дадатъ примѣръ и ако не излѣзе върно това, което казвамъ, утре въ комисията ще се откажа отъ този максималенъ размѣръ и ще приема 55.000 л. Но азъ нѣма да се съглася да приемемъ размѣръ по-малкъ отъ 66.000 л., защото това е база за изчисление на пенсия, всѣки ще си има своя специфиченъ максимумъ и ще го получаватъ едва 1/10 отъ тѣзи, които по стария законъ бѣха го получили.

Г. г. народни представители! Каза се отъ г. Данаиловъ, че фондътъ не билъ изяденъ, ами държавата не била дала онова, което следвала да даде; а г. Пиронковъ каза обратното — че държавата дала 840 милиона лева, а фондътъ билъ изяденъ съ 300 милиона лева.

**А. Пиронковъ** (д. сг): 200 милиона лева.

**Министъръ С. Стефановъ:** 200 и нѣколко милиона лева. — Следователно, може ли да се поддържа, че фондътъ не е намаленъ? Фондътъ нѣмаше да остане нито 300 милиона лева, нито 120 милиона лева, както е днесъ, вложени въ заемъ, нѣмаше отъ него да остане нито стотинка още преди 3 години, ако държавата продължаваше да дава своята субсидия въ рамкитѣ на закона — 100 милиона лева. Може ли да бѣде оспорено, г. г. народни представители, това мое обяснение, тѣй очевидно, и има ли нужда съ още други примѣри да ви пояснявамъ въпроса, който е ясенъ за народното представителство и за пенсионеритѣ, днешни и утрешни, и на цѣлия български народъ — защото съ този въпросъ се много демагогствува, и много тържествува? При менъ идваха пенсионери, които не бѣха си дали трудъ да проучатъ своя законъ, както и бѣдещи пенсионери, които сжщо не познаваха и неправилно тълкуваха закона! Всички викаха противъ този законъ, като смѣтаха, че той не цели друго, освенъ силно да намали пенсийтѣ. И следъ като имаха многократни срещи съ менъ и получиха обясненията, вие чухте декларацията на г. г. запаснитѣ офицери: да се прокара законътъ! Други казваха: „20% намалете пенсийтѣ, г. министре“, защото видѣха, че законътъ далечъ не е такъвъ, какъвто тѣ си го предполагаша. Законътъ ще засегне известни пенсионери много силно, но тѣ нѣматъ правото да грабятъ държавата за смѣтка на своитѣ другари пенсионери. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството), нито за смѣтка на утрешнитѣ свои другари-пенсионери — сега чиновници.

Г. г. народни представители! Тукъ се употребиха преди малко отъ г. Нейковъ думитѣ „страждущи пенсионери“. Нека да не бѣда погрѣшно разбранъ — азъ не говоря противъ интереситѣ на пенсионеритѣ, азъ правя всичко само въ тѣхния интересъ. Азъ съмъ съгласенъ — ако това желаятъ г. г. пенсионеритѣ — да оттегля закона, да имъ оставимъ на разположение 350—400 милиона лева даже при сегашния законъ и да ги виля подиръ една година на кой халъ ще бѣдатъ. Приематъ ли г. г. пенсионеритѣ? Искамъ да чуя въ пресата възраженията имъ на това мое изявление. Желая утре да бѣда опроверганъ отъ заинтересованитѣ срѣди, пенсионеритѣ.

Г. г. народни представители! Начинътъ и куражътъ, съ който азъ говоря по този въпросъ, показва, че азъ съмъ си далъ трудъ да изуча този въпросъ, защото добре разбирамъ отговорността, която съмъ поелъ. Държавата не може съ своитѣ действия да засилва неспокойствието въ страната, и то въ тия неспокойни времена, въ които живѣемъ. Азъ добре разбирамъ моята отговорностъ, че трѣбва колкото може по-малко смутъ да се всѣва; но трѣбва сжщо да се разбере добре отъ всички, че ако има страждущи днесъ пенсионери, има повече страждуща държавна и страждущъ народъ (Ржкоплѣскания отъ мнозинството), които страдатъ много повече, отколкото онѣи, които все пакъ иматъ нѣщо определено. Страждущи сж онѣи, които иматъ неопределени приходи днесъ, г. г. народни представители. И всѣки, който чувствува отговорностъ днесъ, трѣбва да даде подкрепата си на една реформа, която ние имаме куража да предприемемъ. Разбирамъ напълно известни негодувания, които може да дойдатъ срещу насъ. Но, г. г. народни представители, този

закон, който се приготвява от 4—5 месеца насам, ако не беше правилно обяснен и ако в основите му не бяха легнали тия правилни принципи, ние днес нямаше да можем да стоим спокойно в Народното събрание — щяха и пенсионерите да ги гонят стражари. Въпросът, обаче, беше обяснен правилно и беше разбран, пенсионерите разбраха положението и аз съм длъжен да изкажа големата си благодарност на пенсионерите от срещите, които съм имал с тях, и от поведението, което държат до днес в цялата страна — което показва, че в този народ има здрав смисъл и че той се ръководи от големата идея за държавата; тй сж разбрали хала на държавата и че изходът от това положение на страната е само в жертвите, които трбва всички да правим, че изходът е само в хармонията на интересите на гражданството в тая страна; тй добре разбраха това и държат една позиция, въпреки че ги засяга, за която аз дължа да им изкажа още веднъж моята благодарност. (Ржкоплтскания от мнозинството)

Ето защо, г. г. народни представители, аз поисках по чл. 14, който спокойно вчера можеше да бъде гласуван, да чуя мнението и становището на всички политически групи, защото не желая утре в вестниците и по мегданите по тая въпрос да правим партизанство и демагогия и да вълнуваме една група хора — днешните пенсионери и днешните чиновници, утрешни пенсионери, които, държейки се винаги най-мъдро и честно, сж служили и служат на отечеството си.

Г. г. народни представители! При туй положение аз желая всеки от вас да се постави в положението на днешния държавен чиновник, на който ние вземаме вноските, консумираме ги веднага, плащаме с тях пенсията и по този начин изправяме чиновниците пред една голъма неизвестност, пред една голъма загадка, без да им гарантираме тяхните србства, които тй дават. Как утре ще се плащат тйм пенсията? Кога българското чиновничество е било изправено пред една такава хипотеза, в едно такова положение, г. г. народни представители? Нма по-голмо престъпление днес от това, да демагогуваме и да се извъртват въпросите, да се игнорира истината и да не се дава осветление на въпроса, само с което осветление ще се допринесе за успокоение на държавата в днешните трудни времена, когато и държава и народ изнемогват. И там е цялото нещастие — в разнородните мнения и различни настроения — затуй защото 90% още в тази България не сж разбрали истинското положение на държава и народ. Ако бяха имали известна идея къде е държавата, аз смтам, че днес никой не би дрзнал да прави демагогия с един болен въпрос, който засяга един милиард от нашия бюджет, и да вълнува едно съсловие, което по своето положение никога нито е имало намрънение — нито има такова — да воюва и да се бори с своята държава, на която е служило толкова години.

С тй малки бележки, г. г. народни представители, аз считам, че достатъчно изясних въпроса за базата и смисъла на чл. 14, като ще искам да се направят само следните много малки измнения.

В четвъртата алинея да се заличи цялото второ изречение, а именно: (Чете) „Обаче ако србдната месечна заплата от последните 15 действително изслужени години е по-малка от 500 л., взема се тя за пенсия“.

В забележката на третия ред думите „горната привилегия“, да се заличат и вмсто тх да се вмстят думите „горния начин на изчисление пенсията им“. Думата „привилегия“ е погршно употребена.

И на края на същата забележка да се заличат думите: „с съответно намаление на получения заплата“.

С тия поправки, г. г. народни представители, аз ви моля да гласувате чл. 14, като всички предложения, които бяха направени, бждат препратени в комисията за ново разглеждане, и което се намри за разумно, ще бъде внесено в законопроекта при третото четене. Аз нмам амбицията да поддржам, че съм безгршен и желая всеки каквото може да допринесе за разумното решение на въпроса, за да можем да дадем едно сравнително разумно разрешение на този въпрос.

Нма защо да се връщам сега да отговарям на въпроса, че трбвало да помислим за радикално разрешение на пенсионния въпрос, като създадем стабилен фонд. Г. г. народни представители! Да създадем стабилен фонд, това би значило да си поставим за задача да намрим 12 милиарда лева и от лихвите на тия пари

да плащаме на пенсионерите. Защо да приказваме работи, които нма да бждат нито тая година, нито на тоя свт, нито на оня? Аз не отричам принципа и не съм аз, който решавам въпросите днес за утре. Вие виждате с какви малки измнения на закони всеки ден аз се явявам пред вас. И не се стснявам от туй, че мога да бжда критикуван. Аз разбирам, че не може в един момент, като днешния, да се даде едно правилно и окончателно решение на всички проблеми, а обратно — трбва да се занимаем с това, което в даден момент подсказва, че трбва да се коригира, защото носи злини и обществени, и държавни, и на частни интереси. Аз съм с такива разбирания и така действам.

Ето защо, г. г. народни представители, аз не мога да се стглася да приема нито едно от предложенията, които се направиха тук на второ четене по чл. 14, като моля господата, които ги направиха, да ги предадат на бюрото, и утре комисията по Финансовото министерство да ги разгледа и се преработи чл. 14 — макар че сега ще го гласуваме — и ако намри, че трбва да се направят нкои корекции, да ги вмкнем при третото четене на законопроекта.

След тия обяснения, г. г. народни представители, аз ви моля да гласувате чл. 14, с тия измнения, които аз предложих. (Ржкоплтскания от мнозинството)

**Председателстващ Н. Захариев:** Пристпваме към гласуване. Които г. г. народни представители приемат чл. 14 с измненията, които г. министърът на финансите предложи да станат в него, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

**А. Буков (з):** Г. председателю! Аз оттеглям предложението си, понеже то се покрива с бележит, които направи г. министърът.

**Министър С. Стефанов:** Г. председателю! Аз предлагам да се вдигне заседанието, като спрем до чл. 15, а да продължим утре.

**Председателстващ Н. Захариев:** Преди да вдигнем заседанието, съобщавам на г. г. народните представители, че е постпил законопроект за продължение срока за плащане без глоба пржит данъци от занаятчийте и за издължаване на пржи данъци срещу вземания по платежни заповди. (Вж. прил. Т. I, № 98)

Постпило е в бюрото на Камарата писмо от председателя на земеделската парламентарна група, с което съобщава, че групата е заличила от своите списъци и е изключила члена си народният представител г. Александър Радолов, и че отсега нататък той престава да бъде неин член.

**П. Стайнов (д. ср):** Един по един.

**А. Буков (з):** То е наша работа.

**Министър С. Стефанов:** За утрешното заседание предлагам следния дневен ред:

Първо четене законопроектите:

1. За продължение срока за плащане без глоба пржит данъци от занаятчийте и за издължаване на пржи данъци срещу вземане по платежни заповди.

2. За тълкувателен закон на чл. 73 от закона за данъка върху приходите.

3. За опрощаване на част от заемите, отпуснати от Б. з. банка под гаранция на държавата на военно-инвалидите, изгубили 100% работоспособност.

4. За измнение на чл. 94 от закона за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти.

5. Второ четене законопроекта за пенсията за изслужено време — предложение разискванията,

6. Второ четене предложението за измнение и допълнение нкои членове от правилника за вътрешния ред и пр.

Одобрене предложенията:

7. За одобрение на конвенцията, декларацията, протоколите и заключителния акт, приети от Международ-

ната конференция при Обществото на народите на 17 юний 1925 г.

8. За одобрение на подписаната въ Женева на 21 май 1931 г. конвенция за създаване на едно Международно дружество за ипотекарен земеделски кредитъ.

9. За одобрение допълнителната конвенция между България и Белгия, сключена въ София на 4 юний 1932 г.

10. Първо четене законопроекта за допълнение чл. 12, 14 и 36 отъ закона за Б. з. банка.

Доклади: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

11. На комисията по Министерството на правосъдието относно искането за затваряне и съждане народните представители К. Русиновъ и А. Наумовъ.

12. На прошетарната комисия.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ така предложението отъ г. министра на финансите дневен редъ за понеделникъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч.)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретаръ: БОР. НЕДКОВЪ

Началникъ на Стенографското отделение: Д. АНТОНОВЪ